

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Helyben: . . . . .
 Egy óra. . . . . 1 kor. Egy óra. . . . . 50 fill.
 Negyedévre . . . 3 . . . . . Negyedévre 4 . . . 50 .

Felelős szerkesztő:
II. J. MÓRICZ PÁL.
 Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
 Piacz-utca 47. és 49. szám.

Pünkösti lélek.

Valamikor régen a szent tűzü lelek hajnalán csodákat mivel a láthatatlan erő, melynek forrása a mindenhatóságban birta kuffejét. Ő világot temetett sírba, ujat rendezett be, melyben idvezítő eszmék áradatja ragadta magával az ujjászületteket. A tettetés méltósággá, a gög ázatossággá, a gyávaság bátorsággá, az önzés áldozatkészséggé, a gyűlölet szeretetté, a lágymelegség izzó lelkesültséggé, a babona hitté változott át. Valamikor régen, mikor az isteni lélek eljött az emberi lelket megtermékenyíteni, újáteremteni! Isten ígérte, hogy az a lélek itt is marad a világ végezetéig. Miért mégis, hogy hatása olyan gyászosan, olyan mostohán jelentkezik; miért hogy ereje olyan ritkán talál pünkösztöket? Bizonyára nem önmagában rejlő hanyatlás miatt, hanem azért, mert a lelkekre a közöny zárja rározsdásodott; a tettetés penészvirága czifrázza ki a belső rothadást; a melegség, igazság és világosság vagy be sem hathat, vagy ha behatol halottá teszi az enyészet szomorú munkáját, de teremtő erőt nem tud benne hasznosítani.

Visszaretentő még elképzelné is,

Jelen!

Irtá: **Rudnyánszky Gyula.**

Katonáék öt embert vasra vertek
 Kik jelentkezni magyar szóval mertek;
 S a tiszt uraktól bőven kijuta
 Még ráadásul a — Kossuth-kutya.

Katonáéktól ez senkit se lep meg.
 Minden magyart ők durván sértegetnek;
 Ott így van ez rég és nem új a hír,
 Hogy a *Jelen* bűn és az erény a *Hier*.

Ismerjük e katona szellem elvét:
 Magyar fiu, ha megtagadja nyelvét,
 Pompás anyag, jó ágyutöltelék;
 De ha magyar marad, — csak csöcselék.

És jól van így nagyon! Csak rajta, rajta!
 Gázoljon ránk az a pökhendi-fajta!
 Nem baj, ha vasra ver, ha üt, ha sért,
 Zaklatva göggyével a lomha vért.

Most még csupán öt tartalékos állt ott,
 Ki *Hier* helyett bátran *Jelen*-t kiáltott.

hogy az első pünköszt egy néhány apostolának minő társadalmat kellett a sarkából kifordítani. A választott népben a farizeizmus, a pogányban a gög ültek orgiát és ennek törvénye szerint rendezkedtek be az államok s alkotódott össze a világ társadalma. . . Farizeizmus és gög! Van-e ennél a kettőnél az isteni léleknek nagyobb ellensége. E kettőtől kellett megszabadítani a világot az első pünköszt apostolainak. Meg kellett értetni a sivar lelkekkel, hogy van a ki átlát a takarató ruházaton; van a kinek hatalma minden emberi büszkeséget megszegyenit. Egyszerű, szegény emberek lettek bölcsekké ebben a tudományban; kicsiny, lenézett emberek hatalmasak ezzel az igazsággal. És miért? Mert lelkeket szent áhítattal nyitották meg a pünkösti lélek előtt; többé nem magok éltek, hanem az Isten élt bennök; az Isten élete pedig a gyarló lélekben is csodákat mivel; az alázatosság porából égig érő kösziklát emel s a hitet, reményt a valóra válás örömevel koronázza meg.

Azok az apostolok nem hirdették, nem szolgálták önnön magokat; nem tettették, hogy ők jók, szentek, igazak, hatalmasak, sőt ajakuk a maguk gyarlóságának hangoztatásával volt tele,

De az az érzés milliókban él
 S az eszme egyszer majd szárnyakra kél.

És lesz az ötből százezerszer annyi,
 Ki kész a szent zászló alá rohanni.
 S mind azt a szót kiáltja, hogy — *Jelen!*
 S e szó nyomában hadsereg terem.

Az öserő ömlik majd, mint a láva;
 Nem lesz a nagy táborban egy se gyáva,
 Mind bőszen az osztrák felé üvölt
 S a hogy rohannak, megrendül a föld!

Hát vajjon akkor mit csinál az osztrák?
 Kik a szívünk jogát is elkoboznák,
 Hogy állítják meg majd a megvetett
 S haragjában háborgó nemzetet?

A hies hősök most békén gyaláznak,
 De majd tüzetől a nemzeti láznak,
 Elpárolog mind, — fut, ki merre bír,
 Ot sem marad, ki azt kiáltja: *Hier!*

de mert Istent s ő benne az örök igazságot hirdették, szolgáltak az ő lelkének hatása alatt, mert a mások boldogításának szent hevülete hozta létre csodás jó cselekedeteik áldott sorát: át voltak képesek formálni a világ képét, a bölcsek, királyok, népek romlott világnézetét, egy ujjal, jóval, nemessel, idvezítővel helyettesíteni.

A történetek ismétlődnek! Az a világnézet, mely a farizeizmus és gög üdvözítő szabályai szerint szötte be magát az ó-világ romlott társadalmi életébe, feltámadt újra, él és uralkodik rothasztva, penészesítve az emberi lélek nemes célját; emberek szolgálatára rendezve be egyházat, társadalmat, államot. Az emberek szolgálata pedig mi más gyümölcsöket teremne, mint tettetést, gögöt, gyávaságot, önzést, gyűlöletet, közönyt és butító babonát?

Vajha ismétlődnek már az első pünköszt története is, hogy mi hanyatló kor szegény szülőttei is lehetnénk már lélekben boldogok. Pedig nem is lenne olyan nagyon nehéz, csak lelkünket kellene megújítani a pünkösti lélek örök igazsága előtt és a szerint szolgálni a közéletet. Avagy talán a lélek megújítását a szegényérzet akadályozza meg, mely rejteni

Falusi zsidók.

II.

Jeruzsálembe készült.

Csak Üрге névről ösmerték. Szikár, nyurga zsidó volt. És a mi falusi zsidóknál ritkaság: magános öreg legény volt az Üрге. A sugár tornyu református templom közelében lakott. Nádfedeleles kis házikóban árulgatta az osztrákot, táplót, tüt, czérnát, szatytingot, némelyfele fűszerszármot és a gyerek-népnek kedves árpaczukrot, szühosvén szent János kenyeret.

Ez bizony gyöngé kis üzletecske volt. Mégis ennek a jövedelméből elősködött Üрге szomszéd, a ki egészen átszellemült: midőn a péntek este következett.

Nálánál korábban egyik hívő sem kapcsolta be a külső rozoga boltajtót. Bár nevezetes híri tapadósnyvatárol a pásási hajdu sár, Üрге szomszéd a pakfongesatos flezipőt, fehérharisnyát, a térdig kurta nadrágot, a bokátverő selyem kafiánt emelkedett érzések között öltötte magára. A fültövénel

Szinehagyott ruhákat

divatos szinekre fest
HRABÉCZY ANTAL
 Széchenyi-utca 42.

szereft a gyarlóságokat és külső máz-zal erőltetni hazug látszatot? Jó volna megjegyezni mindenkinek, a ki akár az egyház, akár az állam, akár a társadalom vezető helyén képvisel irányozó erőt, hogy a hazug látszathal lealacsonyítóbb, megszegyenítőbb, isteni rendeltetésünktől elfordítóbb, hatásában veszedelmesebb nem lehet, mert annak a farizeizmus a tudománya, a hitvány gög a hatalma, ezek pedig azok, a mik ellen a pünköszt lélek irtóháborút izent, mint a tökéletesbedés veszélyei ellen s a miket le is fog győzni, mihelyt a társadalom nagyobb része megnyitja lelkét az igazság előtt; le fogja győzni egy kardcsapás, egy csepp vér kiontása nélkül, mint a hogy legyőzte Péter egy maga azt az első pünköszt ötezeret.

Dr. Baltazár Dezső.

Az uralkodó nem okul ?

Legnagyobb akadály a válság megoldásának a szabadelvűpárt hazafiatlan magatartása. Ez a politikai bünszövetkezet ugyanis nem tud beletörődni a gondolatba, hogy a hatalom dusan terített asztalát odahagyja. Nehéz sor is az. Eddig pióczaként szipolyozta az országot; hivatalokat adott, végeladást rendezett a bárói, nemesi czimerekből, kitüntetések osztogatott, vasuti vállalati, politikai, kéményseprési és pálinkamérsi engedélyeket eszközözt és közvetített bentült a bankokban — es most mindennek egyszerre vége legyen? Miért? Hogy legyen önálló vámterület és a nemzet a boldog fejlődés útjára lépjen? és legyen magyar vezényszó, hogy a nemzeti nyelv jogi érvényesüljenek? Nem, ők nem ezt akarták nem is akarják soha, mert ők csak a sa, ját, önző érdekeikért küzdöttek eddig és küzdenek ezután is. Nem kell se önálló

lengő-lingó göndörfürtök csintalanul legyezgették szakállas, szikár, sáppadt arcát. Különös fővegje pedig a rókaszőrrel prémezett bársonykalpag volt. Még a koczkás sárgakendőjét is nyakára kötötte — csimbókosan — a vén Üрге, azután ha esett, ha fujt méltóságosan ballagott a zsinagógába.

Ez a szomorú képü, árvahodott öreg ember arról volt nevezetes, hogy mindig a szentvárosba, zsidóktól siratott Jeruzsálembe készült . . . És hogy Jeruzsálembe szállhasson, huzamos ideig koplalt. Szájától vonta el, kuporgatta össze a rézkrajczárok, rézgarasok korszakában olyan ritka ezüst pénzeket az utazásra és hogy a szentföldön fejezhesse be örömtelen, sanyaru életét. Amde gyéren gyűlte az ezüst tallérok, közben lekedt, évről évre élesebben kéhécselet az öreg; sőt az egyik deres őszi reggel még a boltját sem nyitotta ki. A szomszédok holtan lelték rideg kis szobájában, a penészes, barátságatlan Üрге lyukban . . . Soha nem juthatott bé' Jeruzsálembe az árva Üрге szomszéd. Elcsigázott vén teste abban a nevezetes nánási temetőben porlad, melyet a földimádó hajduk barátságából ajándékoztak a nánási szegény zsidóságnak — temetkezőhely'yt! . . .

vámterület, se magyar vezényszó, se alkotmány, csak ők maradhassanak a hatalmon.

Ezért szál szembe a szabadelvűpárt a nemzeti akarattal. Az országban, a nemzet néprétegei közt már számot tevő párja nincs; a talaját teljesen elveszítette, de a bün zöve kezét még együtt van a közhatalom polczain, amíg ottan el nem söpri őket a nemzet haragjának feltámadó vihara.

Sajnos, az uralkodó csak őket látja. csak rájuk halgat és hisz nekik. Hiszi, hogy az ő, alkotmányos látszattal leplezett, katonai egyeduralmának tekintélyes pártja és talaja van Magyarországon. Nem tudja, hogy az a 140 szabadelvűpárti képviselő tulajdonképpen már senkit és semmit sem képvisel Magyarországon, csak a hazaárulás szégyenteljes bünét.

Hát meddig tart még e szégyenletes és kínos állapot? Hiszen ha ez így tart sokáig, lassankint kivesz a Habsburg-ház iránt nyilvánult ragaszkodás és éppen oly tátongó ür fog támadni az uralkodó és a magyar nemzet közt, mint a norvég nemzet és a svéd király közt. A szeretetet és hűséget erőszakkal nem lehet se megszerezni, se megtartani. Az erőszak gyűlöletet ébreszt.

Tejesíteni kell a nemzet követeléseit, mert különben a nemzet fogja érvényesíteni feltétlen akarattal még az uralkodóval szemben is. Vagy az uralkodó nem okul a történelem tanuságain? A svéd király és a norvég nemzet esete nem-e intő példa arra, hogy nem szabad szembe szállni botorul a nemzeti akarattal, mert király nem lehet nép nélkül, de a nép meg lehet király nélkül is. Az uralkodó nem tudja, hogy a példa ragadós? Már pedig a norvég nemzettel nagyon rokon a mi sorsunk és a törekvésünk.

Rostkowiez Arthur.

Levél Nagyszebenből.

(Amelyben debreczeni állapotokról is szó esik.)

Egyik szász barátomnak a feleségétől egy folyóiratot kaptam a télen. Az egyik

Aron, a zsidó-kovács.

Nánási Oláh Miklós urnak a szent-mihályi utszelen terpeszkedett egy árkonkvüli nádfedeles, hosszú vályogháza. A jobb időben cselédlakásnak használták. Pusztakertjét körülkerítésre sem érdemesítette a gazda. A lopóktól nem volt ott mit oltalmazni. A kurtanyelűs nánási tolvaj tyuknál nem kezd alább. Már pedig ebben a pusztá udvarban, ebben az omlatag vályogházban tyuktenyésztéssel nem bajoskodtak. Az itt lakozó szegény embernek elég gondot okozott családjának fentartása is; mert a terpedt rozskenyér kétszeri-háromszori kanyarításra alig volt elég a sok éhes száznak.

Aron, a zsidó kovács lakta ezt a hámlott oldalú, hosszú vályogházat. Ez a kovács kitünő szál ember volt. A biblia lapjain olvashatunk ilyen szál emberekről. Abban az időben növekedtek a zsidók között ilyen szalás, edzett férfiak, amikor még a zsidók magok is szántogatták az ígert földjét.

Fájdalom, mifelénk zsidó ember nem igen szokott ilyen verejtéköntő mesterséghez folyamodni. Amde hogy ez a melletverő szakállas, duzzadt izmu, piros orczájú, vidortekintetű szálfa ember a kovács mesterséget űzte, mindenki természetesen találta. Hisz ereje, ügyessége, nyilt modora kitünően illetek eme pörlyforgató mesterséghez.

czikk veleje az volt, hogy az angol példát kövesse a német, a városi lakóház typusát a parasztházak typusa után fejlessze ki, még pedig minden vidék az azon vidéken divó parasztházak typusából.

Ezt a tanácsot jó volna megfogadni. Ha megfogadnánk, hazánkban idővel annyi formájú városi házakra találunk, amennyi parasztházat az ezredéves kiállításán láttunk. És mivel minden városban a házak a város környékén levó parasztházak jellegét művészi tökélyre emelve mutatnak, minden városnak más más kinézése volna. Most ugyanolyan házakat látunk az egyik városban mint a másikban. Ha egy szép szalldát, iskolát, megye vagy városházat látunk képben, ha alá nincs írva, hogy hol van, senki sem tudja a kép után gyanítani, hogy hol lehet.

A régiházak még mások, de az újak nagyon nemzetközi kinézésűek. A debreczeni új házak jellemző vonása, hogy magas földszintesek, konyha a pinczében van és jellemzi a beosztás, de egyébként és különösen a díszítésben olyanok, mint a nagyváradi, kolozsvári, vagy szabeni új házak, mert a régi jellegzetes házak helyett itt is nemzetközi házakat építenek.

Többet mondok: A nagyerdőn láttam egy kis dögka dohánytözsédet. Erre nem lehet mondani, hogy így meg úgy nem lehet parasztház formájára csinálni, mégis sablonszerű s ugyan nem Debreczen környéki parasztház formájú.

Annak se nagyon tudok örülni, hogy a városház elé zöldgyepet varázsoltak, hogy a köpködő kaszinót tönkretegyék. A köpködő kaszinó legalább eredeti és az idegen figyelmét felkelti; zöldgyepet bármely város ház elé lehet varázsolni, de köpködő kaszinót nem! Jobb lett volna azon a pénzen tanyai iskolát állítani.

Isten tudja! Már az nekem úgy tetszik, hogyha fa, hát legyen fa! Az utcákon, de különösen a piacz utcán nem nyirbátatnám azokat a fákat, hadd nőjjenek,

Domboru mellén feszült a bőrkötő. Hónaljig gyürt ingujjas, korom füstös, duzzadt karjával, harapófogó kemény markával játszva — forgatta az öreg pörlyt . . . A tüzesvas lapult is a vastuskón, midőn Aron mester oldalba vágta az izzó fénnel és hévvel zizergő vasat; sőt a kevély tüzes vas fájalmában csakugy köpködt a százezernyi szikrát.

Aldott munka az ilyen munka. Mer: a szálfa ember homlokáról harmatozó verejték drága gyöngycsepként pergezik a sírórivo tüzesvasra. Megszenteli azt. Szentté avatja a munkát . . .

Mint gyermek a legboldogabb, legbüszkébb fiucska voltam, midőn lovainkat vasaltattuk és az Aron mester, a melligerő szakállas zsidókovács műhelyében, a parázsos tüzhelynél a kemény körtefaráma közé szoritott, bivalybőrből szabott, kormos ráncu fuvót fujtathattam . . . A szabadtüzhely torokból tüzesüندéreként szálldestak ki a lángok. Aron kovács harapófogójával ügyesen illette pörlye alatt a szikrázóvasat, mignem közös gyönyörűségünkre elkészült a patkó. Nyihogtak, vihogtak a lovak, édes apám ragyogószőrü erdélyivér lovai.

ifjabb Möricz Pál.

Jó czipők csakis KRAUSZ MÓR czipő üzletében

Főter 34., a posta tőszomszédságában Mérték utáni megrendelések elfogadtatnak. Saját készítmény, mégis olcsóbb bármely gyárinál.

nek, a m
lunk az
a fának
bécsi bo
schönbru
hajuszi
hogy a
égnek e
tetszenek
eredeti
nincs m
hogy ég
de a gö
nek, teha

Ami
nali 5 ó
Nagyerdő
nagy fák
Istennek,
régén. N
rozta vol
legetik a
hogy Del
erdő és
No,
nem eml

Leg
a népkér
Valami
Régen o
fülemilét
tetszik p
reczenber
vényesül

Az
alföldön
szen az
legelő for
nagy par
zett arról
szunnyad
esnék a
vonat in
okosabba
nek Amer
is ember,
is kellene

A m
lepetve la
park apró
kön piros
csak a vi
Neu
a czipő-g
zalias mi
lésa és a
több mon

Vár

Mil

Kesker

Köz

régi terv,
közvetlen
gedménye
tat tervez
arra, hogy
jön, ami
képpen.

Terr
építési kö
nek, miér
a hozzájá
közgyüles

R

nek, a meddig az Isten megvédi őket. Ná-
junk az ugynevezett szabadság országában
a fának is szabadságának kellene lenni! A
bécsi borotvált képű némethez illenek a
schönbrunni borotvált fák, nem a kifent
bajuszi debreczeni czivishez. Azt hiszem,
hogy a Péterfia-utczai kaszárnya előtt levő
égnék eresztett fák, mindenkinek jobban
tetszenek, miut azok a gömbakácok. Azok
eredeti kinézést adnak a városnak, mer-
nincs mindén városban oly széles utca,
hogy égnék eresztett fák elférjenek rajta,
de a gömb akácok minden zugban elfér-
nek, tehát mindenütt találhatók.

*

Amint Debreczenbe megérkeztem (haj-
nali 5 órakor) azon porosan mentem ki a
Nagyerdőre megnézni, meg vannak-e még a
nagy fák, úgy van-e még mint régen? Hala
Istennek, meg vannak, úgy van minden, mint
régen. Nem akadt művészi fő, mely parki-
rozta volna. Ezt a nagyerdőt sokat el em-
legetik a szászok. Mint hihetlent emlegetik,
hogy Debreczenben a város alatt van az
erdő és évszázados fák benne.

No, ha parkot csinálnak helyébe, majd
nem emlegetik!

*

Legelőbb kellett volna említ-nem, hogy
a népkertet nem találtam. Megette a vasut!
Valami kis parkot találtam a tájon...
Régen odamentünk jó levegőt szivni és
fülemilét hallgatni, most oda mehet, akinek
tetszik port nyelni. Por akkor is volt Deb-
reczenben, de a nagy fák nem engedték „ér-
vényesülni“, most azonban nincs nagy fa!

*

Az idegen azt gondolhatná, hogy az
alföldön valóságos zöldség kultusz járja. Hi-
szén az állomás előtt is van egy kis liba-
legelő formájú park. Persze-persze ebben a
nagy park kultuszban mindenki megfedeke-
zett arról, hogy az állomás fala tövében
szunnyadó szegény magyaroknak jobban
esnek a fa árnyékában szunnyadni, míg a
vonat indul... Vagy azt gondolták az
okosabbak, hogy minek nekik, úgy is men-
nek Amerikába? Uraim, a szegény ember
is ember, még hozzá magyar ember. Erre
is kellene nézni!

*

A magyar mégis csak hazafias! Meg-
lepette látom, hogy az állomás előtti kis
park apró faozlopai oldalát zöldé, a tetejé-
kőn pirosra és fehérre vannak festve, akar-
csak a vizaknai alami fürdő kabinjai.

Nem csoda, hiszen ma már turul van
a cipő-gyáron és a postabélyegen. Ma ha
zalias minden és mindenki! A kinek az iz-
lése és a hazafisága ezt kívánja, annak nincs
több mondani valóm.

Vármegyénk és vidéke.

Milyen legyen az új vasut?

Keskeny vágányú vagy rendes nyomtávú?

Közel van már a megvalósuláshoz a
régii terv, hogy Debreczen és Nagykálló közt
közvetlen összeköttetés létesüljön. Gaál en-
gedményes eleinte keskeny vágányu vasu-
tat tervezett, most azonban kísérletet tett
arra, hogy *rendes nyomtávú vasut épül-
jön*, ami kiszámíthatatlan előny minden-
képpen.

Természetesen a rendes nyomtávú vasut
építési költségei jóval több kiadást igényel-
nek, miért is az érdekelteknek fel kell emelni
a hozzájárulási összegeket. Debreczen város
közgyűlése volt az első, mely felösmerte a

keskeny vágányúval szemben a rendes nyom-
távú vasut előnyeit és a hozzájárulását
50.000 koronával felemelte. Az engedmé-
nyes most Hajdusámson községhez fordult,
hogy a hozzájárulását 30.000 koronával fel-
emelje. Előreláthatólag követni fogja Hajdu-
sámson Debreczen példáját.

Még csupán 150.000 koronával kell
emelni az érdekelteknek a hozzájárulás költsé-
geit és akkor rendes nyomtávú vasut fog
épülni Debreczen és Nagykálló közt. Az ér-
dekeltek Nagykálló városa, Biri, Balkány és
Szokoly községek és gróf Károlyi Imre.

Ha az idén a hozzájárulási költséget
az érdekeltek megszavazzák, tavasszal *ren-
des nyomtávúnak épül* a vasut Debreczen
és Nagykálló közt.

Lelenczgyermek sorsa. Özv. Ka-

sias Sándorné szoboszlói lakos gon-
dozására volt bizva Lipka Anna 3 éves
lelenczgyermek. Még eddig ki nem de-
ritett módon a gyermek a napokban
meghalt. Minthogy a halottkém a gyer-
mek halántékán nagy kiterjedésű vér-
aláfutást látott, bejelentette ezt a kö-
rülményt a bíróságnak, a hol Nagy
Zoltán vizsgálóbíró a hulla felbonczolá-
sát rendelte el, melyet Isoó János
törvényszéki orvos és Kovács Bálint
városi főorvos szakértők eszközöltek is.
A bonczvizsgálat adatai már is alapul
szolgálnak arra a gyanura, hogy nem
csak gondatlanság, hanem szándékos
bűncselekmény idézte elő a szeren-
csétlen lelenczgyermek halálát.

Hivatalvizsgálat. Dr. Szüts Miklós
törvényszéki elnök tegnap fejezte be Szob-
oszlón a négy napig tartó hivatalvizsgála-
tot a járásbírósnál. Példás rendet ta-
lált ez évben is. A vizsgálat tartama alatt
a kiváló elnök valóságos ünneplés tárgya volt
a helyi intelligencia részéről; tiszteletére
több ebédet adtak. A vizsgálat befejez-
tekor ékes szavakban fejezte ki teljes elis-
merését és mondott köszönetet Lengyel Imre
táblabírónak, a bíróság vezetőjének, a bi-
ráknak és az összes kezelő személyzetnek a
vizsgáló elnök.

Felakasztotta magát. Tiba Imre
hajdubaházi 38 éves földműves e hó 8-án
felakasztotta magát. Rögtön meghalt. Az
ügyesség temetését elrendelte.

Politikai hireink.

Budapest, június 10.

A képviselőházat összehívják.

A képviselőházat Tisza István gróf
közbenjárására tudvalevőleg bizonytalan időre
elnapoták.

A miniszterelnök ugyanis határozott
formában kijelentette Justh Gyula elnöknek,
hogy a lemondott kormány fölmentése és az
új kormány designálása, illetve kinevezése
az ünnepek utánig semmi szín alatt nem
várható, mivel pedig a Ház ülésein történ-
hetnek és történnek olyan incidensek, me-
lyek a megoldás czirkulusait zavarják, czél-
szerűnek találná a Ház elnapolását.

Ezt a kívánságát teljesítették, de...
most a fiatalok meggondolták a dolgot és
haragra lobbantak, hát véget is akarnak vetni
ennek az állapotnak.

Elhatározták, hogy akár lesz, akár nem
lesz új kormány, a Házat okvetlenül összehív-

ják a jövő héten és azontul a válság vég-
leges megoldásáig elnapolni nem engedik,
mert valamely váratlan fordulattól félnek,
melyre Bécsben készülnek.

A Ház összehívása kérdésében a ve-
zérőbizottság szerdai ülésén határoznak.

A Fejérváry kabinet kinevezése.

A Fejérváry-kabinetet a jövő hét
közepén kinevezik. Egy híján már
valamennyi tárcaának meg volt a maga
minisztere. A hiányzó miniszter a
pénzügyi volt. Erre az állásra is fo-
lyik az alkudozás Wickenburg gróf-
fal, aki tegnap a miniszteri tárczát el-
vállalta.

Az elosapott király.

Ugy látszik, a norvég-svéd konfliktus
mégis csak békés megoldást nyer, mert a
svéd közvélemény egyáltalán nem tud fel-
háborodni a norvég testvérek elhatározásán.

Azt tartják általánosságban, hogy egy
erőszakolt összeköttetésen nem lehet áldás
és nem lehet haszna belőle egyik orszá-
nak, de a dinasztának sem. Hogy a dinasz-
tia ne veszítse el a norvég trónt, ennek
egyik ifjabb ágát akarják átplantálni: és
Oszkár király valószínűleg le fog mondani
a trónról harmadik fia javára, akit a stor-
hing hejlandó norvég királynak kikiáltani.
Ha ez megtörténne, egy a két ország kül-
ellenséggel szemben egymással állandó véd-
és daczszövetséget kötne.

A békés megoldás körül különben,
mint ma érkezett táviratunk jelenti, Anglia
kormányja erősen buzgolkodik.

Városi közigazgatásunk.

Rendkívüli városi közgyűlés.

Debreczen város köztörvényhatósági bizott-
ságát a hónap végére rendkívüli közgyű-
lésre hívja össze Domahidy Elemér főispán.
A rendkívüli közgyűlés tárgya az új szerve-
zeti szabályzat és a fizetésrendezés lesz.

A székelymentés ügye Debreczenben.

— Utóhangok a székelylakodalomhoz. —

A páratlan sikert ért és általános
köztetszésben részesült székelylakoda-
lomnak tulajdonképpen kettős célja
volt. Egyrészt hivatala volt a székely
ügynek propagandát csinálni, másrészt
szert kellett tennie a szerény anyagi
körülmények között levő, de annál
több tehert viselő Székely Társaságnak
némi tartalékalapra, hogy vállalat köte-
lezettségeinek, valamint a székely
mentőmunkával kapcsolatos s egyre
növekvő feladatainak megfelelőhessen,
különben kénytelen lett volna üdvös
tevékenységét, a székely iparos ta-
nonczok itten és a vidéken való el-
helyezését egyidőre beszüntetni.

Ugy a propaganda, mint a pénz-
szerzés várakozáson felül sikerült. A
kik gyönyörködhetek a székelylako-
dalom stilszerű és hü előadásában; a
kik a bemutatott eleven képekben fel-
ismerték e derék becsületes, ősi szo-
kásaikhoz ragaszkodó, vidám, költői
lelkületű nép értékét és igénytelensé-

Rác Károly teljes zenekarával minden hétfőn, **Kiss Béla** és zenekara pedig a többi napokon **zene-
estélyt** rendez a **Magyar király kávéházban**. Hűsített italokról, fagyalt, jeges kávé, kitünő borok
és pontos kiszolgálásról legjobban gondoskodik

Erős Jakab kávé.

gét: azok buzgó, lelkes barátaivá lettek e jobb sorsra érdemes népnek.

Maga az az érdeklődés, amely a Székelyföld fürdői, ásványvizei, termékei, a székely nőcselédék és székely iparos tanoncok iránt nyilvánul, elég bizonyosságot tesz arról, hogy Debreczen hazafiasan és humanusan érző és gondolkozó közönsége hamar kultuszt csinál abból, aminek nemzeti értelme van, ami tiszteletre, megbecsülésre, a mi pártolásra érdemes. Már pedig a székelység erre rászolgált a multban és rászolgál minden mostoha körülményei mellett is a jelenben. A multban a haza hű fegyvernökei voltak, a jelenben ők a fejlődő és felvirágozandó magyar ipar leghivatottabb munkásai.

Egyházak és iskolák.

Pünkösztől istentiszteletek.

Pünkösztől napján az összes református templomokban urvacora osztás lesz. Az istentiszteletek pedig a következő sorrendben fognak megtartatni: Nagytemplomban prédikál Dicsőfi József, agendázik dr. Kecskeméti M. Lajos tanár. Kistemplomban prédikál Szele György lelkész, agendázik Kolozsvár Mihály s. lelk. A Kossuth-utcai templomban prédikál Uray Sándor s. lelkész, agendázik Kövér Árpád főiskolai szénior. Az ispotály templomban prédikál Sáfány Lajos vallás tanár. Az ünnep első napjának délutánjától kezdve az ünnep végéig az istentiszteletet legátusok fogják végezni, kiknek szolgálati rendjök a következő: Első nap délutánján a nagytemplomban Csépe István 4 th., kistemplomban Kövér Árpád főiskolai szénior, Kossuth-utcai templomban Bálint István 4 th., ispotály templomban Halász András 4 th. Az ünnep második napján délelőttjén az istentiszteletet a következők végzik: Nagytemplomban Kövér Árpád főiskolai szénior, Kistemplomban Csépe István 4 th. Kossuth-utcai templomban Halász András 4 th. Ispotály templomban Bálint István 4 th. Délután pedig a nagytemplomban Halász András 4 th., kistemplomban Bálint István, Kossuth-utcai templomban Kövér Árpád szénior, az Ispotály templomban Csépe István 4 th. végzik az istentiszteletet.

Az ágost. hitvallású ev. templomban szintén ünnepi istentisztelet lesz, még pedig a következő sorrendben: Vasárnap délelőtt 10 órakor az istentiszteletet Materny Lajos főesperes végzi, utána urvacora, délután 3 órakor Hudák János s. lelkész. Hétfőn délelőtt 10 órakor confirmáció lesz, végzi Materny Lajos főesperes, annak végeztével urvacora. Délután 3 órakor ima lesz.

Pünkösztől első napján a román. kath. templomban az istentiszteletek sorrendje: Reggel 6 órakor misézik Nyáry Ignác. 7 órakor Szabó István, a 8 órai szent misét egyik kegyesrendi tanár mondja a főgymnásiumi ifjúság részére; 9 órakor ünnepélyes nagymiséét végez dr. Wolafka Nándor v. püspök, prépost, plébános segédlettel; nagymise után ugyancsak dr. Wolafka püspök prédikál: háromnegyed 11-kor a Svetits zárda és az elemi iskolák növendékei jönnek szent misére, melyet Molnár K. Dezső h. igazgató mond; fél 12 órakor miséznek Kampell József. Délután 3 órakor ünnepi vecsernye és rózsafűzér; 5 órakor a Jézus szentséges szive társulatának hónapos ájtatosságát szent beszéd, körmenet és lytániával végzi dr. Wolafka Nándor v. püspök, prépost, plébános.

Pünkösztől vasárnapján reggel 6 órakor miséznek Kampell József; 7 órakor dr. Wolafka Nándor v.

püspök, prépost, plébános; a 8 órai szent misét egyik kegyesrendi tanár mondja a főgymnásiumi ifjúság részére; 9 órakor ünnepélyes nagymiséét végez Szabó István, nagymise után Kampell József prédikál; háromnegyed 11-kor a Svetits-zárda és az elemi iskolák növendékei jönnek szent misére, melyet Molnár K. Dezső h. igazgató mond; fél 12 órakor miséznek Mellan István. Délután 3 órakor lytánia.

A gör. kath. kápolnában 6 órakor reggeli istentisztelet; délelőtt 9 órakor sz. mise; délután 3 órakor vecsernye. 4 órakor rózsafűzér ájtatosság.

A kollégium köréből. A Debreczeni Protestáns Lapból vesszük át: Kerézi és Bartha távozása után újabb veszteség ért bennünket a dr. Helle Károly jogakad. tanár lemondásával. Heltét a kassai jogakad. demisához nevezte ki a közokt. miniszter. Elbírása újabb kitüntetés reánk és újabb memento. Vajjon mikor fogjuk végre levonni a tanúságokat s mikor szünik meg az a felvétel, mely gályaraboknak tekinti az egyház alkalmazottjait, a kikkel nem kell törődni, mert úgy is szolgálatunkban vannak. Jaj nekünk, ha csak azok maradnak meg nálunk, a kik tovább nem mehetnek. Nem szolgálhat e-upán, lélek kell nekünk s ezt nem tudják megadni azok, a kik leltár szerint kezelik az egyházat és iskolát és lenéznek azokat, a kik által az egyház nagy hivatása teljesedésbe megy. Új szellem új felkeltés kell itt is és nem az a közönyös kormányzat, mely a panaszt bosszusan fogadja és a gyógyítás helyett bírálatot felel. A Helle helyét csak az őszi gyűlésen lehet betölteni. Ez a körülmény is növeli a rázkódást, mely eltávozása miatt jogakadémiánkat éri. Társgyalt Des Combes Henrik ügyvéd és Ozori István fogják átvenni.

Az ev. ref. egyetemes konvent Budapesten f. hó 14-dikén kezdődik.

Vizsgálatok a főiskolában. A debreczeni ev. ref. főiskola összes tanszakainak évről évre istentisztelettel fejezik be az előadásokat. Az évről évre istentiszteletet június hó 14-én, reggeli 9 órakor, a nagytemplomban tartják meg. Az alapvizsgálatok a jogi karon június 23-án kezdődnek. A kollokviumok a theologiai karon június 30-ig fejeződnek be. A főgymnásiumban a vizsgálatok június 28-án fejeződnek be. A tanítóképző intézetben az utolsó vizsgákat június 30-án tartják. Egyébként mindezen tanszakokon a vizsgálatok folyamatban vannak.

A Svetits-intézetben a vizsgálatok június 1-ével kezdődtek és június 28-án rekesztőnek be. Az intézeti rajz-festés és kézimunka kiállítására folyó hó 17-én — szombaton — fog megnyitni és megtekinthető június hó 27-éig bezárólag mindennap déli 6 óráig és délután 2 óráig este 6 óráig. Hely szűke miatt a Svetits intézetben levő internátusba a jövő iskolásra **bennlakó** növendékek csak korlátozott számban fognak felvételt kapni. A **bejáró** növendékek azonban minden korlátozás nélkül a jelentkezés sorrendje szerint felvételt kapnak szeptember hó első napjaiban. **Előjegyzéseket** azonban már a **vizsgálatok után** elfogadnak július hóban.

A debreczeni zenében az 1904 5-ik tanévet berekesztő közvizsgálatok június hó 14-én kezdődnek és június hó 20-án, keddén este 7 és fél órakor fejeződnek be a vizsgálati hangversenyyel és jutalomdíj kiosztással.

1 korona 1 óra

a „Debreczeni Független Ujság“ naponta (hétfőn is) a legkorábban megjelenő lap.

Ingyen kapja

minden előfizető a december hónap elején megjelenő 320 oldalra terjedő nagyalaku czimtárral ellátott képes naptárunkat.

Uj előfizetők csak akkor kapják ingyen a naptárt, ha 1/2 év óta előfizetők.

Július 1-től előfizetőknek ingyen küldjük már most meg a lapot 1 éig. 14 napig bárkinek *mutatvány szám-mal* szolgálunk. *Vidékre* 1 k. 50 fill. egy óra.

Telefon szám: 18 és 339.

UJDONSÁGOK.

Pünkösztől számunk.

— És néhány igaz szó. —

E lap megindulása óta főörökvése volt a szerkesztőségnek, hogy lehetőleg e nagy magyar vidék ircaival, tollforgatóival töltse ki a lap hasábjait.

Büszkeségünkre szolgál, hogy írónk, még azok is, a kik a Hajduságról elszakadtak, telkesen, igazán önzetlenül igyekeztek a jóörökvésű magyar lapot emelni. Másrészt a lap fenaklása óta többször, mint mo tani pünkösztől ünnepi számunkban is alkalmunk nyílt olyan írók csoportját bemutatni, a kik vértől való vérek és erős magyar érzéstől áthatott alkotással állják a versenyt sok felfújt nagysággal, a kiknek meg az az érdemök sincsen meg, hogy magyarok.

Mi szeretettel öleljük magunk köré ezen a magyarság szent eszményeiért velünk együtt hevülő, küzdő író ársakat és ha egyéb érdemeket nem is szereztünk e lapnál, midőn a vidéki magyar irodalmi élet fejlődésének útját egyengettük, ezzel is tettünk valamit, a mi talán a műveltebbek figyelmére érdemes...

Hisszük, hogy a közönség némileg megérti és megbecsüli a mi törekvéseinket és örömmel olvas közleményeket olyan erős magyar írótól, a milyenek e pünkösztől lap-számunkat is különféle színezetű, szép magyar nyelvű, tiszta magyar érzesű irasikkal valóban ünnepi számmá emelték. Csak a nevekre hivatkozunk: Dr. Baltazár Dezső, Rudnyanszky Gyula, Ibrányi Miklós, Szabócska Mihály, Krüszely Erzsike dr. Veres Gyula, dr. Racz Lajos, dr. Gyöngyösi László, Divenyi Gyula, Zita Sándorné, Komlósy Arthur, Deak Juliska, Péter Gábor, Iró diak, Bodo Aladár, Morvay Károly, Orosz Gábor, Matya-ovszky Andor, Zaruska Andor, Wespertillo (ifj. Wespzpramy Károly), Petrus Jenő és még több mások.

Midőn ezen ujság szerkesztésére vállalkoztunk, becsületes, tartalmas magyar lapot ígertünk olvasóinknak, hisszük, hogy lapunk ezen pünkösztől száma is erős bizonyíték a mellett, miszerint mi ígértünkbe is váltottuk és nem az üres léha, erkölcselen, sárban-fetregő, szellemtelen és szemtelen, a közizlést súlyoszó kofalkodást tekintjük méltatlan, avatatlannak, piszkos kufár

Glück Ede

Piacz és Kossuth-utca sarkán, Kistemplommal szemben.

czipő áruházában lehet a legtartósabb és leg-elegánsabb **férfi-, női- és gyermek czipőket legolcsóbban vásárolni**

kezeztől és alacsony kufár lelkektől önzőleg z-akmányolt és kihasznált nemzeti újságrá-sunk hivatásának.

Szavay Gyulát Szegedre hívják.

— Levél a szerkesztőhöz. —

„Szavay Gyulát Szegedre hívják” című tegnapi közleményükre a következő levelet kaptuk:

„Igen tisztelt szerkesztő ur! Engedje meg, hogy becses lapja tegnapi közleményére egy pár védekező vagy helyreigazító sorral felelhessék. Kedves szerkesztő uram most is olyan szeretettel foglalkozik lapjában velem, mint már olyan sokszor. De legutóbbi írt kedves sorai minden kelle mességük mellett is egy kis borulattal felelgetik be homlokomat. Egyáltalában nincs tudomásom róla, hogy a szegedi kamara miként óhajtja betölteni az én megsiratott barátom üresen maradt helyét és nem is lehet, hogy a mély és őszinte gyász óráiban, mikor mindenkinek lelkét a fájdalom tartotta lekötve, már az utódra is gondolt volna valaki. Iletékes tényezők részéről erről szó sem esett s úgy hiszem, gondolat sem. Ha mégis a közönség körében itt-ott pengették volna valami ahhoz hasonlatost, mint ami irva volt, nem lehet ezt másnak venni, mint abból a köcsönös régi vonzalomból eredő ötletes találgatásnak, amely engemet régi városomhoz Szegedhez s Szegedet hozzám, régi szerető fiához fűzi. Ezzel azonban le is vannak zárva az akták. Én Debreczenbe meggondolt programmal és szomjas ambícióval jöttem, eddig már sokat elvégeztem és még sokat látok elvégezni valót, azért szentelem minden erőmet a kamarának, mert még sok kedves tervemet akarom megvalósítani, a város rendkívül künneőleg és meleg szívvvel fogadott be magába, a kamaránál ideálisan folynak a dolgok, kölcsönös megbecsüléssel szeretjük egymást vezetők, tanácsadók, tisztviselők, — ily körülmények között mindaddig nem gondolhatok válasra, míg azt nem venném észre, hogy Debreczennek vagy a kamarának terhére vagyok, vagy el nem végeztem feltett dolgaimat mind, vagy én nem tudom micsoda magasabb érdek más-hol magasabb munkakörbe nem parancsol, amiről természetesen szó sincs.

Ily körülmények között, kedves szerkesztő uram, csak azt mondhatom, hogy itt akarok maradni s innen akarom szerezni az én régi városomat, Szegedet. A mikor Győrtől megváltam, ahol életem második, legszebb 20 esztendejét töltöttem, erre a válasra talán lehetett okom, vagy ezt a fényűzést haragvó hangulatomban megengedhettem magamnak, de már itt ha ismét kéröm akadna, azt kellene mondanom nekem is, hogy kérem „én már férj-s nő vagyok.”

Még ha gondolnának is egyesek *otthon* Szegeden arra a gyengéd ideára, hogy engem hazahívjanak: ha én azt felelem, hogy nem tehetem és már most *ittthon* maradok Debreczenben, — nem olyan város Szeged város, hogy ezt tölem rossz néven vegye, sőt azt gondolja magában: lám-e az én fiaim helyt állanak magukért akárhol és még ilyen nehéz határozásnál is példát adnak a férfiúi állhatatosságról és szótartásról!

Adja ki ezeket a sorokat kedves szerkesztőm, nehogy még valami félreértés támadjon itt vagy ott.

Debreczen, 1905. június 10.

Szavay Gyula.

Mérgében öngyilkos lett.

Sósavat ivott.

Nagyon érzékeny lelkű volt Huzli Lujza urnő szent Anna 35. sz. a. háztulajdonosnő házmesternője, Diószegi Imréné 49 éves asszony.

Szombaton délután az ablakokat tisztogatta és munkaközben összeperlekedett az urnője szakácsnéjával és szobalányával, akik alaposan megnyelvelték.

Az érzékenyen megbántott asszonyt a veszekedés annyira felizgatta, hogy dühében és elkeseredésében a kezében levő sósavas üveg tartalmát felhajtotta és kiitta. A sósavat az ablaktisztításra használta.

Az iszonyatos méreg borzasztóan összeégette a belső részét és mire orvos érkezett és beszállították a kórházba, már oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy életben maradásához nincs semmi remény.

— **Thaly Kálmán a városi muzeumban.** Thaly Kálmán országgyűlési képviselőnk, a muzeumok és könyvtárak országos szövetségének alelnöke szombaton délután Oláh Károly kultúratanácsnok kíséretében meglátogatta a városi muzeumot, ahol a Lőkovic Arthur a muzeum alapítója és a muzeumi bizottság több tagja várta a kitűnő történettudóst. Thaly egy egész órát töltött a muzeumban, amelyről úgy nyilatkozott, hogy már is a kezdet kezdetén is meglepően sok értékes tárggyal dicsekszik. Reményli, hogy a város és vidék magához hűzheti a lappangó történelmi emlékek ezúton mindögyre sürűbben fognak e nyitvanos muzeum gondozása alá kerülni. Asztalokból is szépen gyarapodhatik a muzeum-szüksége is, hogy a felemelt állami segély egy részét minden évben ásatásokra fordítsa a muzeumi bizottság. De nem hallgatta el Thaly azt sem, hogy a muzeum mostani helyisége már is felette szűk s minél előbb alkalmas helyiségről kell gondoskodni. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy azok az óskori és a régebbi megújabb történelmi korból való tárgyak, csigagyűjtemény és 26 műrabból álló képtár amelyeket Lőkovic Arthur néhai Császka György kalocsai érsek hagyatékából tetsemes adozattal szerzett meg s amelyeket egyelőre csupán leétként óhajt a városi muzeumban elhelyezni, — nem is férnek el benne, amíg a város Csokonai szülőházát a muzeum céljaira át nem engedi.

— **A király haragosai.** Szabadkáról jelentik, hogy ott minden esztendőben nagy fényvel szoktak megünnepelni június 8-ikát, a koronás évfordulóját. Az idén ez az ünnepség elmaradt s még háladoisten-tisztelet sem volt a templomban. Szabadka vezető köreiből nagy elkeseredést szült a politikai válság megoldásának hosszas huzavonája. Ezt különösen a királynak tudják be, aki nem akar a nemzete javára dönteni. Ezért maradt el az idén június 8-ikának a megünneplése is.

— **Házasságkötések.** Almási János — Soltész Mária, Schweiger András — Biró Ilona, Dávids Rezső — Zájások Anna, Horváth Mihály — Varga Anna, Pálffy Endre — Lengyel Borbála, Horváth Gyula — Berki Erzsébet, Éri Lajos — Dienes Zsuzsanna, Fej-

szés Sándor — Szilágyi Mária, Lejtman Sándor — Kerék Terézia, Gombos Gergely — Tolvaj Julianna. Összesen 10 pár.

— **A debreczeni kereskedelmi és iparkamara 1905. évi június hó 15. én, csütörtökön délután 3 és fél óraker székháza tanácstermében (Piac-uteza 69. szám) rendes közgyűlést.** A közgyűlés tárgysorozata igen gazdag és tartalmas.

— **A debreczeni Székely Társaság** választmánya több elharithatlan okból mindezideig nem tarthatván meg a székely lakodalom bemutatása után szándékolt választmányi ülést, egyrészt mint a társaság ügyvezetője, másrészt pedig mint a székely lakodalom rendezője kedves kötelességet vélek teljesíteni, midőn hálás köszönetet mondok az összes szereplőknek sikerteljes közreműködésükért, valamint egyeseknek szives támogatásért. Az a kedves és drék szolgálat, amelyet a székely ügynek önzéstelenül, csupán az ügy iránti lelkesedésből készséggel tettek, már is megtermi a kívánt gyümölcsöket részint a székely kultuszban mely már is sokféle-képpen nyilvánul, részint pedig az anyagiakban, amennyiben erőt meríthetett a szerény anyagi körülmények között levő Székely Társaság arra nézve, hogy hivatását még fokozottabban betöltse. Egyben köszönetet mondok Komlóssy Lajos, Lusztig és Bán cégeknek azért, hogy a székely lakodalom bemutatása alkalmával előbbi 50 üveg málnási Sicilia, utóbbi pedig 50 üveg Borszéki borvizet ajándékozott, amelyek a rekkenő forróágban igen nagy fogyasztásnak örvendettek s kitűnő üdítő itálnak váltak be. Székely Ferencz ügyvezető alelnök.

— **Eljegyzés.** Rosenfeld Lajos az első magyar biztosító társaság tisztviselője eljegyezte Katz Samuelt helybeli fakereskedő kedves leányát, Laurát.

— **Köszönetnyilvánítás.** A debreczeni nyomdászok június hó 4. én tartott kedélyes esztélyen felülizettek N. N. és Hant Károlyné 10—10 kor. Than Gyula, Mihalovits Jenő, N. N. 5—5 kor. Nagy János 7 kor. Dihe János 6 kor. Nihazy Dániel, Mezey Gyula, Nagy Dezső, Jandy Mihály 4—4 kor. Berényi Ede, Snaff János 3—3 kor. Nagyné, Zámorovszky Ludmilla, Papp József fodrász, Famunkások szakegylete nevében Takács József, N. N. Király Imre, Márkus Ignátz 2—2 kor. Borbath Gyuláné, Trencsányi Elek, Balogh Mihály, N. N. Karacsony Endre, 1—1 kor. V. triol Adolf 60 fill. Krisner Lipót 50 fill. szives adományukért hálás köszönetet mond a rendezőség. Egyben pedig az esztélyen közreműködők szives fáradozásukért és az est sikeres előmozdításáért fogadják a rendezőség hálás köszönetét.

— **Nagykállói Kállay Clarisse** alapítványi hölgy, néhai Kállay Gusztáv tisztaeszlári nagybirtokos és gróf Korniss Clarisse leánya f. hó 7-dikén hosszas betegeskedés után meghalt Bécsben, életének 53-ik évében. Az elhunyt urnő a hetvenes években Debreczen előkelő társaságának egyik bájos tagja volt s gróf Bethlen Mikó Róza, gróf Korniss Zsigmondné és Gréffe báró Györfly Róza (most Derék Gyuláné) és gróf Bethlen Sarolta társaságában alkottak egy kedves magyar mágnás csoportot, mely a jótékony egyletek által rendezett mulat-

Szolyvai és Luhi Erzsébet

gyógyvizek elsőrangú szaktekintélyek szerint felülmulják a kronorfi és giesshübi külföldi forrásokat. Sokkal olcsóbbak is. Feltűnő gyógyhatással alkalmazhatnák: köszvény, vese, hólyag, gyomor, torok, tüdő és gégehajók esetén. Elsőrangú élvezeti és borvizek. — Megrendelhetők az uradalmi forrás bérletességénél Szolyván (Bereg.) Kaphatók minden jobb fűszerüzletben és vendéglőben. Prospektus kívánatra ingyen és bérmentve

ságainknak fényét előnyösen emelte. Elhunytát fivére Kállay Gusztáv és huga özvegy báró Mannsberg Ernőné Kállay Ágnes s két leánykája gyászolják. A rekviemek Szentpéteren és Tisza-Eszláron tartatnak, temetése pedig június 9-én d. u. 5 órakor volt. Áldás kísérje a kedves urhölgy emlékezetét,

— **Gyermek betegségek.** Sárváry Gyula tisztí főorvos e heti jelentésében bejelentette a tanácsnak, hogy a hét folyama alatt 4 vörheny és 5 hörghurut megbetegedés fordult elő. Volt ezenkívül 1 vörhenyből eredő haláleset is.

— **Tíz éves találkozó.** Az 1895 évben érettségit tett volt kereskedelmi akadémiai tanulók pünköszt vasárnapján Debreczenben gyűlnek össze tíz éves találkozóra.

— **Halálozások.** Meghaltak: Lakatos Margit ev. ref. 5 hónapos, Balogh Géza ev. ref. 2 éves, Moskovszki Róza ev. ref. 17 éves, Szakmári Julianna ev. ref. 80 éves, Horváth István ev. ref. 3 hónapos, Hrap Gyula gör. kath. 16 hónapos, Nagy Mária ev. ref. 4 hónapos, Buchbinder Klára izr. 5 hónapos, Kovács Julianna ev. ref. 7 éves.

— **Játékból lopott.** Áron Dezsőné Jókai-utca 36. sz. a. lakosnő 2 éves Erzsébet leánykájának ezüst függővel kedveskedett. Szombaton ugyanazon udvarba lakó Márkus Emilia 13 éves cseléd szemét vetett reá. S a kis leányka füléből elvette. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

— **A „Kossuth dalkör“** f. kó 3 án tarotta választmányi ülésén elhatározta, hogy a dalkör július 1-én szombaton a nagyerdei vigadóban dalestélyt rendez. A program megallapítására szűkebb bizottságot küldött ki, amely szorgalmasan dolgozik, hogy a közönségnek élvezetes estélyt rendezzen. Ezen sikerültnek ígérkező dalestélyt előre is figyelmébe ajánljuk az érdeklődő közönségnek.

— **Népesedés.** Az elmúlt héten összesen 49 születést — 21 fiu 28 leány — és ezzel szemben 64 halálozási jelentettek be; így az elmúlt héten a lakosság száma természetes úton nemcsak nem szaporodott, de 15-el csökkent.

— **A pünkösdi ünnepek** alatt új látnivalók lesznek Letzter József fényképész kirakataiban. Azok a pillanatfelvételek, melyek Csokonai emlékünnepe alkalmából készültek a szobor környékén és a Bika termében és amelyek között igen érdekes momentumok vannak megörökítve, lettek a nagy táblák mögé kiaggatva. A képek között van egy nagy csoport kép is a „székelylakodalom“ című ünnepi szindarab szereplőiről, amelyen minden egyes szereplő igen élethűen van találva és amelynek csoportosítása is nagyon sikerült.

— **Dunába fullt debreczeni fiu.** A múlt hó vége felé eltűnt Budapesten a debreczeni származású Boda Ferencz 26 éves könyvkötő segéd. Valószínűleg öngyilkossá lett, de nem kizárt az a feltevés se, hogy szerencsétlenség áldozata. A budapesti rendőrség szombaton táviratban értesítette a szerencsétlen ifju Debreczenben lakó szüleit, hogy fiok holttestét a Dunából kifogták. A boldogtalan szülők fel-

utaztak a fővárosba a legutolsó és legszomorubb viszontlátásra, a fiuk temetésére.

— **Csirkelopás.** Muraközy László gyógyszerész nyaralójából szombaton ismeretlen tettesek, alkalmasint cigányok 6 darab csirkét elloptak.

— **Wilson Variete Csirkusz** Igazgató amai naptól kezdve Nemzetközi Bajnoki mester Birkózást rendez és erre a célra 1150 korona tiszteleti díjat letétbe helyeztet az első Debreczeni takarékpénztárnál a bajnoki birkózók 3 győztese részére első díj 1000 korona, II-ik 100 kor., III-ik 50 kor., az eddigi jelentkezett mesterbirkózók neve: Jägendorfer Adólf Bécs, Jan kofski Pál Berlin, Missbach Alajos Szászország óriása, Belina Pál Amerika és Weghuber József Bécs az igazgató meg több híres mester birkózótól várja a bejelentést. A kitűzött díjakra csakis mester birkózók pályázhatnak.

— **Az elveszett pénztárcza.** Talicska Erzsébet fiatal cselédleány 2 korona 60 fillérrel vásárolni küldte a gazdasszonya. A falusi leány a pénzt erszénybe tette, azt pedig a kötője zsebébe tette. A piacon elbámészkodott és ezenközben valami ügyes félkézalkár kiemelte a pénztárczát a zsebéből. A fésüssátrak egyikénél vásárolni akart, de mikor a zsebébe nyult, már csak a pénztárcza hült helyét találta. Az együgyű leány ijedtében keservesen jajgatni kezdett és kijelentette, hogy nem mer hazamegni. Ugy kísérték haza a síró-rívó, együgyű, kis, falusi cselédet.

— **Bob névre hallgató** félig nyírott uszkar (pudli) elveszett. Aki megtalálta vigye el a Kossuth utca 47. szám alá, ahol jutalmat kap.

— **Eredeti pilseni sör.** „Ős forrás“ a Polgári sörfőzdeből Pilsenből. Eredeti herdekből csapolatnak szombaton és vasárnap Márkus Jenő nagy nyári-kert éttermében.

x **Az időjárásra való tekintet nélkül mind a két ünnepnapon készülnek fényképfelvételek Letzter József műtermében Piac utca 44.**

— **Dr. gróf Hugonnay Vilma** budapesti orvos a bőr apolására egyedül a **székely-havas bivalytejjel készült ALBA-**krém 1 kor. 50 fillér, szappan 1 korona, hölgyper 1 korona 50 fillér ajánlja, melyek semmi ártalmas vegyi ternekeket nem tartalmaznak. Eltávolítják a bőr összes tisztátalanságait s nemcsak harmatfinomságot kölcsönöznek az arcznak, hanem a nap és szél ellen is megvédik. Kapható a gyógyszerárakban. 2 krém, 2 szappant, 2 hölgyport bérmentve küld a készítő Korona-gyógyszertár Sepsiszentgyörgy.

— **Olcso áraink feltűnést keltenek.** Fogházban kötött női és férfi harisnyák 20 krtól, patent gyermek harisnyák 15 krtól, fiu, leány és férfi szalma kalapok 25 krtól, torna sapkák és tornaingek 35 krtól, női és férfi vászon cipők 70 krtól, nyári női egész és fél kesztyűk 18 krtól, kaphatók míg a készlet tart Fisch Testvérek üzletében főtér.

x **Uj falidiszkek (etagerék) fénykép keretek, tükrök, szobadiszkek s mindenféle alkalmi ajándék tárgyakból igen olcsó ujdonságok érkeztek MENTZE HENRIK ujdonságok áru házába.**

x **Felhívjuk** olvasóink figyelmét Krausz Gyula czég új rőfösüzletének mai hirdetésére.

x **Hasznos tudnivalók.** Az orvos-tudomány tanítja, hogy az egészséges emberi szervezetnek naponként egy liter vizre van itatul szüksége. Ez a víz szolgál ugyanis a szervezet hígítószerül. E nélkül ugyanis a szervezet a megemésztett táplálékot hasznosan feldolgozni nem tudja. Minthogy azonban a táplálékokkal a gyomorba minden esetben igen sok és különböző betegség csirája is bejut, fontos, hogy itatul olyan víz használtassék, mely bakteriummentes legyen, tehát azon csirákat ne szaporítsa, másrészt a táplálékokkal bevett bakteriumokat a gyomornak megölni segítse s végül, hogy a víz a gyomrot ne rontsa. Be van igazolva, hogy ilyen célokra a Mohai Ágnes viz végtelenül alkalmas, mert teljesen bakteriummentes. Másodsor, minthogy szén-savat tartalmaz, a bakteriumok mérgező hatását lerontja. És végül, minthogy a gyomrot alkalmasan izgatja, egyrészt étvágyat csinál, másrészt bőséges elválasztást okozza azon gyomornedveknek, melyek azon kártékony bakteriumokat megölik. A mohai Ágnes-viz fogyasztását különben is főként tavasszal kiváltképpen lehet ajánlani. Ekkorra ugyanis a téli nehéz táplálkozás után a gyomor nagyon is megkivanja a gyomorjavítót. Másrészt ekkorra esik a legtöbb fertőző betegség, a mitől a mohai Ágnes-forrás a gyermeket és felnőtöt biztosan megóvja. Gyermekknél ilyenkor mutatkoznak az angol kór tünetei, amelyeket a mohai Ágnes viz mézszaralmánál fogva megszüntet s végül tavaszra esik a legtöbb szülés, tehát ilyenkor van a legtöbb szoptató asszony is, a kiknek a mohai Ágnes forrás fogyasztása azért fontos, mert ez a víz a tejelválasztást nagyban fokozza. Háztartások számára nagy üvegekben a mohai Ágnes-forrás különösen olcsón kapható.

Az urkocsis-egylet üggető versenyei.

(Első nap.)

Szombaton delután kezdődtek a debreczeni urkocsis-egylet üggető versenyei. Válogatott, előkelő közönség nézte végig az érdekes versenyeket, amelyre a szomszéd vármegyék előkelő közönség sereglett össze. A páholyokban bájos hölgyek foglaltak helyet, a tribune előtti téren pedig válogatott uri társaság.

Szemben a tribünnel állt a bírói páholy, amelyen a bíró, Domahidy Elemér főispán foglalt helyet. A versenyigazgatóság tagjai voltak: báró Sennyey Géza, Orosz György és Vecsey Zoltan. Pályabírák voltak: gróf Dessowffy Miklós, gróf Lónyay Gábor, báró Sennyey Géza, Klobusitzky Géza, herenczai Kovács Jenő, Fogthüey János és Orosz György. Indítók voltak Hufilész Kázmér, Berger Jenő, Kaszanyitzky Andor, Forrai Ernő és Király Gyula. Volt totalizátor is, amelyet Pallagi Béla vezetett. Igen érdekes fogadások is történtek.

Pontosan 3 órakor kezdődtek a versenyek, amelyeknek lefolyásáról a következő tudósítást közöljük:

Ujonczok versenye. Kettő fogatok vettek benne részt, Magyarországon ellett és nevelt, három éves és idősebb lovakkal, amelyek még díjat nem nyertek. Az első díj 500, a második 150, a harmadik 50 korona. Távolság 6000 méter. Tét 40 kor. Harom kocsi futott. Első lett Orosz György, jó második két kocsihosszal Kállay Frigyes huszárfőhadnagy, harmadik Herczfelder Pál fogata. A város fogata nem futott.

Egyes fogatok versenye. Részt vettek benne könnyű versenyfogatok, Ma-

Üzletáthelyezés miatt

a legújabb tavaszi ujdonságok, női és gyermek felöltőkben, nap- és esőernyők, blouzok, alsó szoknyák (jouponok), gyermek ruhák stb. míg a készlet tart mesés olcsó áron kaphatók **Darvas Testvérek** női- és gyermek felöltők áruházában **Debreczen, a Hungaria mellett.**

Az üzlethelyiség kiadó.

gyarorszá és idősb 200, harr méter. M méter tér tételny. Első lett Sewffy M Futott m reczeni l vall, hog tenyészlő

Ur benne ké férfiasan ültek. H 4000 mé angol er sodikat, Sennyey ékszerár lotta fel. nyert 300 A magya méter té melyekbe lovonkén tek. Tét lett báró gróf De Sennyey harmadik Fiáth M Sándorné a díjat a

Alá fogatok. a másod urkocsis ellett és nem nye sem am méter té méter. T lett Derc harmadik Vecsev

Fő hetott az magyar vér ninc méter. T a másod lett Olas harmadik negyedik fogata.

De benne k és nevel tagjainak seny ny lovaknak indultak méter. T mert gr Béla fog Gábor é Ernő, h

Na az, hog melyekb zavar k zott, me jelző os ramot n Az

Letzter felvétele seny má

Leg érke

TÁVIRATOK.

Az uralkodó kvóta-döntése.

gyarországon ellett és nevelt, három éves és idősb lovakkal. Első díj 500, második 200, harmadik 100 korona. Távolság 3000 méter. Minden nyert 500 korona után 25 méter térlőny, 3 éveseknek 100 méter térlőny. Tét 30 korona. Négy koci futott. Első lett Vecsey Zoltán, második gróf Desseffy Miklós, harmadik Kiss Ernő fogata. Futott még Bárczay Sándor fogata. A debreczeni lótenyésztés és nevelés kitűnőségére vall, hogy az első díjat debreczeni lótenyésztő nyerte el.

Urhölgyek versenye. Résztvettek benne kettős fogatok. A legbájosabb kezek férfiasan fogták a gyeplőket. A bakon urbirók ültek. Három tiszteletdíj volt. Távolság 4000 méter. Az első díjat, győztes mivű angol ernyőt gróf Desseffy Miklós, a másodikat, antik arany névjegytartót báró Sennyey Béla, a harmadikat, antik arany ékszerartót Orosz György százados ajánlotta fel. Minden egyesben és kettesben nyert 300 korona után 10 méter térlőny. A magyar származású és nevelésű lovak 50 méter térlőnyben részesültek. Azon lovak, melyekben se amerikai, se orosz vér nincs, lovonként 100 méter térlőnyben részesültek. Tét 40 korona. Négy koci futott. Első lett báró Sennyey Géza fogata, hajtott a gróf Desseffy Miklósné, második báró Sennyey Béláné, a saját fogatát hajtotta, harmadik Vecsey Zoltán fogata, hajtotta Fláth Mária bárónő. Futott még Bárczay Sándorné is a fogatával. Az első díj nyertesé a díjat az egyletnek ajándékozta.

Aláírási díj. Résztvettek benne egyes fogatok. A befolyt összeg 60% az első, 20% a második, 10% a harmadik, 10% pedig az urkocsis egyleté. Futottak Magyarországon ellett és nevelt lovak, melyek még versenyt nem nyertek. Az olyan lovak, melyekben sem amerikai, sem orosz vér nincs, 1000 méter térlőnyben részesültek. Távolság 3000 méter. Tét 30 korona. Négy koci futott. Első lett Dercsényi Ferenc, második Olasz Elemér, harmadik Kiss Ernő fogata. Futott még Vecsev Zoltán fogata is.

Földmívelési miniszteri díj. Futott az urkocsis egyesület tagjainak minden magyar lova, amelyben orosz vagy amerikai vér nincs. Tét 30 korona. Távolság 6000 méter. Hét nevezés történt. Az első díj 700 a második 200, a harmadik 100 korona. Első lett Olasz Elemér, második Grosz Ferenc, harmadik Farkas Gyula. Futott még, de a negyedik fordulónál kitért Szöllősi Rezső fogata.

Debreczen város díja. Résztvettek benne kettős fogatok Magyarországon ellett és nevelt lovakkal, amelyek az urkocsis egylet tagjainak tulajdonában vannak. Minden verseny nyereséért 50 méter térlőny; oly lovaknak, melyek még üggető versenyben nem indultak, 50 méter térlőny. Távolság 6000 méter. Tét 50 korona. Futott öt kettős fogat, mert gróf Nyáry Károly és báró Sennyey Béla fogata nem indult. Első lett gróf Lónyay Gábor és Dercsényi Ferenc, második Kiss Ernő, harmadik báró Sennyey Géza fogata.

Nagy zavart okozott a közönség közt az, hogy kétféle programot adtak ki, a melyekben a nevezéseket megcserélték. A zavar különösen a totalizátornál mutatkozott, mert sokan a birói páboly mellett, a jelző oszlopra tett számokat és a hibás programot nézték s azt hitték, hogy nyertek.

Az érdekes verseny egyes jeleneteiről Letzer József fényképész készített sikerült felvételeket. Vasárnap délután lesz a verseny második napja.

Lemondott a svéd kormány.

Stockholm, június 10. A svéd kormány a norvégiai események következtében beadta lemondását. A király még nem határozott. A helyzet rendkívül bonyodalmas.

Az öreg darabont kabinetje.

Budapest, június 10. Az öreg darabont kapitány, Fejérváry Géza báró a parlament ellenére is kész kormányt alakítani. Az egyik lap tudósítója megkérdezte tőle, mi igaz e hírből, mire a vén darabont-kapitány mérgesen azt válaszolta, hogy eddig sem reflektált az ujságközleményekre, ezután sem fog. Nem vesz tudomást arról, amit a lapok róla irnak.

Budapest, június 10. A szövetségelt ellenzék vezérő bizottságának egyik tagja, akinek állandó összeköttetései vannak az udvar belső köreivel, azt a távirati értesítést kapta Bécsből, hogy **június 15 én meg fog történni a Fejérváry-kabinet kinevezése.** A pénzügyi tárczát maga Fejérváry vállalja el, Popovics államtitkár pedig megmarad állásában.

Norvégia és Svédország ügye.

Stockholm, június 10. A svéd trónörökös és a miniszterium a háboru mellett van, de Oszkár király nem akar testvér-vét ontani. Az ország sok tekintélyes férfia elítéli a fegyveres beavatkozást és nyíltan a norvég nemzet pártjára áll. A király nem akarja a háborut, később lemondani.

Krisztiania, június 10. Norvégia és Svédország ügyében harmadik hatalom beavatkozása kizártnak tekinthető. A norvég nemzet nem akar háborut viselni a svéd testvérmemzettel, de jogait, ha kell, kész fegyverrel is megvédelmezni. Biznak benne, hogy a svéd király ifjabb fia elfoglalhatja a norvég királyi trónt.

Az orosz-japán béke.

Pétervár, június 10. A cár fogadta Mayert, az Egyesült-államok pétervári nagykövetét, aki a Japánnal kötendő béke ügyében Roosewelt elnök megbízásából felajánlotta a közvetítést. A cár azt felelte, hogy még nincs itt az ideje a békekötésnek, köszöni az elnök jóindulatát, s ha majd alkalmas idő lesz reá, közvetítést szívesen veszi.

Washington, június 10. Roosewelt elnök a béke érdekében levelet intézett ugy a csárhoz, mint a mikádóhoz. Levelében kifejti, elérkezettnek látja az időt arra, hogy e háborunak az emberiség érdekében véget vessenek. Az Egyesült államok ugy Japánnal, mint Oroszországgal barátságos viszonyt tartanak fent és azt tartja, hogy nemcsak e két nagy népnek, hanem a művelt világnak az érdeke a kibékülés. Javasolom tehát, hogy a két állam megbízottjai közvetítő nélkül kezdjék meg a béketárgyalásokat. Ha szükség lenne közvetítőre, szívesen felajánlja szolgálatait. Levelét azzal végzi: Boldog leszek, ha a békét sikerül létrehozni. Roosewelt levelét csütörtökön küldte, tartalmát pedig megtáviratozták Pétervárra és Tokioba. A táviratot a csárral Mayer pétervári, a mikádóval pedig Griskon tokiói nagykövet közölte. Ugy a csár, mint a mikádó kijelentették, hogy az ajánlatot elfogadják. A csár újra fogadta Mayer nagykövetet, aki azt mondta, hogy Japánban nagyon higgadt a hangulat, a mely a békekötésre kedvező.

Zárlat Keglevich vagyonára.

Budapest, május 10. A párbajban elesett Keglevich István gróf hagyatékára a hatóság elrendelte a zárlatot. A zárgondnok Glückthal Oszkár budapesti ügyvéd lett.

Választási mozgalmak.

Pápa, június 10. Eddig három jelölt van - Holtsy Pál volt 48 as képviselő, Pridkel Márián róm. kath. pap, szintén 48-as és Jeczák Kálmán szocialista. Mindhárman pünköst hétfőjén tartják a programbeszédet.

Mi az ujság ?

Milliók kártyajáték. A kaszinók fülkéiben újból óriási kártyanyereségről beszélnek. Szemere Miklós a szerencsés nyerő megint és Königswarder Herman báró a szerencsétlen veszítő ismét. A nagy csatát ugyanazon a napon vívták meg, amelyiken Togo és Rosdesztvenszky hajói megütköztek a csuzimai szorosban. Május huszonhetedikén este kezdődött az ütközet a bécsi zsoke-klub egyik külön szobájában.

Legujabb női angol nyakkendőök óriási választékban

érkeztek OTT KÁROLY nődivat üzletébe Kossuth-u. Városházépület.

ban és huszonnyolczadikán reggeli kilencz órakor már véget is ért. Königs-warter báró teljes vereséget szenvedett. **Harmadfél millió koronát vesztett.** Szemere Miklós — a szemtanuk állítása szerint — bámulatos hidegvérrel viselkedett és csöppet sem volt meglepetve, mikor a bacczarat-harcz eredményének pontos statisztikája elkészült.

József főherceg állapota. A Guiseppevi la beteg nagy szívósággal küzd a szerzetét emésző baj ellen, a mely még az év eljén ágyba döntötte. Gyöngeségszignál de jobbulásra nincs remény. Csülörtökön, a kora délutáni órákban karoszekébe ültetve kivitték a villa erkélyére, hogy a friss levegőt élvezze. A királyi herceg azonban nem bírta ki sokáig a szabadban való tartózkodást és tíz perc múlva már vissza kellett vinni és ágyba lektetni. Orvosa, Kiszeljak doktor a nagybeteg számára a kisjenői uradalom pinczéből több üveg 1860-as aszubort hozat; a melyből kétszersülttel nyujtanak majd neki egy-egy pohárával.

Mennek a magyarok! A newyorki „Bevándorló” című magyar folyóirat ma érkezett számában olvassuk — a következőket: Korai volt a néhány héttel ezelőtt kifejezett abbéli örömnünk, hogy a bevándorlás Magyarországból apad. — Azóta ismét egyre nagyobb tömegekben jönnek ide át Magyarországból. — A mult héten 3969 magyarországi bevándorlóval találkoztunk a newyorki kikötőben. Nemzetiségekre osztva, a számarány a következő: 1008 magyar, 1889 tót, 555 sváb, 474 horvát és 43 oláh.

A veszettség új orvossága. Ticconi bolognai egyetemi tanár, mint nekünk jelentik, új orvosságot talált föl a veszettség gyógyítására. Eljárásában rádium-sugarat alkalmaz.

Törvénykezés.

Kevesbedő házasságok, szaporodó törvénytelen gyermekek. Kosutány Ignác, az egyházjog tanára az új házassági jog első évről így nyilatkozott: Az első tíz évben a házasságkötések száma csökkent és a törvénytelen gyermekek száma szaporodott. A házassági elvadások száma semmiben sem változott. A nemzeti összeolvadás folyamata a felekezetek összevegyülésében előrehaladt, de legkevésbé a zsidó és keresztény házasságokban. A nemzetiségek keveredése lassan megy és hol előremegy, hol visszamarad. A magyar faj leginkább a némettel keveredik, a többi faj keveredése egészen jelentéktelen.

Elítelt lóköltők. A debreczeni törvényszék két napi tárgyalás után szombaton délután mondott ítéletet a közelvidék legveszedelmesebb lóköltői felett. Barna Péter két évi fegyházra, Tóth Kálmán egy évi börtönre, Szilágyi Sándor 8 havi, Barna János 6 havi börtönre ítéltetett. Valamennyien felebbezték. A törvényszék az elítélteket az ítélet jogerőre emelkedéséig szababrára helyezte.

Bűnügyi főtárgyalások. Junius 13-an Juhász 13-an Juhász Sándor ellen súlyos testi sértésért, Végh János ellen lopás büntetésért, Bátor Gábor ellen lopás büntetésért, Lugosi Péter s társa ellen súlyos testisértés büntetésért, a II. tanács előtt Bódi János s 3 társa ellen súlyos testi sértésért, Tóth Mihály ellen csalás büntetésért, Varga András ellen magánokirat hamisításért. Junius 14-én szerdán: Cs. Simon Antal s 5 társa ellen súlyos testi sértés büntetésért, Groszmann Miklós ellen csalás büntetésért, Sz. Szabó Sándor ellen, lopás büntetésért, Junius 16-án pénteken: Horozh Pál s 2 társa ellen közokirat hamisítás büntetésért, ugyanazon a máik tanács előtt.

Bevarrta a felesége száját. Egyik nagy faluban érdekes esetről sutognak néhány nap óta. A páratlan eset hőse N. P. gazd, aki esztendőnk óta azon törte a fejét, hogy feleségét mi módon szoktassa le türhetetlen nyelveléséről. — Végre érdekes ötlete támadt a gazdának és egyik haragos perczen hozzá is folyamodott a radikáli eszközöz. Kapta magát és Sára asszonynak megkötözte kezét, lábát, aztán zsákvarrótüvel és fonállal bevarrta a száját s azzal, mint aki jól végezte a dolgát, elment hazulról. A szomszédoknak feltűnt Sára asszony viselkedése, de hogy mi történt, azt csak akkor tudták meg, amikor eszméletlen állapotban lették meg a bevarrt száju némbert. Erre aztán eltávolították a száját összetartó fonalat, de mikor végre az asszony szája ismét felszabadult, hatalmas patáliát csagott, hogy miért avatkoztak az ő családi ügyeibe a szomszédok. Az érdekes esettel különben a bíróság is foglalkozni fog.

Közgazdaság.

Terményfőzsde.

Schvarcz E. debreczeni bizományos távirati jelentése. Budapest, 1905. június 10.

Készáru lanyha vevők nélkül. Határidők engedők.

1905. októberi buza	16.08.—10
májusi buza	—
októberi rozs	13.10.—12
1905. májusi rozs	—
októberi zab	11.18.—20
1905. áprilisi zab	—
1906. májusi tengeri	11.22.24—
1905. júliusi	15.02.04—
szeptemberi	—
1905. augusztusi repce	24.00.10—

REGÉNY-CSARNOK.

A vén kurucz fia.

— Elbeszélés. —

30 Irta: Magyar Gyula.

Az a csapat, amelyben Pista és a magyar fiuk szolgáltak, egy tikkasztó, nehéz menetelés után holtra fáradtan tért haza. Bencez Pista ebben a menetelésben nap-szurást kapott. Alig érkeztek haza, mindjárt ágyának esett.

Másnap rosszullete csak fokozódott. Iszonyu láz gyötörte. Félrebeszél. Marist és a szüleit emlegette. Azokkal beszélgetett lázalmában, akik akkor ápolták, mikor legénykorában egyszer betegen feküdt odahaza.

Ezen a napon levél érkezett a Pista részére. Az öreg Damjenné írta benne nagyon szomorú hirt. Azt írta, hogy Maris halálos

beteg fekszik s kéri Pistát, hogy ha lehet, jöjjön haza mindjárt, mert ha soká késik, nem fogja életben találni.

A levelet Gergely bontotta fel s elhárította, hogy csak ha majd egészen felgyógyul Pista, akkor adja át neki. Kinélni akarta a különben is nyugtalan nagybeteg.

Harmadnap éjjel mintha jobban lett volna Pista. Nyugodtan aludt. Ezt látva társai, szintén nyugodtan tértek pihenőre. Még Gergely sem virrasztott mellette, mint az előző két éjjelen . . .

Hajna felé azonban gyötrő lázalmok lepheték meg Pistát, mert anélkü, hogy társai észrevették volna, kiugrott ágyából, s kirohanva, minden erejéből futni kezdett. Futásközben összefüggéstelen szavakat kabbalt: „Várjatok meg . . . Édes apam! . . . Nem en ötem meg Kádár Ferkót . . . Nem szabad a magyarnak elpusztulni! . . . Hiszen itthon vagyok . . . Szeretlek . . . Maris! . . .”

Az őrségből valaki észrevette a rohánól legényt. És felismervén benne Pistát, utána eredt. De a beteg legény, mielőtt még elérhette volna, összerokkadt.

Ekkor már a legénység is talpon volt. Gergely és néhány magyar tñ az ő segítségére siettek. S Bencez Pistát haldokolva hozták vissza.

Amint visszafektették ágyába, mindenki mindjárt észrevette, hogy a nagybeteg legény már a halállal vívódik . . . Úveg-sedő tekintete, mely már nem tudott szabadulni az előtte tátongó örök mélység látásától, révedezően járta körül társait.

Gergely közvetlen az ágy mellett állott . . . Pista megfogta a kezét, közelebb vonta magához, s gyenge, suttogásszerű hangon szólott:

— Ugy-e meggyógyulok testvér! . . . Haza megyek még Magyarországra . . . Maris megvár, tudom . . . Ugy-e mire haza érek, független, boldog lesz a magyar? . . . A földet . . . add ide a földet . . .

Tovább nem tudott beszélni. Pedig megmegránduló ajkairól látzott, hogy szeretett volna még mondani valamit. Gergely kivette a táskából a hazai rögöt, s odatartotta a Pista ajkaihoz, amelyek felig nyitva, röviden, gyorsan szedték a lélekzetet, de már nem tudtak csókot lehelni a magyar föld édes göröngyére.

A haldokló még egyszer ránézett Gergelyre: mintha üveg-sedő szemével több kérdésére várt volna feleletet.

Gergely megértette . . . Sirt, mint a gyermek amikor a haldokló felé hajolva, ezeket mondotta:

— Igen, megvár Maris, kedves testvér! És független, boldog lesz a magyar, mire te hazaérsz.

Ekkor már otthon volt a Bencez Pista lelke — abban az öök ha ában, ahonnan küldetett. Lehet, hogy éppen akkor annak az asszonynak is utben volt a lelke — haza felé . . . A két lélek talán még utközben összelelkezett közös vages-szenvedésből, közös örök boldogságra . . .

Az éjszánt, edzett harc-osok könnyes szemmel állták körül a megboldogultat: a vén kurucznak apjához költözött fia . . . S amíg még mindig a fülökbe csengtek Gergely Mihálynak a haldoklóhoz intézett szavai, úgy érezték, hogy millió, meg millió magyar szív összes keserősége szól abban a néhány szóban: „Igen, független, boldog lesz a magyar — mire te hazaérsz.”

(Vége.)

Legjobb eredett amerikai

„Hollingworth” széna gyűjtő,
PLANET-KAPA

Kizárólagos raktár

Piacz-utca 26.
nagytrafik udvar

Bächer és Melichár képviselője
Ráhmer Sándor.

Nyitlér.*

Nyilatkozat.

Egészségem helyreállítása czéljából egy hónapig Karlsbádban idöztem s távolléteket a „Debreczen” arra használta fel, hogy 1905. május 31-iki számában a következő közleményt bocsátotta a nagy közönség elé: „Orfeum engedély. Mint értesülünk, a főkapitány egy Scheiner Menachem nevű lengyel trupp tulajdonosnak orfeum engedélyt adott a Debreczen söresarnokban július 1-től augusztusig. Scheiner ur jól ismert kiszopolyozója a debreczeni ifjuságnak, aki nyolczvanad-rangu tingli-tanglijával nem produkál semmi élvezhetőt, csupán a „konzumra” fekteti a sulyt. Kizárólag balekfogásból él és társulata egyik-másik kifestett tündére nem egy sikkasztásnak, öngyilkosságának volt okozója. Még élénk emlékezetben van a Rössler őrmester esete, aki máig is börtönben van Scheiner ur miatt. A jó erkölcs és városunk jó hírneve érdekében tiltakozunk a főkapitányi engedély kiadása ellen. Adjon a főkapitány még 10 orfeumra engedélyt, adjon akár egy seprű nyélnek, de Scheinernek, aki oly sok botrány előidézője volt, nem szabad Debreczenben működni.”

A nagyérdemű közönség, ki üzletemet ismeri, azt hiszem, kellő módon elbírálták annak idején eme csakis roszakarat, kenyéririgység szülte s minden alapot nélkülöző, rágalmaszásokkal telt közleményt, mindazonáltal üzletem ismert jó hírneve és saját személyem reputációja érdekében is szükségesnek tartom eme közleményre válaszolva a következőket kinyilatkoztatni:

Az orfeumi engedélyt nem Scheiner Menachem, hanem én — mint a Debreczen söresarnok tulajdonosa — saját erkölcsi felelősségemre, személyem és minden tekintetben kifogástalan üzletembe helyezett bizalom folytán nyertem a debreczeni főkapitányságtól. Scheiner Menachem orfeum igazgatót társulatával pedig nyert engedélyem alapján én szerződöttem csak is azért, mert tavalyi szereplésével és szerény igényeivel a nagyérdemű közönség tetszését nagyon is megnyerte; — idei szerződötetésével is csak a n. é. közönség tetszését kerestem.

Kijelentem továbbá, hogy Scheinernek az idézett cikket személyzetem megküldötte, ki is eme csunya rágalmakért a feljelentést már megtette s bár társulatát, mely jelenleg Kolozsváron működik, kifogástalannak és olyannak tartom és ismerem, mely a szórakozni és mulatni vágyó közönség igényeit mindenben kielégíti; — mindennek dacára mindazideig, míg magát a „Debreczen” szerkesztőjével, illetve az idézett cikkek szemben nem tisztázza, szereplését helyiségemben meg nem kezdheti s nem fogja megkezdeni.

Kitünő tisztelettel
Harangi György,
Debreczen söresarnok tulajdonosa.

Ház-eladás.

Egy egyemeletes **sarokház**, Debreczen Piacz-utca 50 számú, a vasúthoz közel, 25 ablak az utcára, az emeleten 12 utcai szoba, földszinten 6 bolthelyiség, sok évre terjedő biztosított házbérrel **fele része eladó. Társulatjónos**; egy humanus erkölcsi testület. Komoly vevők bővebb felvilágosítást nyerhetnek — irásbelileg is — vagy szóbelileg naponta délután 2—4 óra között a tulajdonosnál **özv. Mentse Henrik**né, Debreczen, Széchenyi utca 18.

* E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

Sebesedések

legyenek azok bármint természetiek, gondosan megvédendők minden tisztatlanság ellen, mert ezáltal a legkisebb seb is elmérgesedik és nehezen gyógyuló sebet idézhet elő. 40 éve már, hogy a megpuhító huzókenőcs, **Prágai házikenőcs** név alatt, mint egy nélkülözhetlen kőszert ismeretes.

Köz megvédi a sebet, csillapítja a gyulladást és fájda-udító hat és elősegíti a benövést és gyógyulást. 1 doboz 90 fillér.

Postaszétküldés naponta.
3 kor. 16 fillér előzetes bekládása után 4 doboz, vagy pedig 4 korona 60 fillérért 6 doboz Ausztria-Magyarország bármely részébe bérmentve szállítatik. A csomag minden részén a törvényileg bejegyzett védjegy van.

FŐRAKTÁR:
FRAGNER B. cs. és kir. udvari szállító
a „Fekete-sas” gyógyszerárában
Prága, Kleinseite, Nerudagasse sarkán 203. sz.
Raktár: Ausztria-Magyarország gyógyszerárában.
Főraktár: TÖRÖK JÓZSEFNÉL, BUDAPEST.

MIT IGYUNK?

hogy egészségünket megóvjuk, mert csakis a **természetes szénsavas** ásványvíz erre a legbiztosabb óvszer. Elsősorban a **mohai**

forrás mint természetes szénsavdus ásványvíz, föltétlenül tiszta, kellemes és olcsó savanyúvíz; dús szénvartartalmánál fogva nemcsak biztos óvszer fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógyszóknál fogva kitünő szere a legkülönfélébb **gyomor, légső és húgyszervi betegségeknek.** Azért tehát

Használjuk a mohai **Ágnes**-forrást, ha gyomor-, hél- és légsőhuruttól szabadulni akarunk.

Használjuk a mohai **Ágnes**-forrást, ha a vesebajt gyógyítani akarjuk.

Használjuk a mohai **Ágnes**-forrást, ha a vesebajt gyógyítani akarjuk.

Kedvelt borvíz. — Kedvelt borvíz. Kapható minden fűszerüzletben és elsőrangú vendéglőben. — Főraktár Mayer Jenő fűszerüzletében Debreczen.

Ugyan itt ingyen kapható az **Ágnes**-forrás díszes kivitelű ismertető füzet.

Donogán és Somossy
DEBRECZEN, Kistemplombazár.

Menyasszonyi kelengye
Női divat

Külön szőnyeg osztály.

Függönyök
Ágy- és asztalterítők
Linoleum

óriási raktár!!

A legszebb Blousok, Aljak

Leány és női **felöltők**

dus választékban feltünő olcsó árak mellett kaphatók

Halmágyi Sámuel

utóda
áruházában, **DEBRECZEN.**

Kitünő érmelléki vegyes asztali bor

zamatos, finom izü
1 liter 32 kr.

Szegszárdi veres
1 liter 40 kr.

Kossuth-utca 7.
ontsek Gézánál.

Férfi ingek

gallérok, kézelők, szebkendők, harisnyák. Divatos nyakkendők.

Esernyők

legjobb minőségben kaphatók

Szabó Lajos fiai
czégnél
DEBRECZEN. Rózsater.

Arverési hirdetmény.

Egyesületünk egyik tagjával szemben fennálló követelés rendezéséhez általunk át és illetve megvett:

1. 46 daraból álló ezüst evő készlet
2. 1 darab arany nyaklánc
3. 1 darab arany férfi óralánc
4. 1 darab arany férfi óra
5. 1 darab arany karék
6. 1 darab arany karék (3 brillians kövel)
7. 1 darab arany bros (kis gyémántokka)
8. 1 darab arany bros (arany pénzzel)
9. 1 pár régi gyémánt rózsza függő e fojyó hó 15 én délután 5 órakor az egyesület Gróf Dégenfeldtér 2. szám alatt levő helyiségében tartandó nyilvános árverésen készpénz fizetés mellett eladatnak, mely árverésre a venni szándékozók ezennel meghivatnak.

Debreczen, 1905. június 10.
A debreczeni tisztviselők önszegélyző egyesületének igazgatósága.

A sokat ígérő

nagy hangu hirdetések helyett, ajánlom b. figyelmebe 12 év óta előnyösen ismert és szolid alapon működő üzletem, hol is állandóan angol-, francia- és hazai

divatszövetek

raktáron, szakértő munka kivitelem, előnyös árait biztosítják b. rendelőim teljes meglegedését.

Magyar díszruhák a legfényesebb kivitelben.

Készszolgálatra

Antal Vincze uri szabó
Kossuth-utca 17. (Simonffy Imre ur házában.)

Legelegánsabb

uri öltönyök, felöltők, esőköpenyek, valamint sikkes

egyenruhák

a legelegánsabb, szabály szerinti kivitelben,

katonai felszerelések

kiváló olcsó árakban, magyar díszruhák, sport öltönyök, ugyancsak papi palástok és fővegek legelőnyösebb beszerzési forrása

Prelovsky András

katonai- és polgári szabó üzlete
DEBRECZEN, Kossuth-utca 4.

Zongora hangolásokat és javításokat

elvéállal

ugyszinte pianinók, zongorák, czimbalmok bérbé kaphatók

SCHMIDT S.

6 cs. és kir. fensége József főherceg udvari szállítója.

➔ Zongora és hangszer készítőnél. ➔

Mr. M. Rose

Berlitzrendszerű

nyelviskolája.

Francia, német, angol nyelv és irodalom osztály- és magánoktatás

külön uri-, hölgy- és gyermekkurzusok.

Felvételek ideigl.:

Simonffy-u. 42. sz.

Naponta d. e. 11-12, d. u. 5-6.

Szabályzatokat kívánatra ingyen és bérmentve.

Első debreczeni

ernyőgyár

Piacz-utca 50.

A pünkössti ünnepekre

ajánlom dus választékú saját készítményű raktárom

eső-nap- és diszernyőkben

olcsó, szolid árak mellett.

Javítások és áthuzások gyorsan elkészítetnek.

A n.é. közönség szives pártfogását kérve

Merkler Soma,

Debreczen.

D. M. K. E. szappan gyártmányok debreczeni képréselete és raktára.

Férfi ing 1.20, redős 1.30.

Gallér 12 kr. Oroszlánjegyű 18 kr.

Szines kézelő 20 kr. Oroszlánjegyű 30.

Nyakkendők 20 krtól feljebb.

Női és férfi keztyük.

Szines és fekete napernyők.

Rendkívül olcsó árban

DOSZPOLY JÁNOS utódánál

Főtér, Tisza-palota.

Kitünő kedvező alkalom**Szőlő telepítésre.**

A balmazújvárosi takarékpénztár tudatja az érdeklődőkkel, hogy az általa elparcellázás végett megvásárolt Szabó Lajos fiai cég szentannai pusztájából még 300 holdnyi

legkitünőbb szőlő talaj van eladatlan.

A talaj kipróbált szőlőföld, folytatása a Szabó Lajos fiai szentannai 150 holdas kitünő hírű szőlőtelepnek. Mindenki tetszés szerinti mennyiséget vásárolhat, kitünő lecsapolt fekete alfölddel vegyesen holdja 140 forint. A birtokon fekszik a Vámospércs-Nyirábrány közötti 21. sz. örház, a hova megállóhely lesz kérelmezve, onnan gyalog mintegy 20-25 percnyi távolságra van e leendő telep, az ut gyönyörű fasorban vezet, azonban ha a terület szőlőnek eladatik, lóvasutat fognak bevezetni.

A föld vételárában október 1-ig 10%-ot kell befizetni, a fenmaradó 90% lehet részben 10-65 évi időre szőlő tőke törlesztéses, részben pedig II-ik helyeni 6%-os jelzálog kölcsön, szóval a vevőre nézve az általa választandó legjutányosabb és legkényelmesebb fizetési módot fogjuk megszabni. Mihelyt a 10% befizettetik a birtok telekkönyvileg átíratik.

Szőlőtelepítéshez ingyen adjuk a legnemesebb szőlő vesszőket. Felhívjuk a venni szándékozókat hogy **1. hó 12-én a reggel 5 órakor induló vonattal** utazzanak Vámospércsig, a honnan az akkor szintén ott kiszálló igazgatónkkal a helyszínére mehetnek. Igazgatónk egész nap kint lesz, és a vétel véglegesíthető. A birtokon keresztül vezet a Debreczen-Érmihályfalvi köves ut is.

B.-ujvárosi takarékpénztár.

Divatos napernyők
Jó mosó széles Delainek
 30 és 40 kr.
Cosmanosi mosó árak,
 120 cm. széles sima Batistok,
Női ruhavásznak, Zephirek
 olcsó, szabott árakon kaphatók
Szabó Lajos fiai cégnél
DEBRECZEN, Rózsater.

Plasztikus
 szép termetet minden hölgy nyerhet, ha csakis
 mérték után készített
mellfűzöt
 használ.
 Hölgyek óvakodjanak a
 gyárilag előállított fűzők
 használatától mert ezek
 a legnagyobb mértékben
 ártalmasak a szervezetre,
 míg ellenben a mérték
 szerinti készítésű mellfű-
 zők az egészségnek meg-
 óvása céljából orvosilag
 is ajánlatnak.
 A legjobb egészségi
 fűzők készítője
Piacz-u. 42. szám
 Lamprecht-palotában
Goldstein Karolin.

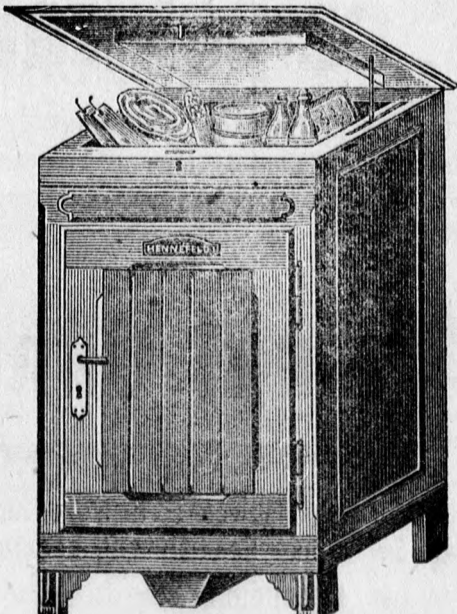

Megérkeztek
 a legjobb minőségű Rumburgi, Creás
 és czérna fonal vásznak, Schroll-
 féle chifonok, Csikos jegyű havasi
 vásznak, Damaszt asztalneműek,
 törülközők, minden fajta vászon
 zsebkendők, Matraczok, Derékaj-
 tokok, saját készítésű paplanok
 továbbá megrendelhetők minden-
 nemű férfi-, női- vagy gyermek fe-
 hérneműek minta vagy mérték után
 szolid olcsó szabott árak mellett
Nádudvary Lajos
 vászon-, kézmű- és rövidáru raktárában
 Vágó Andor féle üzlet, Piacz-u. 28.

Elsőrangú gyógyviz.
 Kiváló köptető és étvágyemelő szer.
Málnási Mária-forrás
 természetes alkalikus sós savanyúviz.
 JAVALLATOK: a torok, gége, légső, heveny
 és idült hurutjainál, a tüdőtuberculosis min-
 den stádiumában, a gyomor és bélhuzam
 hurutosbántalmainál, vérszegénységénél, kösz-
 vény és izomeszűnél.
 Kapható:
Kontsek Gézánál Sesztina Lajos
DEBRECZEN, Kossuth-utca.

Az Alföldi takarékpénztár
DEBRECZENBEN, Piacz-utca saját ház.
Elfogad betéteket
 4% kamatozás mellett.
Kölcsönöket nyújt
 váltókra, kötelezvényekre, értékpá-
 rokra, valamint helybeli és vidéki pénz-
 intézetek részvényeire.
Óvadékkölcsönöket ad
 vállalkozóknak, bérlőknek, hivatalo-
 koknak.
Törlesztéses kölcsönök
 földbirtokokra és házakra
Vesz és elad
 Értékpapírokat, nevezetesen bel- és kül-
 földi járadékokat, zálogleveleket, sors-
 jegyeket, részvényeket a legkedvezőbb
 napi árfolyamon.
 Raktárvállalata elfogad árut beraktá-
 rozás céljából és arra előleget is nyújt
 a legelőnyösebb feltételek mellett.
 Mindennemű felvilágosítással szí-
 vesen szolgál
 az intézet ügyvezetője.

Rőfös- és kézműáru
 cikkek, ugyszintén
férfiöltönyök és felöltők
 a leg-zebb kivitelben meg-
 érkeztek és heti és havi
 részletfizetésre, áremelés
 nélkül kaphatók
KOHN HERMANN
DEBRECZEN, Hatvan u. 17. szám.

Jégszekrények, fagylaltgépek
kerti padok különböző formákban,
 kerti fűkaszáló gépek, vajköpülők, Mc.
 Cormeck-aratógép és lógereblye-gyár.

 Képviselete:
Sesztina Lajos
 vaskereskedésében, Piacz-utca 23. sz.

T. cz.
 Van szerencsém a mélyen tisztelt
 vevőközönséget tudatni, hogy a **Kossuth-
 utca 15. szám alatt** (gyógyszertárral
 szemben)
**kézimunka-, rövidáru-
 és előnyomda üzletet**
 nyitottam, s minden e szakmába vágó
 egészen friss árukkal rendeztem be.
 Miután az üzletet saját nevem
 alatt fogom vezetni, egyedüli főtörek-
 vésem az leendő, hogy a nagyérdemű
 vevőközönséget minden tekintetben ki-
 fogástalan jó áruval lássam el.
 Továbbá tudomására hozom a
 n. é. közönséggel, hogy apámat, **Krausz
 Károlyt, ki a Benyáts Emil ur** üzletében
 hosszú időn át volt alkalmazva, üzle-
 tembe magam mellé vettem
 Becses látogatásukat kérve vagyok
 mély tisztelettel
Krausz Gyula.

Világhírű
Pilseni Ősforrás
sörünket Debreczenben
 kizárólag az
„Arany Bika“ szállóban
 mérik ki.
Pilseni Polgári
Serfőződe.
 ➤ Alapított 1842-ben. ◀

Hivatalok és magánfelek
 részére!

Ruggyanta és
Réz bélyegző
 számozógépeket, pecsétnyomó
 állandó festékpárna és izléses
 nyomtatványokat
 gyorsan, pontosan és olcsó
 árban készít
 az Első debreczeni
Ruggyanta-bélyegző-gyár
 és nyomda
 Simonffy-utca 5. szám.

Ingyen
 kap mindenki kívánatra
„érdekes általános katalógusomat“
 több mint 1500 ábrával, a mely mindenféle szüksé-
 leti cikk és érdekes újdonságok vásárlásánál nél-
 küldhetetlen. Egy levelező lap a cím pontos meg-
 jelölésével elegendő, mire az „érdekes általános
 katalógus“ megküldése következik.
 Cím:
 Heinrich Kertész, Wien, I., Fleischmarkt
 18-162.

Apró hirdetések.

10 szög 40 fillér, azóntul minden szó 4 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedtet minden szó 4 fillér. — Vidéki tudakozódná tessék válaszbélyeget csatolni.

Egy jó karban levő Clayton Schuttewort gyártmányu 8 lóerejű cséplő garnitúra teljesen felszerelve potom árban és részletfizetésre kapható Ráhrer Sándor gépraktárában Piacz-utca 26. szám nagyrafik udvar. Ugyanott használt vetőgépek teljesen kijavítva kaphatók.

1 ko szép mazsola 30, 1 kiló dió 18 kr., 1 kiló mák 36, 1 kiló házi szilva lekvár 20, 1 kiló házi barack lekvár 70, 1 kiló törm. csokoládé 90, 1 liter sűrű málna szörp 1.—, 1 üv. kitünő ó bor 24 kr., 1 liter kisüsti barack 1.20, 1 üv. Pezsgő 1.50, 1 üv. Tokaji asszu 1.50, 1 liter kisüsti Eper 1.— forint. Merkli Ferencz-nél Fűvészkert-utca 14. Telefon 374. sz.

Borsy-féle pemetefü-cukor, köhögésnél a legjobb cukorka, 1 doboz 20 fillér. — Kapható (Főraktár Borsy és Farkas fűszerüzletében) Budai cukrászda, Jósá és Jóna drogueriájában.

Szöllő permetező gépek használt de teljesen kijavított olcsón eladó, napi használatra is kiadó. Mester-utca 39.

70 kr. egy óra tisztítás és javítás Pintér Dezső órásnál, Szent-Anna-utca 2. szám. Tanuló felvétetik.

Órák, ékszerek minden kivitelben legolcsóbban csakis Kurián Gyula órás és ékszerésznél Debreczen, Piacz-utca 42.

Szemüvegek és orr csipetők Fischer Jakab szakértő látszerésznél Piacz-u. 23. sz. kaphatók Távesővek és látcsővek, kipróbált aneroïd leg-sulymérők (időjelzők) nagy választékban.

Kerékpárok, Dianna, Premier, Puch & Comp-féle, Súra egyedül csakis Keszler A. nál kaphatók Debreczen, Piacz- és Simonffy-utca sarok.

Tea vaj. Naponta friss uradalmi kitünő tea és főző vaj kapható Borsy és Farkas fűszerüzletében, Piacz-utca 43. sz. a.

Házak és szöllők kedvező fizetési feltételek mellett kaphatók Nagy Lajos irodájában Csapó u. 13. sz. Telefon 335. (Tiszt urak és földbirtokosok részére kényelmes házak, istállóval.)

Villamos csengők, telefonok, villámhárítók berendezését minden terjedelemben, javítását és évi gondozását legjütányosabban és jótállás mellett eszközli Földvári L. debreczeni első Elektrotechnikai vállalata Kossuth-utca 1. szám

(az udvarban.) Villamos felszerelések, zseblámpák, kerékpárok és alkatrészek raktára. Képes árjegyzék ingyen. — Telefonszám 168.

Vasesztergályozást, vasgyalu-lást, gépjavitást a legolcsóbban vállal Preiszler Mór gépműhelye Debreczen, Deák-Ferencz-utca 22.

Szalongarnitúra és diványok behuzását, mad-raczkok, rolettek elkészítését, új megrendeléseket jütányosan vállalom, Jámbor Zsigmond kárpitos, Gsapó-utca 75.

Kefir tej kapható Egyháztér 5. 1-ső ajtó balról az udvarban.

Vasesztergályos és géplaka-tos tanoncok gépműhelybe felvételnek Deák Ferencz-utca 22.

Kézimunkák, hozzávaló kellékek, előnyomda, harisnyák, keztyük nagy választékban Benyats Emil kézimunka üzletében Debreczen, Tiszapalota.

Nem gyári, hanem saját készítményű cipők legolcsóbban beszerezhetők Krausz Mór cipésznél Piacz-u. 34. sz. Közvetlen a főposta mellett.

Nagy Lajos házasságközvetítő irodája Csapó u. 13 szám. (az udvarban jobbra) a mezőrendörkapitányság mellett. Telefonszám 335 A házassulandó felek jegyzéke állandóan kifüggesztve van az iroda kapujára helyezett kis szekrényben d. e. 8—12-ig d. u. 2—7-ig. Előjegyzési díj 2 korona.

Egy jó munkás kerékgártó segéd darab számos munkára felvétetik Simonffy utca 45. szám.

Könyvelő gyakornoki állás takarékpénztárnál azonnal betöltendő. Az állás egyelőre ideiglenes, de 2 hó múlva az igazgatóság határoz a véglegesítés felől. Czim a kiadó-hivatalban.

„Czipőkirály“

elnevezést adtam, Debreczen legnagyobb és legdusabban felszerelt női-, férfi- és gyermekczipő üzletemnek.

Kérem a t. közönséget méltóztassék ezen új elnevezést Piacz-u. 49. sz. alatt

a főpostával szemben levő czipő üzletemre tudomásul venni.

Uj megnevezésemhez méltóan „czipőkirály“

leszek Debreczenben olcsó ár kitünő áru tekintetében is.

Üzletem megtekintése vételre nem kötelez.

Tisztelettel Tolnai Dániel.

A gyermekek kiválóan fejlődnek vele és nem szenvednek emésztési zavarban. Kítünően bevált hányás, bélhurut, hasmenés stb. esetén.

A bel- és külföldön sok ezer orvos ajánlja. Legjobb táplálék egészséges és gyomorhajos gyermekeknek.

Kapható gyógyszerárakban és drogueriákban. Diet. tápláló szerek gyára KUFÉKE R., Wien I. és Bergedorf—Hamburg.

Legmegbízhatóbb és legjobb minőségű szobapadló és kertibutor-lakkok, valamint por- és olajba tört festékek egyedüli beszerzési forrása

Térei J. utóda

ezégnél. Kizárólag festék- és zsiradék nagy kereskedés. DEBRECZEN, Hatvan-u. 13. sz.

Szmirnák.

Fürdőszezonra!

A hölgyek figyelmébe ajánljuk jó színtartó

himző selymek, pamutok, jávák, congrék, himző posztók előrajzolt és kezdett futók, milliők.

A himzésekhöz és mindennemű női kézimunkához hozzávalót legjütányosabban és legjobbban egyedül csak

Füstös Testvérek

női kézimunka és szakértően vezetett nagyválasztékú előnyomda üzletében szerezhetők.

Piacz-utca 12. sz.

Uj kézi munka-szövetek.

Az iparművészet

legjütább vívmányai

a nyolcz napos zsebórák.

Preciz szerkezet, művészi kivitelű tok. —

Nyolcz napban egyszer felhuzandó. Igen erős.

A Fabrique montre, de Huit jours, Suisse gyártmánya.

Képviselet

HORVÁTH óraműves

Hatvan utca 2. szám.

Megnyilt

Piacz-u. 12. sz. a.

Kun Márton

kötszer, keztyü, pipere és kézmű-
áru üzlete, hol a legjobb minőségű
kötszer és gummiárak, érfi és
női nyakkendők, gallérok, kezelők
és gombok, legfinomabb illatsze-
rek, fürdősapkák, Sérv- és haskö-
tők mérték után készítve is kaphatók.

Keztyük tisztítása
a legnagyobb figyelemmel eszközöltetik.

Megnyilt

Deák Ferencz-utca 16. sz. a.
Verbóczy-u. sarkán

SZENTESSY JÓZSEF

férfiszabó és ruhatisztító üzlete,

ahol mindennemű **uri öltö-
nyök** mérték után a legújabb
divat szerint, valamint **tisztí-
tások, javítás és vasalás**
szakszerűen és pontosan

jutányos árakban vállaltatnak.

A HARMAT CRÈME

arczsépitő és bőrápoló kenőcs
mely teljesen ártalmatlan és sem higanyt, sem
ólmot nem tartalmaz, a legrövidebb idő alatt
megszünteti mindenféle szeplőt, májfoltot, pattan-
ást, bőrtkát (mitesser) s bőrbajokat. Kisimítja
a ráncosodni kezdő arczbőrt s azt fehérre,
simává és üdévé teszi.

Legjobb óvszer a szél és a nap befolyása
ellen az arczra.

Nem zsiroz, tehát nappal is használható.
Hatása gyors és biztos!

Egy tévely Harmat-oréme ára 1 kor.

Készítő helye s főraktára:

Mihalovits Jenő

„Kigyó” czimű gyógyszerárban
DEBRECZENBEN, a városházzal szemben

Uj!
Cook és Johnson

amerikai szab. tyukszemgyűrűje.

A jelenkor **legjobb** és **legbiztosabb** szere,
nagyszerű hatással és azonnal fájdalommeg-
szüntető.

Kapható Ausztria-Magyarország minden gyógy-
szertárában, 1 drb borítékban 20 f., 6 drb
cartonban 1 kor. postai küldéssel 20 f.-el több.

Főraktár Magyarországra:

Török József gyógyszerár

Budape-t. VI. Király utca 12.

Központi raktár Ausztria-Magyarországra:
„Zum Samariter”, Graz.

Szőlő parcellázás.

A vasuti nagy állomástól 10 perc-
nyire a homokkert mellett mintegy
5000 □ öl 6 éves fajszőlő 400 □ ölen-
ként házhelyeknek eladó.

Vételár igen kedvező. feltételek
mellett csekély 1/4 évi részletekben 15
év alatt fizetendő meg. Értekezhetni
Lusztig és Bán fűszer-
kereskedésében, vagy Méliusz-tér 10.
szám alatt.

KILLER EDE

egyedüli gőzerőre berendezett butorgyára

Debreczenben

ahol az országban egyedül
egész tömör fából, legtartósabb, leg-
divatosabb és legkedveltebb egyes bu-
torok valamint egész berendezésc-
készülnek; miről mindenki a gyárban
valamint az üzletben meggyőződést
szerezhet. — Ismét eladók százalék
kedvezményben részesülnek.

Szárnyas állatokat

élve és leölve árusítok

kilója 70 kr.

tisztán kezelve.

Inyenc különlegességek
kaphatók és megrendelhetők

Ozsváth Ferencz

(keresztény)

Széchenyi-utca 6. sz.

500 koronát

fizetek annak, ki a Bartilla fogvizének használata mellett
tűvegye 70 fil., valaha ismét fogfájást kap, vagy szája
bűzlik. (Franco küldéssel külön 95 fil.) Bartilla-
Winkler Ede, Wien, 19/I., Sommergeasse 1. — Kapható
minden gyógyszerárban és drogonériában — Csakis
„Bartilla fogviz” kérendő. Hamisítások bejelentése jó
utalmaztatik. Oly helyekre, hol nem kapható, bér-
mentve küldök 7 üveget 5 kor. 20 fillérért.

Orosházi Kenyér-sütőde és Élelmezési Csarnok

ajánlja

Tiszta tejjel és valódi vajjal előállított finom fehér és Luxus süteményét

valamint

1 kg. uj Egyiptomi hagyma . . . . . 8 kr.
1 kg. uj Borso . . . . . 25 kr.
1 kg. uj Nyári termés burgonya . . . . . 18 kr.

= Naponta friss uradalmi vaj. =

A Málnási „Siculia”

forrás vize artézi forrásból, nagy mélységből tör elő s így összetéte-
lében allandósággal és csiramentességgel bír. Rendkívül, mondhatni
páratlanul gazdag natriumbicarbonat- és konyhasóban s így gyógyító
hatása felülmúlja a hasonló összetételű, de oldatban szegényebb ásványvizeket.
Főleg a torok, gége, légső hurutjánál, bizonyos gyomorhajoknál jó tekintetbe.

Budapest, 1904. december 29.

Kapható

Komlóssy Lajos

ásványviz kereskedésében.

Dr. Kétly Károly,

egyemei ny. r. tanár, m. kir. udvari taná-
csos, az orsz. orvos szövetség elnöke stb. stb.

A technika legkiválóbb alkotásai
a motor és kerékpár ipar terén

csakis

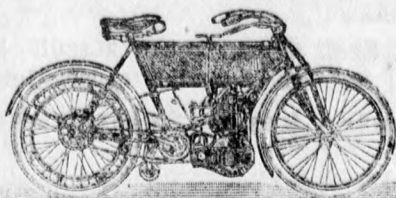
ROSENBERG és HAMMER

kerékpár és varrógép-műhelyében (Piacz-utca 2. sz.) található.

Dusan felszerelt kerékpár és alkat-
részek legelőnyösebb bevásárlási forrása.

= Motorkerékpárok

kedvező fizetési feltételek mellett. =

Christalin minden színben.

== Egységes szabott árak! ==

▶ Naponta érkeznek újdonságok. ▶

Mostan érkezett:

1.000.000 méter delain	27, 35, 65 krajczár.
1.000.000 méter Batiszt	20, 25, 40, 60, 80 krajczár.
Luisin selyem	55, 63, 69, 98 krajczár.
Messalin selyem	130 krajczár.

Csipkék, diszek nagy választékban vannak.

Fiók üzlet:

Maradék áruház
Bika szálloda mellett.

Az árak olcsóbbak mint bárhol.

Kékre festett kirakat!

Főüzlet:

Löwy F.

Piacz-u. 24. Fehérló szálló mellett.

Grenadin minden színben.

Popelin szövet és selyem.

▶ Guffirozott cref fodor minden színben. ▶

Riadó a magyar gazdaközönséghez!

Hajdúvármegye és Debreczen igen tisztelt gazdálkodóit, uradalmait, kereskedőit s a jó kasza szerető polgárokat tisztelettel értesítjük, hogy az idén is sikerült a világhírű

„Török kaszák“-nak

egyedárusítását üzletünk részére megnyerni.

Ezen kaszák eddig pazarul beváltak mindenkinél, bámulatos szívósságuk, erős s mégis könnyű súlyuknál fogva a kaszás embernek valósággal öröme szolgál, mert hát azt mindenki tudja, hogy ha a szerszám jó: jó a munka, van ambíció, igyekezet s mintegy serkentő a munkás kezében, passzióval, kedvvel dolgozik. Ilyen kasza a „török kasza“ kedves gazdám, becsületes, tisztességes kereset kútforrása — a nehéz viszonyok megküzdésénél a jó szerszám; — mikor az ember lépten-nyomon kíván tőve a csalók, házalók félrevezetésének.

Bizalommal ajánljuk tehát Önöknek a török kaszáinkat jó lélekkel vegyék meg, senki sem dobja ki a pénzét hiába, mert ha még kemény vagy lagy lenne, tiz darabig felelünk minden darabért, tehát kárja nem származhat sehogysem. Kérünk mindenkinek erről meggyőződést szerezni.

Pásztor Gyula és Társa vaskereskedőknél.

Ma

olyan drága a pénz és oly sok a kiadás,

hogyan

az embernek okvetlen takarékoskodnia kell.

A legtöbb kiadással egy finom ruhának a készítése jár, miért is a magam és családom részére szükséges összes ruhaneműeket, készen

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari szállító cég

üzletében szerzem be, mert bizonyosan tudom a mit ott vásárolok, az valódi gyapju kelme, szabása kitűnő, tartóssága utólérhetetlen és az árak igen szolidak.

Debreczen, Piacz-u. 49., a főpostával szemben.

Hortobágy.

Lassan, mint a haldokló végső sóhaja: utolsó darabja is a lemenő napnak eltűnik a síkság láthatárán. Szép őszi csendes este van, egyszerre, mintha csak tábor mozdulna meg, szárnycsattogása a felkelő vándor madaraknak jelzi, hogy utra kelnek, látogatást tesznek a síkság laposabb ingoványosabb helyeire és bár tudják, hogy ez az ösztönszerű bolygásuk veszélyes s a járókelő csapatból egy-kettő mindennap esik a vadász golyójától találva, a mint az ideje eljött: minden este megtartják azért e kisebbszerű vándorlást — huzást, addig a míg a hideg fagy melegebb éghajlat alá nem szorítja a kóborló sereget.

Egy vén kitanult gunár ilyen téli elhuzódása alkalmával mielőtt hosszú vándor útjára indult volna délfelé, nagyon mélyen elgondolkozott társai között, a mikor az isten tudja hány ezer liba egy csomóban állott.

A tojók szerénykedve szedegették körülötte a füvet és az egyik iránta a leggyengébb érzellemmel viseltető, mikor látta, hogy mély töprenkedésében a lábával a gunár többször megvakarta már a fejét, így szól:

— Ugyan vezér, ha nem zavarlak, mond meg, hogy mi bánt?

A vezér nyaka kiegyenesedik, még magasabbnak látszik a többinél s így válaszol:

— Nagyon megritkították sorainkat a rossz lelkű emberek, nem jó tanjánk volt, megnéztem a térképet (a vándormadarak előbbre vannak, mint az emberek: magoknak a levegőbe képesek feltenni a térképet) messze fogunk menni — olyan messzire, hogy erre a vidékre, hol minden mozdulatunkra a föld alól puskaropogás felelt, csak öt-tíz év múlva jövünk vissza, ekkor körül jártatta szemeit és kérdé: jöttök velem?

— Megyünk, megyünk, volt az egyhangú válasz.

— Fel hát az utra, s búcsúzóul nézzük körül a régi helyeket.

A gunár egy pár szökés után előre felemelkedik, utána a tömeg s nagy kört irnak, a míg a magasba jutnak, már alig is látszanak, inkább csak hangjok hallatszik még. — Zoltán lapos Bagarró, Zsombékos, Ludas, szép Hortobágy vize isten veled, eltűntek — lakóid, a vadlibák. . . .

*

Jött egy tél után az enyhe szép tavasz, pásztor furulyája szólalt a síkságon, a cifra ménes-gulya izmosodott a szikes buja legelőn. A pányvás csikó egyszerre, — mintha idegen dolgot érezne a közelben, felveti büszke okos fejét, a csikós néz abba az irányba, a merre a kezes ló tekint . . . Határvalat jelölnek ottan ki az emberek, s a gözeke, amint az irány megvan adva: belevágódik a pusztaság földbe, melyet

évezredek óta nem érintett emberi kéz s mint a mély álomból felriasztott gyermek, fájón, keservesen nyög, amint engedni kénytelen a vas erejének. . . . A ketté nyíló föld ropogásának a hangjára nyugtalanság szállja meg a távolba figyelő csikót, de meg nem iramodik, csak néz merőn s figyel.

— Nem érted a dolgot Bolygó, ugye, hozzá megyen és beszélget a a csikós a lovához; mert bizony éjjel nappal nappal szó nélkül lenni a legelesző állatokkal nehéz dolog s megkönnyebbül a pásztorember szíve, ha egy kicsit kibeszélgetheti magát, jó czimborájával, hűséges jószágával. Hejh testvér, vége lesz már a szabadságnak, ébren fogunk aludni, hogy a ménesből át ne vetődjék egy se bevetett földre; — felfordult a világ, békét vernek reánk, aztán a civis büszkesége, már az is behótt. Régente, — (a csikó: nem érti mit beszél gazdája: türelmetlenül kapálja a földet) — ne nyugtalanodj hát, megveregeti a ló nyakát, mire az békességben áll tovább, Jött a német vagy a talján ebbe a girbe-görbe országba világot látni, na ha ide hozták s itten magára hagyják, itt találta volna meg másnap azt a helyet, a hol előtte való nap lefeküdt. Te Bolygó, meg én mi már jól ismertük ezt a pusztaságot. Igaz, igaz, hogy neha szüköcskén volt a mező, mert hogy a mint Mihály bácsi mondja, két istenkék a Hortobágyra, az egyik, hogy szárítsa, a másik meg, hogy locsolja; de hát a semmi? Mikor a polgár azt mondja, hogy szép Magyarországon te vagy vén Hortobágy az én büszkeségem, mert egy jussom van hozzád . . . Más meg, hogy a szabad hajduság nagy látóképe vagy, síkságodon játszik a délibáb; elfárad s kidől, mire ide ér az emberi gyarlóság nyavalyája; külön része vagy az országnak, — nem adom ezt a büszkeségem semmi pénzért. No meg egy-két jószág el is fért ám rajtad.

A csikós észre sem veszi, hogy mialatt lovához támaszkodik, széledez a ménes s a hátamegett egy nemesített pókos hátsáról megszóllal az új gazda ispánjának a szava, ki a szántást végzetteti:

— Hé, atyafi! Az új törést le ne tapossák a csikók, nagyon széjjel mentek, s be sem várva a feleletet: tovább poroszkál. Kényelmesen megfordítja fejét a csikós a hangfelé, igazít egyet a kalapján, foháskodik a távozó után: hogy szárítgatná meg a magasból alá tekintő felséges mindenre gondot viselő hatalmasság a hátad kellő közepét, mikor még ezt a kis szabad futását is megirigyeltétek a jószágoknak.

A másik perczen a Bolygó hátán van; ostorának csattanása messze hallatszik s tereli a ménest bejebb-beljebb a nagy pusztaságba, hová nem hallatszik még el a gözeke moraja, s hova nem ér el a figyelmeztető gazdatiszt szava. A vágató ménes nyomán nagy por kél, eltakarja a lovakat, a csikóst

mindég jobban . . . Már csak körvonalok látszik, maradt még a pusztaságból elég. Majd évtizedek multán lesz-e még kifutója a lovaknak, oda adja-e a polgár pénzért, haszonért azt a szép részét földjének, hol ember-állat felett a szabadság érzetét suhogta a szellő.

*

A mocsaras vidék helyét búza termő gazdaság váltja fel, az akaratos szikes föld engedelmes jó termő réteggé változott, hullámszik rajta a virágzásnak induló búza kalász, — megnépesült a pusztaság, tanya tanyát ér, egy emberöltő s ki mondja, hogy e helyen egykor az eltévedt vándor útjára sohasem lett s ki hinné el az összeomlott hármastűt környékén, ha a gazda szánt, hogy nem-e egy mult századbeli sirgödör az, melybe lesülyedt az eke vasa. E kis hely az egykori nagy pusztaságból emlék, ne bolygásatok: magától dőlt össze. Megvénytette az új kor, hiszen egy kis gazda földjére esett s annak mire való lett volna, a négy üszönek kisebb kutatástak, az öreg hármastűt így romlásnak indult; a gém, a káva hullott le legelőbb, aztán az oldalak is lerepedni kezdtek és egy reggel csak egy süppedése a földnek jelezte, hogy a vén tűt összedült.

Igy volt, hanem egy század múlva ki merné ezt állítani e búza termő földről; — csak a képzelet, a költő szabad szárnyú paripája lát olykor csendes éjjelen e tájon tündért kiszállni a Hortobágy vizéből s amint az végig suhan a földeken: egy-egy helynél megáll, csókot int, mintha azoknak a régi vizeknek, tavaknak szellemével beszélgetne, vagy talán az eltűnt délibáb felé sóhajtva int:

— Elraboltak tőlem, szerelmesem, a rossz emberek, a pusztasággal eltűntél te is.

*

Vándor útjokból jönnek a vadludak, keresik a régi tavakat, kóvályognak a magasban a Hortobágy vize felett, de mindenfelé szántó-vető embereket látnak; a csunya földet is munkálják már. A vén gunár pedig sebezve van, szeretne pihenni, de hol? A Ludas-Bagarrónak helye sincs; mind lejjebb-lejjebb ereszkedik, gondolja talán rosszul lát, az idő, betegség meggyengítette szemét, de a mint a földhöz közelebb ér: a béres gyerekek ostorcsattogásának hangja fogadja; szíve összeszorul, felcsapódik a magasba, mint a nyíl, s mikor már alig látszik, szárnyai összevágódnak s holtan zuhan alá. Ki tudja? a seb, vagy a pusztaság elvesztése feletti fájdalom ölte-e meg? Társai keringenek felette egy pár perczig, aztán tovább haladnak, szabadabb vidéket, szebb tájat keresni.

Ibrányi Miklós.

Hír a megyéinkből.

Szegény özvegy asszony volt az édes anyja Demeter Andrásnak,
Mégis csak bekerült Patakra diáknak,
S ember lett belőle; hét megyében se volt
Különb legény nála . . .
Szerelmes lett belé a vicispán lánya.
— A menyasszony ugyan kényes,
mint a páva,
De a szerelemnek nincsen családfája.

A megyei hajdu levelet vitt egy nap Demeter Andrásnak:
„Pár hét az eskünk, vár készen a házad,
Hanem ugy ne várjon, engem tisztán várjon
— Egy házba két asszony! . . .
Mit keres ott az az öreg parasztasszony?
Ha az anyád volt is, más nap jár az égen,
Miatta majd engem ne öljön a székely!”

A megyei hajdu hamar visszafordult
A másik levéllel:
„Ezt az öreg asszonyt dehogy hagyom én el!
Hogy ölelném akkor, ha csókolnám akkor
A lába nyomát is?
Hogy találgatnám ki a gondolatát is?!
— Üres a te lelked, czifra bábu vagy csak . . .
Szépséges kisasszony, maradj te ma-
gadnak!”

Igy lett gazdag asszony Demeter Andrásnak
Az édes anyjából.
— Igy öreg kisasszony egy vicispán lányból!

Szabolcska Mihály.

A halott boszuja.

Guy de Péramondtól.

Baudruche apó a legvidámabb emberek egyike volt, aki semmibe se vette az egész életet; meg volt elégedve mindennel s Rabelais mester tanait követte, aki szerint a kacaj és nevetés a legjobb gyógyszer a bajoknak. Kifogyhatatlan volt a csinytevésekben s az egész környékben híre volt Baudruche apó tréfáinak. Ha valaki azt mondta: — Baudruche apó — mindenki előre tudta, hogy e név valami csiny elkövetésével függ össze.

Bizonyos tiszteletteljes félelemmel kerülték s különösen a korcsában nem szerettek vele összekerülni, mert akire kivetette hálóját, ki nem került belőle egy hamar. Baudruche apónak különös kedve volt az embereket megtréfálni, vagy éppen nevetségessé tenni.

— Baudruche apó! — mondogatták neki a környékbeli — ha egyszer a halál megjelenik az ajtód előtt, ugy kifigurázod, hogy örökre békében hagy.

Baudruche apó, aki kilenczven évet ért meg friss egészségben s olyan szervezete volt, mint egy fiatal legénynek, közönyös hangon mondogatta ilyenkor:

— Miattam jöhet bármikor, majd meglássuk, nem veszem-e el kedvét a halál urfinak? Tudom, hogy az én küszöbömre nem teszi be többé a lábát!

Es e mondás csakhamar elterjedt az egész környéken.

— Meglássátok, Baudruche apó még a halála után is megtréfál bennünket!

Es amikor az öreg kópé egy napon örökre lehunyta szemeit, senki sem akarta elhinni, hogy meghalt. Az egész környéken nem akadt ember, aki mellette virasztott volna.

Ép aznap egy orvostanhallgató érkezett a faluba, aki az éjjelt ott szándékozott tölteni, hogy azután másnap folytassa tovább utját. Megtudta, hogy Baudruche apó meghalt és senki sem akart mellette virasztani. Jóízűet mosolygott a parasztek aggódásán s azután felajánlotta,

hogy ő az egész éjjelt Baudruche apó mellett fogja átvirasztani.

— Csak nem gondoljátok, hogy félek a haláltól, amikor több halott embert láttam az életemben, mint ahányan itt vagytok. Baudruche apónak, ha életben volna is, elmenne a kedve a tréfától; veletek sok mókát követhetett el; de próbálta volna meg én velem!

A parasztek megnyugvással hallgatták a diák kijelentéseit s azután elvezették őt a halottas házba, a mely a falu végén feküdt.

Baudruche apó a halotti lepel alatt feküdt. Egy kis asztalon a feszület állott mellette és egy szál gyertya, amely nyugtalan fényt vetett a kis szobába.

A diák felemelte a leplet s hosszasan nézett a halott arcába. Nyugodt vonásait a halál nem tudta eltorzítani s ugy feküdt a halottas ágyon, mintha most is valami furfangos csinyen törné a fejét.

— Jó éjt — mondogták a parasztek, amikor elbucsztak a diáktól s magára hagyták a kis szobában.

— Jó éjt barátaim, aludjatok nyugodtan! — szölt a diák.

— A parasztek titkon örültek, hogy sikerült az ügyet elintézni s szentül hitték, hogy Baudruche apó szelleme meg fogja tréfálni a parisi urat, akinek elmegy a kedve a halottvirasztástól.

— Türelem barátaim, türelem! — mondogatta az egyik paraszt barátainak, amikor kijöttek a halottas házból. Várjunk reggelig!

A diák elhelyezkedett a szobában, maga mellé rakta könyveit s meggyújtotta a kis lámpást, amelyet a parasztek adtak neki.

Azután kinyitotta az ablakot s kihajolt rajta. A csillagok vakítóan ragyogtak alá a meleg nyári éjszakában s a diák egy csillagot követett tekintetével, amely különösen kivált a többiek közül. A gyönyörű éjszaka böleselkedésre ragadta gondolatait. — Honnan jövünk, hová fogunk térni? Senki sem tudja! Az idő és tér végtelensége maga az örök rejtély, a mely előtt lemondva áll meg az emberi elme kutatása . . .

Majd megfordult s tekintete a halotti lepelre esett, amely mint az emberi elmulás szimboluma tűnt fel most előtte. Azután visszaült az asztal mellé s könyvei közt kezdett lapozgatni.

Hirtelen, mintha gyöngye szél került volna a lepel alá, alig észrevehetően fellobban a fehér takaró, amíg a gyertya lángja meg se rezdült.

Talán tévedett, de pár perc múlva ismét meglöbbszent a lepel.

— Különös — szölt a diák s becsukta az ablakot.

A lepel most már észrevehetően jobban és jobban kezdett mozogni, mintha egy helyen valami erő emelgette volna.

— Mi ez? Álmodom? Kétségkívül meghalt s nincs mitől tartanom . . .

Eszébe jutottak azok a csinyek, a melyekről Baudruche apót az egész környéken ismerték s most a halottas szobában — maga sem tagadta — nyugtalanítólag hatottak rá ezek a dolgok.

Elhatározta, hogy végére jár a titoknak.

— Bizonyára megtévesztett az erős képzelődés pillanatnyi hatása; ezek az emberek babonások s tulaján az eszükön Baudruche apó, ennyi az egész! Végül még én is elhittem volna, hogy a vén kópé meg akar tréfálni halála után!

Mosolyogva, nyugodt elhatározással ment a halotthoz. Szemei nem csaldódtak. A lepel alatt valami erősen mozogni kezdett ismét.

Az egyik kezével odakapott, míg a másikkal a leplet rántotta föl.

Hangos kiáltás hagyta el torkát. Fekete tömeg ugrott az arcába s miközben védeni akarta magát, feldöntötte az asztalt, melyen a gyertya állott s vele együtt a lámpa is felbillent. Egy pillanat alatt mély sötétségbe borult a szoba. A sötét tömeg, mint egy kilótt golyó ugrált ide-oda; ledöntötte a tányérokat, a székeket s a falnak ütődött.

*

Amikor a parasztek másnap reggel megjelentek a halottas házban, a padlón elterülve holtan találták meg a diákot s körülötte összezuzott cserépdarabok hevertek.

Fenn az ablakdeszkán pedig nyugodtan ült az elhunyt macskája s a talpát nyalogatta . . .

Krüzselj Erzsike három költeménye.

1. Alkonyatkor.

Magasló, kékes bérczek árnya
Benéz reám a kis szobába,
Mely lassan-lassan besötétlű
A leboruló est ködétől.

Ott, künn, az ormon: sziklaháton
A barna felhőt nőni látom
S mint óriási néma szellem
Siet, hogy mindent átöleljen.

Csak napnyugaton fényes még a
Sugár nyomán az ég tájéka.
És ugy ragyog a fényesik ottan,
Mint a remény a bánatokban.

De jó az éj halk szellem-szárnynyal
S nem küzdhet már a fény az árnynyal,
Belé merül hát mély ködébe,
Mint a kihűlt szív sir ölébe . . .

2. Már nem viraszt.

Igy szólott egykor nékem
Az én szegény apám,
S két jószágos szemével
Szeliden néze rám
„Ha bú, ha bánat ér is,
Kis lányom ne feledd,
Hogy van, aki fenn viraszt
A te sorsod felett“.

Nem is feledtem el — s ha
A bú szívemre szállt
Lelkem e szép szavakban
Mindég vigaszt talált
És e tudat mindenkor
Letörlé könnyemet,
Hogy van a ki viraszt még
Az én sorsom felett.

De jöttek vészes felhők,
Jöttek sötét napok
Hoztak ezek keservet
Es gyászt és bánatot
Szegény apám egy néma
Sírnak lakója lett
És többé nem viraszt már
Az én sorsom felett.

Mióta őt a sirba
Letűnni láttam én:
Eltűnt vele szívemből
Ezer bizó remény
S szomorun, búsan, árván
Bolygom az életet, —
Oh mert ő nem viraszt már
Az én sorsom felett.

3. A kettős kereszt.

Egy oláh temető szegényes kertjében
Egy sirra találtam valahol a szélen,
Hantja még nem süppedt, röge még nem
száradt;
Ráhajolni láttam egy rügyező ágat.

Szegény volt lakója, sirja is szegényes, Barna fakereszt volt szúrva a fejéhez. S e mellé egy másik kicsike, festetlen Kereszt volt betéve, ahogy észrevettem.

Két kereszt egy siron: egy anya s egy gyermek!

Már mindkettő boldog, már egyik se szenved. Két kereszt egy siron . . . szegény oláh asszony

Kopár sírod felett a jó ég virasszon!

Kicsiny gyermekeddel csak aludj te békén. Rügyező fák alatt a temető szélén. A sírod úgy maradt, egy virág se rajta, A hogy a sírásó durván betakarta.

Csak az ég gondolozza szegény ember sírját. — Lám, a jó Istenre nem hiába bizzák: A hűnyó napfénye most is rajta reszket. És bearanyozza a kettős keresztet!

Krúszelyi Erzsike.

A két gyilkos.

Írta: **Vértessy Gyula.**

Tudja asszonyom, hogy micsoda nap van ma? Ugy-e, nem tudja? Az évfordulója annak a napnak, amelyiken Bán Tihamér szívenlőtte magát. Persze, hogy már nem emlékszik rá? Hogy is emlékezne? Hiszen egy év előtt történt! S afféle lényegtelen dolgokat csak nem tart az eszében, hogy valaki maga miatt melyik nap lőtte magát szíven?

En kint voltam a sírjánál. Vittem ki néhány szál fehér szekfűt is. Talán emlékszik rá, hogy ez volt a kedvenc virága. Mindig ott hordta a gomblyukában. Egy időben maga is mindig fehér szekfűvet tűzött a hajába. Pompásan festett a fekete hajtengerben az a fehér virág. Lehet, hogy csak ezért is tűzögette oda s nem azért, mert a Tihamér kedves virágja volt.

Aznap reggel is, mikor halálra ítélte magát, feltűzött még egy szálát. A fehér virág egészen piros lett a mellén. Bódító, buja illata összevegyült a sebből kiszivárgó megaludni készülő vér szagával. A maga arcképet is, amit ott szorongatott megmeregvedett kezében, azt is átítatta már akkorra a vér. Alig birtam kivenni göresösen összeszorított ujjai közül az arcképet. Még szerencse, hogy én érkeztem először a halotthoz és nem valami élelmes riporter. No hiszen szép komédia lett volna, ha megírták volna a lapok, hogy az öngyilkos fiatalember kezében a maga arcképet találták volna. Hogy kompromittálta volna! Ugy-e borzasztó csak rá is gondolni?

Megjegyzem különben hogy az egész dolgot nem azért emlitem fel, hogy esetleg a maga részéről valami hállára tartsak számot, a világot sem, nem kérek magától semmit és nem is fogadnék el semmit. Mi már elvégeztük egymással dolgainkat. Csak a történeti hűség kedvéért jegyzem ide, hogy én vettem ki a szegény halott fiú kezéből a maga arcképet.

Szép botrány lett volna belőle, ha ott hagytam volna. Senki sem hitte volna el, hogy maga nem volt a szeretője. A világ ugyanis olyan ostoba, hogy még most sem tudta azt belátni, hogy a ki egyszer már a mienk volt, azért nem szoktuk magunkat szíven lötni. Aki az embernek már a szeretője volt, azért igyekezzünk nagyon okosan ölni, hogy mentül tovább érezhesük ezt a szerelmet; de azért nem fogunk meghalni soha.

Hanem a tisztelt férjeurát aligha lehetett volna erről meggyőzni s bizonyára rögtön elkergette volna magát a háztól. Ez pedig valószínűleg zokon esett volna magának, szép Irén asszony! Ki kellett volna hurcolkodnia a szép hatszobás lakásból s lehurcolkodni valami szegényes szomorú lakásba. Vagy lehet, hogy maga hamarosan talált volna akkor is egy másik

fényes lakást? Lehet, hiszen sok jó barátja van. Ambár azt hiszem, valami gazdag legény egy sines köztük. Abban az időben legalább, amikor én is a barátjai közzé tartoztam — nem igen volt. No de nem erről akarok én most magával beszélni Másról. Arról, hogy miért küldöm magának ma haza ezt az ide mellékelt arcképet? A képet egy kicsit elrontotta a szegény fiú. de nem tehetett róla.

Ugy-e, nem tudja, miért küldöm? Az ő meghagyásából. Ime itt küldöm a levelet is, melyet halála előtt talán néhány percczel írt. Ott találtam az „eset“ után az íróasztalán.

— Kedves barátom! Bocsánatot kérek tőled a tegnapi sértésért. Belátom, hogy te csak javamat akartad. Meg akartál menteni, nem rajtad állt, hogy már nem lehetett. De későn jöttél. Én már akkor elvesztem. Tudok mindent s azt, akit ezek után gyűlölnöm, utálnom kellene, azt most is csak szeretni tudom. Ilyen nyomorultul pedig nem akarok élni. De különben is az én egész hitem ez volt. Összedől a világom, romba dől a hitem és én a romok között is csak az én pogány, aljas isten-nőmet tudnám imádni . . . Nem, azért nem maradok itt! Más célja pedig már nincs az életemnek! Az arcképet vedd majd ki az íróasztalom fiókjából és küld el neki. De csak mához egy évre. Ezen a napon. Akkor mondj is el neki mindent. Addig ne! Mert hátha mégis van benne egy párány becsületérzés és követni akarna? (Mennyire nem ismerte őnt asszonyom! Én részemről mindjárt másnap át mertem volna adni az arcképet; nem féltem volna tőle egy percig sem, hogy ő követni akar na a halottat) csak majd egy év múlva beszélj neki felőlem! Hogy jussak az eszébe még egyszer! . . .

Az arckép nem volt az asztalfiókban. Nem tudott tőle elválni az utolsó pillanatig. S most beszéljünk egymással egy kicsit, a halott kívánsága szerint . . .

Maga, asszonyom, akkor ismerkedett meg Tihamérral, mikor mi közöttünk meg szakadt a viszony. Akkoriban úgy adta, mintha a szakítás fájt volna és azért udvaroltatott volna magának Tihamérral. Pedig dehogy azért! Egyszerűen nem akart imádó nélkül maradni. Ahogy előttem sem volt anélkül. Hanem kár volt azt a szegény fiút megfogni! Az imádó szerepére jó lett volna egy más közönségesebb legény is. Az a szerelem, ahogy ő szerette magát, az más nőhöz illett volna, de őnhöz nem. Mindenki beszélt a maga viszonyairól s csak egy ember nem hitt mégsem azokban: Tihamér. Nem úgy szerette őnt, ahogy a magaféle aszonyokat szeretni szokták, hanem ostoba poétamódrá; angyalt látott magában, egy nemes tiszta angyalt, aki le van nyugózva a házasság jármába, amelybe a szülői zsarnokság kényszerítette.

Maga így adta elő a dolgát s ő elhitte feltétlenül. Még akkor nem tudta, hogy maga még véletlenségből sem szokott igazat mondani.

Sokszor beszélt nekem magáról. Én hallgattam. A világot sem akartam neki holmi felvilágosításokkal szolgálni. Minek? — gondoltam magamban — csak hogy szeresse a szeretőjét nagy, bolond szerelemmel; csak hogy higgyen a tisztaságában, becsületességében! Minek ábrándítanom ki! Elvégre abból semmi baj sem lesz, ha valaki a szeretőjét becsületesnek tartja.

Akkor még azt hittem, hogy a szeretője. Arról fogalmam se volt, hogy a szegény fiút másféle szerelem köti magához. Másféle, tisztességes becsületes szerelem mely a szívben kezdődik s nem a tobzódó vérben. Eszvem ágában sem volt, hogy olyan szerelemmel szereti magát, aminővel tisztességes férfi a menyaszonyát szereti.

Ha előbb tudtam volna, talán kiábrándíthattam volna ebből az örütségből, mielőtt az végzetessé vált volna reá nézve. De honnan is sejthettem volna? Persze, magának tetszett a szerelemnek ez az újfajta játéka. Mert addig nem volt hozzá szokva a troubadur- szerelmekhez. Meglett és elég romlott lelkű urakkal volt dolga, akik bizony a szeretőjüknek nem szavaltak verseket. És egyszerre csak jött rajongó, ábrándos bolondos poéta, aki lán-goló arccal tirádákat szavalt a szerelemről, ahelyett, hogy durván és közönségesen szeretői jogait követelte volna.

Ujszerűen hatott magára az egész dolog! Olyanformán eshetett, mint átdor-bézolt éj után az üde, harmatos, friss tavaszi reggel. Felüditette egy percre s az-alatt talán a maga bűnös lelkében is ébredezni kezdtek a szentimentális, ábrán-dos gondolatok. A tiszta szerelem kezdte magát jól érezni ebben a tisztaságban. S beszélt maga is hozzá (hányszor emlegette szegény Tihamér lelkes rajongással egy egy odadobott tisztább szavát!) az álmodozások, a tiszta szerelem hangján; egy kis időre beleringatta a lelkét az ideális szerelem álmvilágába s jól esett bűnös lelkének, hogy repülhetett annak a férfinak szárnyaló, tiszta lelke mellett.

De persze mindez nem sokáig tartott. Cognac és pezsgő után nehéz rászokni a vizre. De legalább megmondhata volna neki hogy fiacskám elég volt a játékból, én szerető szoktam lenni és nem ideál. Ahelyett lapokat teleírtál szentimentális érzelmekkel, akkor amikor már valószínűleg rá is unt!

— Te vagy az egyetlen, aki életemben szerettem — így kezdődik egyik hozzá írt levele.

Olvastam valamennyit. S ha nem sajnáltam volna úgy szegény fiút, pompásan mulattam volna ezeken a leveleken!

Még azt is irkálta neki, hogy elvállik az urától és hozzá megy feleségül . . .

Maga és elvált volna? . . . Esze ágában sem volt! Majd ott hagyta volna a jó módot egy koldus irócska kedvéért? Volt eszében. Csak odafirkantotta ezt is, mint a többit. S . . . a fiú, szegény komolyan vette ezt is! Akkor este az öngyilkosság előtti nap estélyén mutogatta nekem a maga leveleit. Azt akarta bizonyítani, hogy maga milyen arany lelkű, bűvös tisztaságú lény. Milyen rajongással, milyen lelkesedéssel kiáltotta.

— Megtaláltam az igazi nőt, az ideált, megtaláltam az én édes kis feleségemet! . . .

Próbáltam lebeszélni a házasságról. Magát eleintén nem is említettem, csak úgy általában hogy ostobaság a házasság, pláne szegény embernek s különösen ostobaság elvált asszonyt elvenni.

— Le akarsz beszélni, mert haragszol Irénre. Mondta nekem, hogy udvarolni akartál neki, de kiadta az utadat.

Erre aztán nem tudtam tovább uralkodni magamon. Eh, ha komisszág is szerelmi viszonyt elárulni, de mikor arról van szó, hogy a legjobb barátunkat megment-sük, hát meg kell tenni.

— Nekem is szeretőm volt az az asszony . . .

Persze, hogy nem hitte s dühében talán még is ölt volna, ha ő lett volna az erősebb. De a harag így is nagy erőt kölcsönözött neki. Alig birtam magam kiszabadítani a kezei közül. De beláttam, hogy igaza volt. Bizonyíték nélkül rágalomnak vehette az állításomat. Elküldtem hát egy önnök hozzám írt levelét, amikor engem bolondított azzal, hogy csak engem szeret. Az a levél is úgy kezdődött:

— Te vagy az egyetlen, akit életemben szerettem . . . Ki akartam gyógyítani és ki is gyógyítottam teljesen . . .

És ezzel eleget tettem a halott aka-

ratának. Most már tud mindent. Minket a közös gyilkosság büne köt össze. Gyilkosok vagyunk asszonyom mindaketten. De én azóta az esztendő minden napján vezeklem szörnyű bűneinkért.

S az egyik gyilkos, ma is vitt virágot arra a sirra; virágot is, könnyet is — de hol maradt a másik gyilkos?...

Utépitők.

*Az utépitők munkáját nézve
Ködként borul rám a gondolat:
Mennyi veríték hull köveikre
Mig másoknak építnek utat;
Kik vagytok? mégis nem kérdi senki,
Eltűnnek ismét, ahogy jöttek —
És a közömbös járó-kelő nép
Nem gondol rájuk soha többet . . .*

*Az utépitők munkáját nézve
Ködként borul rám a gondolat:
Ez a mi sorsunk, kik az utánunk
Jövedőknek építünk utat;
Tulajdon lelkünk rakjuk le utnak
Örök-erős gránitkö gyanánt —
És a közömbös járó-kelő nép
Gondolni sem fog majd soha ránk . . .*

Dr. Rács Lajos.

Régi történetek.

Irta: Gyöngyösy László.

Mi van érte?

A szerednyei híres szüretnek a Bach-korszakban valóságos megye gyűléseké váltak. Igaz, hogy másutt nem tarthatták volna meg azt a gyűlést, hát a szüretre gyülekeztek a régi vármegye urai. Ott aztán a *sírva-vigadásnak* nem volt határa. A szüretelést úgy folytatták, hogy az első szüretelő kolnájánál kezdték a hajczihót, míg szürete tartott. Onnan aztán sorba végig mentek az egész hegy urí szőlőbirtokosain sorrend szerint. Szólt a muzsika, a bográcsban főtt a hús, a nyáron sült a vadász és cigánypecsenye. Persze ennyi embernek ágyról nem gondoskodtak, de arra nem is gondolt senki. Aludni csak lopva lehetett a fa tövében, a boglya árnyékában vagy legbiztosabban valahol a garád közt. A kit azonban rajtakaptak az alváson, avval irgalmatlanul csillagot rugattak. A mi igen kedves állapot annak, akin megesezt. Lerántották a csizmáját a mélyen alvó embernek és a lábújjai közé pipa-gyújtó papirost (vulgo fidibust) tettek. Két oldalról meggyújtva, ettől igen ékes rugásokat végzett a deliquens.

Ez a mulatozás így napigok is eltartott, amíg végkép ki nem állott a nemes társaság. A nagy össze-visszaságban ki ivott — és ezt a leggyakrabban cselekedték — ki tánczolt, ki énekelt, ki dizeziózott. . . . Persze a nemzeti *csöndes* is járta. Apám is beléült egy ilyen biblia-forgató négyes társaságba. Reggelre kelve se tudott tőlök szabadulni, mert a másik kártyázó kompániából senki se akarta őt felváltani — már csak a nálok lévő kasza miatt se. Pedig hát ő már inkább a cigányok körül forgolódhatott volna. Hát a mikor a kóstálás közepette szünete volt, a szanaszéjjel heverő kártya csomagokból összeszedte az ászokat és a mikor rá következt az osztás sora, három kártyázó társának csupa ászt osztott.

Apám erre szerényen *vorpászt* mondott, de a vérszemet kapott és erősen boros, három kártyázó társa annál erősebben kóstáltatta egymást. Egy halom papiros-pézt hevert már előttük, végre előkerült a nagyszó:

— Mi van érte?

Az első kevélyen kivágja a négy ászt. A többi is össze-vissza kiabálja: Négy ász, négy ász. . . .

Egy darabig mély csöndesség támad. De az első határozottan kivágja, mint olyan ember, aki élni akar jogával.

— *Első* vagyok rá! — és utánna nyúl a bankó halmaznak. Már-már ráteszi a kezét, de aztán visszakapta, mintha a kigyó csípte volna meg.

Mind a hárman körülnéznek, keresik az apámat a szemökkel. . . . De már akkor csak a hült helyét látták. Apám tudta, hogy hamarosan nem tanácsos előkerülnie. Valami biztos, előre kiszemelt helyen jó darabig az igazak álmát aludta. Nem akadtak reá Méltó viszonzásul még csak csilagot se tudtak véle rugatni.

A szerednyei statárium.

Ez a híres történet még a forradalom előtt 1847-ben esett meg, a mikor Tamaska Gábor ifju ur a megye szolgálatába lépett, mint *hites esküdt*, hogy az is maradjon isten segedelmével holtanapjáig. Mert a mi vármegyénkben bölcsen el volt rendezve véres restorációk tanúsága után, hogy a különféle familiák milyen részt vegyenek a megye kormányzásában. Bizonyos családbeliek csak *esküdtök* lehettek, voltak olyanok, akikből *szolgabíró*t választottak, azok a családok is meg voltak határozva, a kik a *főszolgabíró*ságot kívánhatták, a négy lovas familiák után küzködhetek egymással az *alispánság* elnyerése végett. Ha bírják, marják. Ez ellen aztán nem volt apelláta.

Gábor öcsénk szegényesen nevelődött, nem sok része volt a mulatozásban, mikor, mint beválasztott megyei ember, méltó, igaz jussal megjelenhetett a *szerednyei* szüreten. Így aztán nem csoda, hogy már másnap gyakorlatlanságának miatta lefordult a székről s felbukva, a földön horkolva elaludt. Minden oldalról rá estek, hogy kiverjék a koponyájából az almot, de sehogyse lelték a módját. Még a *csilagrugásnak* is ellentállott, egyet-kettőt rugott ugyan a lábával, de utánna rendületlenül aludt, mint a juhászbunda.

No, ilyen szögyen emberemlékezet óta még nem esett a vármegyén. *Gulácsi* István levéltáros tanubizonysága szerint a megyei levéltár irásai se tudtak ilyen esetről. Ez már megtorlást, szigorú országgra szóló büntetést követel, a miről hetediziglen is megemlékezzenek az unokák. A vármegye (könnyű volt neki, mindnyájan ott voltak, *Makcsay* Gábor várnagy uram is, mert a rabok is tisztességtelen dolognak tartották volna *addig* megszökni, míg a vármegye oda mulat a szüreten), a vármegye mondom méltó felháborodásában kimondotta méltatlan és szégyenteljes büntetést a rögtön ítélő-bírósalg elé való vezettetést. Ezt annak rendje és módja szerint ki is hirdették Tamaska Gábor hites esküdt ur előtt is, aki erre se adta a javulásnak legkisebb jelét se, sőt gunyolódva hangos hortyogással válaszolt rá, a miért statarialis bíróság elé való vezetését el nem kerülheti. Ez azonban nagy ügygyel-bajjal csak úgy történhetett, hogy két pandur két oldalról fogta, de Tamaska esküdt ur még a félelmetes bíróság előtt se restelt lélógó fejjel mélyen aludni, evvel is kezelhető jelét adván megátalkodottságának.

Tordai Menyus, megyei főfiskus nem tudni a haragtól-e, a bortól-e, de igazán piros orcával kérte a nemes ugyan, de bűnében konok ifju halálra ítéltetését.

Apám, mint védő ügyvéd, hiába hivatkozott az ifju ember tapasztalatlan és gyenge természetére. . . . Alig fogott a beszédhez, lehurrogta kegyetlenül.

Fekesházy Dániel alispán, mint a bíróság elnöke, kihirdette a halálos ítéletet, amely, tekintettel nemes voltára, kegye-

lemből kötél helyett golyó által hajtatik végre az elítélten

A főszolgabíró azonnal elrendelte a deliquensnek a vesztőhelyre való kivetését, a mit két hajdu hajtott végre olyanformán, hogy a levegőben hurezolták a nagy vadkörtefáig a tisztásra, míg hat hajdu vállra tett karabélyllyal kísérte a boldogtalan alvó ifju embert.

De már erre az asszony nép sikoltozva rohanta meg a megye urait, megátkozva még a tőkét is, a kinek levétől ilyen eszeveszettségre vetemednek a vármegye legokosabb vénei is. De rendet csinált csakhamar *Tasnády* Gáspár főszolgabíró, pandurokkal kergette szét a zenebona népséget, a kik nem átalottak a megye igazságszolgáltatásába ily rutul beleavatkozni. De volt is láttatja, az asszonyok a garád meg a szőlőcsatornák mögöl, kezöket keserves jajgatással tördelve átkozták az egész bolond vármegyét az ártatlan vér hullásáért.

A vármegye azonban törhetetlenül haladt a maga útján. A megyei fiskus egy üres papirosról leolvasta az ítéletet a deliquens előtt minden megrendítő okival együtt s azután hat pandurral sörétre töltötte meg a puskájakat.

— Jaj Istenem . . . ! — hangzott a keserves jajveszékelés az asszonyok táborából. Az asszony népség jajgatása az édig verődött, a megye urai piros orcával, de kérlelhetetlen szigorúsággal szegeztek szemöket egy helyre, Tamaska esküdt ur pedig a hajduk közt a lábát lógatta a levegőben és még czifrázta a horkolást.

No most következik a rettenetes pillanat. A főfiskus intésére lehúzták az elítélt *lábászáróról gyönyörű kamuka nadrágját* — *Andrássy* Gábor uram remekjét és szíjjánál fogva felfüggesztették a vad körte fa elejére. . . . Oriási dördülés és a nadrág hátulját *rostává* lötték a pandurok. Aztán újra ráadták a boldogan horkoló esküdtre, felhajították a szénás padra, honnan csak másnap délután került elő szeméből az álmod törülgetve.

Legényesen kaczkias kurta dolmánya volt Tamaska ifiurnak, mikor ott forgolódott a társaságban, el nem tudta gondolni, hogy mit pillantgatnak annyit a háta mögé, mit nevetnek rajta különösen az asszonyok, holmiféle *rostanadrágot* emlegetvén.

De hát ilyen ez a fehér nép. Ma megsirat, holnap kinevet.

A pof.

De hát Tamaska Gábor esküdt urat se a golya költötte a világra. Megmutatta ő nemsokára a nemes vármegyének, hogy voltaképen kicsoda ő és milyen tehetség lakozik benne. Nemsokára leitta az egész vármegyét. Még az alispán is az asztal alá került a nagy csatában. Persze ily óriási és gyakori győzelemnek ára szokott lenni; az orra derekasan rezesedni kezdett. No de a golya orra is rezes, pedig soha se mártja borbá. Mindazonáltal orra miatt *biborságnak* nevezték el, neve törvénye a „Gáborság“ formájára.

Természetesen örömmel fogadta egy alkalommal *Pilis* Károly esküdt társa meghívását, a ki *Gálócsy* Károly bátyánkhöz rándult ki a saját szekerén. Ott jó ivásbeli gyakorlatokat lehetett folytatni nagyszerű szerednyei borokkal. Mert a mióta csuffatették, egy ilyen alkalmat se mulasztott el, hogy a nagy ivó titulust meg is érdemelje.

Károly bátyánk Gálócsban lakott s nő gyűlölő hírében állott. Vagy hatvan-ezer forintot hagyott a pataki iskolának. Nem igen járt sehova se; de szívesen vette, ha meglátogatták. *Biborság* ivott, de *Pilis* széjjel nézett a ház tájékán s hamarosan felfedezte, hogy könnyű Károly bátyánknak nő gyűlölőnek lenni, mikor

ilyen ringó járásu, parázsszemű gazdaszszonya van, mint Rébi, a ki többször befordult a szobába is s ott tett-vett egyet-mást.

Pilisy ilyenkor mindég odakapott a bajuszához, mely két oldalt állott, mint valami varju szárnya. Mert a történet bizonyalmának megértése végett meg kell jegyeznünk, hogy Biborság és Pilisy csak bajuszt viseltek, de Károly bátyánk *rengeteg* szakállát megirigyelhetne volna akár melyik ezreddobos.

Pilisy mennél több bort ivott, annál hamiskásabban mosolygott, hol Rébékre, hol Károly bátyánkra. Ez pedig váltig nem tetszett Károly bátyánknak se. De hát ez az istentelen Pilisy soha se hitt az erényben és csuf, gyanakodó természetű vala.

Mikor aztán az utolsó üveg szerednyei is kiürült, a három jó ur pipaszó mellett ágyba dőlt.

Pilisy pipája szortyogott a legtovább, sőt az esküdt ur fel is ült az ágyában és úgy hallgatódzott. Azután, a mi igaz, igaz, hát csak elmondom, Károly esküdt a gazdaszszony szomszéd szobájába tévedt a nagy sötétségben.

Rébi, miután kezével hiába kereste az állán a nagy *szakállt*, az eltévedt urat amugy kaczkiasan képen hajintotta.

Károlynak elég volt ennyi, elmeneült az ágyba, előbb azonban a pofont visszaadta a horkoló *Biborságnak*.

A jó Tamaska felült az ágyban és ártatlan kedélyvel, de fennhangon így tűnődött:

— Vajontén kiütött engem pofon?

— En — pattogott a másik szobából Rébi — szégyelje magát a ténsur, mit jár-kél a sötétben, uram bocsá, mint egy kisértet.

A nagy patáliára nőgyölölő Károly bátyánk is felébredt és oly igen kifakadt Biborság ellen, hogy ez magára rántotta ruháját és méltó haragjában a szomszéd Deák Vinczéhez ment aludni.

Minthogy Pilisy Károly ártatlansága így fényesen kiderült, még másnap is ott maradt a szives marasztalásra Károly bátyánknál. Sőt még arra módot is talált, hogy Rébinek megfektse az éjszaka történetét, a miért Rébi mosolygósan a kezefejére is ütött a főzőkanállal.

Károly bátyánk pedig szivesen rázta kezét a bucsuzáskor.

— Aztán máskor is szólj be hozzám kedves öcsém. De azt az izét . . . többet ide ne hozd magaddal!

Szöke Bandi.

A boglári vendéglőben

De bús nótát húznak,

Mintha fájna minden hangja

A kesergő húrnak.

Könyökére támaszkodva,

Boros asztal mellett,

Szöke Bandi a zenéhez

Búsan énekelget.

Ha vége van, újra kezdi,

Nem fogy ki a nóta,

Pedig ő csak egy nótát tud

Tegnap este óta.

Elfojtaná, eltemetné

Szive, lelke búját,

Ha azt a dalt, az ő dalát

Nem oly fájon húznák.

De mikor oly bus, panaszos

Minden ütem benne,

Mintha még a kótája is

Tiszta bánat lenne.

És úgy sokog, úgy belesir

Valami a dalba

A mi az ő összetörött

Lelkét vigasztalja.

A mi bár fáj, mégis olyan

Csodálatos édes,

Épügy mint az ő emléke

Hütlén kedveséhez.

Hej te cigány húzd csak tovább,

A fülembé húzzad,

Ugy altasd el a szivemben,

Ha tudod a búmat . . .

Vagy ne is húzd, ne húzd tovább,

Ugy fáj a mint húzod,

Mintha az én lelkem sirna

És nem a te hurod.

Huzz helyette, a mit akarsz,

Huzz valami vigat,

Hadd lássák, hogy Szöke Bandi

Jókedvűen mulat.

Ne tudja meg az a csalfa

Boldogtalanságom,

Hogy nincs olyan koldus mint én

Több a nagy világon . . .

Vigabbat huzz! Még ez is fáj.

Húzd a leggyorsabbat,

Ugy járjon a vonód rajta,

A hogyan csak járhat.

Szállt a bankó, szólt a nóta . . .

De hogy jött a reggel,

Elhagyottan állt az asztal,

Sok üres üveggel . . .

A cigányok elszéledtek,

S másnap délutánra

Szöke Bandi sirja mellett

Álltak muzsikálva.

Divényi Gyula.

Az anya.

Irta: **Zih Sándorné.**

Öreg Batha Gergelyné olvasgatja a pénzét. Ott kuporog a konyha küszöbén, ölében a tarka keszkenő, melyből egyenkint szedegeti elő az apró pénzdarabokat.

Felteszi a pápaszemét is, hiszen ezek az ujmódi tiz meg husz filléreszek olyan ármányosak, hogy könnyen összetévesztheti őket az ember hasonlóságuknál fogva még a koronásokkal is.

Bezzeg nem így áll a dolog az öt-koronásokkal! Ez a szép nagy darab pénz megkülönbözik még pápaszem nélkül is. Ennek még a fogása is olyan alapos, hogy megérzi rajta a szegény eselédember munkában eldurvult kezével is, hogy sok pénz, nagy pénz ez!

No hát ilyen is van kettő, koronás is van hat, a többi meg apróbb pénzdarabokban, osztályozva szépen, épen kiadja a husz koronát.

— Boldog Isten! — sóhajt fel szivdobogva az öreg asszony — készen van a pénz!

Még eltűnődik néhány perczig, míg idegesen dobogó szive megcsillapodik, míg megszokja egy kicsit a nagy örömet, míg kitörüli szemeiből a hulló könnyecskéket, — aztán oda áll a gazdája elé:

— Gazduram, az Isten is megáldja, bocsásson el engemet még máma a leányomnak a látogatására, nem leszek én sokáig oda, csak épen hogy meglássam, csak hogy megtudjam, milyen lett a sorja.

Gazduram, az öreg Szabó Márton, kinél a gazdaszszonyi teendőket látja el az öreg Bartáné lévén ő kigyelme özvegyi állapotban élő ember — megcsóválja a fejét:

— De Julis asszony, tudja-e, hogy

az utra sok pénz kell, mert messze van az a Pestmegye nagyon ám?

— Tudom bizony gazduram, meg is van rá a pénzem, itt van ni, kerek tiz pengő, ennyi kell oda meg vissza, megírta egy czédulára a vasutas ur, áldja meg az Isten a jószívűségéért!

— No hát csak menjen Julis asszony — adta meg az engedélyt a gazda a síránkozó asszonynak.

*
Csendesen folydogál a hatalmas Duna, partjai beszegve fűzfákkal, apróbb-nagyobb bokrokkal. A tele hold ezüstös sugárral teszi itt-ott csillogóvá vizét, szellő sem fodrozza, mozdítja az álomba ringatózó hullámok.

Oly csendes, nyugodalmass pihenést jelent itt minden. A parton álló kis fehér őrházacska mintha a megtestesült boldogságot rejtené, oly kedves képét nyújtja ott a fűzfák, virágos bokrok között a boldog, megelégedett egyszerűségnek.

Az éjjeli csendben a küszöbön guggol az öreg Bartáné. Hangtalanul sir, csak omló könyeit törüli egyszer-egyszer keszkenőjébe.

Itt van hát, a lányánál, szívének szeretett magzatánál. Oh bár ne jött volna ide!

Mikor megérkezett hozzájuk ma este, épen vacsorát készített Mari. De uram segíts meg, mi lett az ő délcegz, erős, szép, szép lányából!?

Meggörnyedt, sápadt, esenevész asszony. Mikor meglátta, csak oda rogyott a karjai közé, szívtépő sirással:

— Minek jött ide édes anyám, minek jött utánam ebbe a pokolba?

Az ember, a Mari embere, mert hát csak úgy hozta el magával a leányt hitetlenül, eskü nélkül, — az ember megmagyarázta aztán neki csunya szitkos beszéddel, hogy az ő leánya milyen koldus állapotban jött, egy párna, egy ágyfa nélkül ő hozzá, ő neki pedig lehetne keztyűs, kalapos kisasszony, nem egy ilyen rongy koldus, eseléd familiából való felesége is. Hogy más partór, ha tehenet, malacot tart, milyen ur, ő meg semmire se tud menni, mert még házibutora sines, nemhogy lábas jószága; ha Marinak csak néhány száz koronája volna . . .

Ez, a pénz hiánya teszi hát pokollá az ő kedves gyermeke életét . . .

*
— No Julis, hát eladtam a Bimbót borjastól, ne panaszkodjék, hogy rugós, nem meri megfajni — mondja gazduram az immár hazakerült gazdaszszonynak, a komót fiókba tevén nagy esomó bankót; jó ára lett, háromszázhusz koronát kaptam értük. Majd veszek a debreczeni vásáron alkalmasabbat helyette.

Gazduram kitopog, kiül pipázni az ajtóba. Julis asszony meg különös munkába kezd, amint maga marad.

Kihúzogítja a komót fiókokat, szedegeti elő az elrakott vászon kendőket, ágyhuzatokat, abroszokat, a miket még a megboldogult Szabóné asszonyom szorgalmas keze font, szőtt s rakott el gondosan.

Olyan piros az arcza az öreg asszonynak, a kezei lázasan remegnek. Egy-egy nyalábbal kisiet a kamarába s újra pakol, pakol. Már a megboldogult fekete selyem öltözője is keszkenőbe van kötve, mikor beszél az öreg Szabó uram:

— Mit akar Julis azzal a nagy pakolással?

Az asszony halálsápadtá válik, de azért szilárd hangon felel:

— Holnap meszeini akarok, hát szelöltetni rakom ki ezt a sok ruhát, meg ne egye a penész. Gazduram is jobban teszi, ha korán lefekszik, mert hajnalban menni kell a tanyára a kapásokhoz, aludja ki magát.

... Mikor aztán másnap este későn hazaérkezik a tanyáról gazduram, nagy fáradtan, nagy éhesen, Julis asszonyt hiába keresi az egész házban, hiába keresi a szomszédokban is. Eltűnt. De eltűnt vele a Bimbó tehén ára is, meg a sok szép vászonruha, a mit még a megboldogult felesége szövögetett, rakosgatott el, meg sok minden el nem számolható hemmi-hummi, egy más is. A Julis kezén tűnt el, a ki pedig két esztendő óta, mióta a gazduramat szolgálja, soha egy gombostűhöz nem nyúlt a világért, soha.

A dunaparti csendes kis házra megint ráborult a csillagos, holdvilágos nyári éjszaka.

Egyszerre csak megzörgetik a part ór ablakát, az álmából felriadva, ijedten néz az ablaknál álló sötét alakra

— Eresszetek be hamar, én vagyok itt, a Mari anyja, pénzt hoztam — teszi még utánna, a mint besurran az ajtón —, ledobja hátáról a súlyos batyut, előkotorássza a sok lom közül a bankókat, mo solyogva nyujtja oda bámuló leányának:

— Nesze itt van, a tiéd mind, mind, ne mondja az urad, hogy kolduson jöttél hozzá. Vehettek ezen tehenet, malacot, meg ágyfát is... Ez is, ez a sok szép vászon is a tied mind, én szóttem, fontam neked, a pénzt meg nyertem. Hanem most elmegyek, sietnem kell vissza a jó gazdámhoz, csak még egyet kérek esküdjek meg, pap előtt is mondjátok el a hitet, telik ebből a sok pénzből arra is, lihegte sietve, szakgatva a szót.

Azután meg, ha keresne itt engem valaki, tudjátok olyan hivatalos ember, vagy akár csendőr is...

— Edes anyám, mit tett kelmed! — sikoltott fel Mari anyjához rohanva, — lopott?

— Ne törődj vele, látod Ferencz ugye nem bánja, akárhogy került, csak-hogy van pénz, — intett az ember felé az öreg asszony, ki mohón olvastatta a bankókat — csak-hogy te nem vagy hibás és... ezentul paradicsom lesz az életed — susogta felragyogó arczczal. — Csak azt mondjátok, ha itt keresnének, hogy nem láttatok, értitek?

— Legyen nyugodt edes anyám — felelte most már az ember — rendbe lesz minden.

— Ugy hát Isten áldjon meg beneteket, ne féljete, engem nem talál meg senki többet.

Kifelé támolygott a szobából, a lánya utána ment, azt megölelte, visszaküldte, ő meg megindult a Duna partján. Az ezüstös hold megvilágította roskatag alakját, de csak addig, míg a kis fehér ház el nem tűnt előle a virágzó bokrok között.

— Paradicsom lesz ezentul az élete — motyogta — mert van pénze, sok pénze.

Azzal neki indult az ezüstös fényben csillogó víznek, biztosan, mintha csak fűrödni menne bele. Kevés idő múlva elsimultak a hullámozó gyűrűk is, melyek egy darabig sirja felett kavargtak... A Duna nyugodtan folydogált tovább.

Csokonai Vitéz Mihály ösmeretlen versezete.

Csokonai Vitéz Mihálynak állítólagos és ösmeretlen verse, melyet a *Lélek halhatatlansága* című munkájával összefüggésben irottnak állítanak kortársai s mely a *Fatum ellen való kifakadás* címet viselhetné.

Lemásolta a Fazekas Mihály főhadnagyától kapott Csokonai féle eredeti kézirat után néhol Karap Sándor — kerületi

törvényszéki elnök — 1812-ben, egy verses könyvébe, melyet öreg Somossy Mihály őrzött évtizedeken át s a Csokonai körnek ajándékozta Karap Móríc 1905-ben.

A költői művet ösmeretettük öreg Somossy Mihály 1871-ben irott soraival e lapok 1905. ápril 26-iki számában, most pedig, ugy a hogy az almanach 91—120. lapjain olvasható, egész terjedelmében közöljük.

Versezet

Melyben (egy tudva levő és sokak elhervasztására még most is életben lévő féreg által felboszszantatván) a *Fatum* ellen elragadtatva kikelni látszatik Cs. V. M.

Hogy ki? és mi vagyok? Mit kell itten tennem?

E' Tigrisek s Majmok közt miért kell lennem?

Mi főczélja lehet bennem az Istennek?

Hogy engem teremtett, mi az oka ennek?

Hát a szív nyögése tetszik ő fülének,

Ez az ő nevéét magasztaló ének?

Hát örül ő rajta, hogy nyomorult lettem?

Hogy nyögök hogy sirok? — Óh miért születtem!!!

Dühösködj vad szélvész, dühösködj mejjemben

Lobbanj fel emésztő Láng búsult szívemben.

Mit? — hát a Féregnek tapodó Lába

Alatt nem szabad-é reszketni kinjába? . . .

Hogy az embert vagy az Angyalok nevéssék

Vagy a' vadállatok prédájául essék

Egy búsos Istenség bősziút haragjába

Mezítelen veté bé e' nagy pusztába.

Itt fetreng azok közt, kiket a sors véle

Az élet kinjára méltóknak itéle

Jajgatás éltének első jelensége

Jaj annak folyása, jaj közt jó el vége.

Óh Te közép állat kevély halandóság!

Óh Te tökéletlen nyomorult Valóság

Hallgass a' Teremtő Mennydörgő szavára

Hald mit bízott az Ég legfőbb Angyalára.*

* t. i. mikor a Világ teremtettet.

„Nézz úgy mond e' Földnek széles Térségére,

„Nyüsgő Teremtésim messze seregére.

„Menj el, és lebegj le nyájasonn hozzájuk

„Terjeszd ki oltalmad' szárnyait reájok,

„Adj jó öltözetet mindennemű vadnak

„A' minek csak ég Föld, 's Tenger helyet adnak,

„Adj serényt az erős orosz lány nyakára

„Fűzz kérgét a fának izmos derekára.

„Tűzz púha toll ágyat a' hattyú hátára

„Adj pitykét és Pánczelt a hal derekára

„Öltöztessd a Békát kerek paizsába

„A hernyót is szödd be csendes púpájába.

„Csak az én képemre teremtettet állat

„Légyeu mezítelen, s nyomorult útílat

A végrehajtásnak Angyala e' szókat

Hallván meggyűlöle minden Halandókat.

S tőle mind azt nyertük öltözet helyébe,

Hogy éljünk a szégyen kínos érzésébe.

De bár tovább nézd meg minden jelességét

Nézd meg gondos szemmel az ő elsőségét.

Mely által magát a *Teremtés királya*

Hiú okossággal legfőbbnek csudálja.

Az ész — Óh e' koldús kevélység szózatja!

Ditsekedő hangal miképp harsogtatja.

Jaj néktek Bolondok! a' kik e' bálványtok

Csal rd oltárára égő Tömjént hánytok.

Holott ez Titeket éltetek folytába

Húrczol a Tévelygés vak Labyrinthjába.

Még a' halál álma közt is tanit élni

S a' nem létele sem hágy nyugtot remélni.

Az állatok halált, s jóvendőt nem várnak

Gond' s reménység nélkül kedvek telve járnak

Édesdedem esznek G. kosok kezéből

Nem gyanítanak veszélyt társaik véréből

Tsak Ti (Ironia) Óh boldogság! Ti néztek előre

A' lassú halállal terhes jóvendőre

Csak Ti óh nyomorult emberek tudjátok

Hogy és gyakran mikor jó el vég óratok

'S hogy míg még az élet Napjai eltelnek

A' gyászos koporsón túl képzelt Lételeknek

Rettentő jajjait jókor esmernétek

A' pokol kinjait még itt rettegnetek

A' *Revelatio* borzasztó Világa

Szíveteken egy új mérges sebet vága.

Ez az örök Létele képzelt országába

Mikor vezetgeti Lelketed; útjába

Oly rémitő titkot ad tudtára annak

Melyből rá millióm kétségek rohannak

„Köztök vagyok e' én? a' Választottaknak

„Kik a menyben az Úr Tornácába Laknak

„Vagy tetszéstekre óh Legfőbb Istenségek

„Majd az örök kínok Lángjai közt égek

Igy játéka vagyok a Fő Valóságnak

S örökké nyomorult Tagja e' világnak.

Nézd az ősz hagyomány által felfedezett

Tudomány mely kínos kétségekre vezet

Ember! Te e' világ okoskodó Böltse

Itt van böltéséged gyönyörű gyümöltse

Költött Dolog, 's álom kis gyönyörűség

Gyáva az értelmed, csalárd bölcsesség

Egy *más világ*, melyet még nem esmer senki

Egy *gyászos sír* melybe vitétik minden ki

Ez tehát az a' nagy különbség határa,

Mely az állatoktól téged külön zára.

Még alig szüetett a' bárány már örül

S úgrándozva já'szik édes Anyja körül

Alig lép a' csirke ki a' nap fényére

Rá talál egyszerre kis edelére

Csak a' Teremtések Disze, nem tud menni

Ennek kell tanulni mind járni, mind enni

De ha ma a' szükség arra indította

Hogy egyék, s a' példa járni tanította

Már holnap az Égnek csillagait méri

'S kerengő útjába a Napot kíséri

Egy *örök létele* ébren is álmodik

Okoskodik, Lármáz, nyög, és imádkozik

Sőt ez, és az örök Létele határába

Vont érez falakon túl lép vakmerő Lába

Csak e remek állat dühösködő mejje

A' Vad indulatok Lángoló mthelye

Itt készül a' halvány Irigység kék mérge

Itt nő az álnokság bösszúálló férgé

A fősvénység és a kevélység hogy mássza

A' nyomorult Lelket kéméletlen rázza

Hát a bújalkodás, 's dühösség dagálja

'S a halál félelme, hány ízbe zilálja?

Csak fogok, és körmök van az állatoknak

Ezzel állnak ellent megbántatásoknak

Szók, nézés, kard Púska, még a fegyverek

Melyekkel gyilkolják egymást az emberek

A harmokat csak a' vig tavasz ságára

Ébreszti fel Nemek szaporítására

Az erőtlén ember telyes életében

Egy oly füllankot hord Langoló érben

Mely magát Létele gyökerén hizlalja

'S az élet legbetsesh' nedvét így fel falja

A' mely neki gyakrann már gyermek korába

Lassan ölő mérget ad be méz formába

Csalárd virágot hint a sír ősvényére

'S ezen csalja őtet a' halál révére

Ha egy ősz az örök gyilkolást megúsza

'S nyomorult életét nyolezvanig el húzta

Ettől kérdjétek meg, valyon valójábann

Élt e' e' húzamos idő lefojtábann

Számláljátok úgván mi marad belőle

Ha arról szorosán számot veszte tőle

Meg fogjátok látni, hogy az is mit ére,

A' mi kevés maradt valódi éltére.

A' Gyermeiség első Tíz esztendejébe

Megcsalta élete egy nyölczad részébe

Hosszas életének utolsó nyöltzadja

Az első semmibenn felyül nem haladja

Már ekkor kín éltünk, komor tehetetlen

A' Test, elme, Lélek haszonvehetetlen.

Ekkor eljő osztán az óhajtott halál,

'S már rajta csak hatvan esztendőket talál

Mit? Óh felényit se, mert fele éltének

Dézn
Felenn
Magz
Úgy va
Ha
Óh ekl
Helyt
Mikor
Első
Lelj eg
A ki
A' völt
Ezek
Csak a
Mely
A' kit
Közt
Mikor
'S m
Mikor
Miatt
'S még
Az e
Különö
A' va
Ha két
'S eg
Mikor
Elfog
Mikor
Szem
Mikor
Oszt
Isten
Valan
De a' S
Látjá
Hitván
Rosz
Mikor
Nyóm
Mikor
Mind
Mikor
'S az
A Vakm
A' bo
Mikor
Az im
Együtt
'S kö
Mikor
Által
A font
Viassz
Mikor
Egy b
Eladják,
Vétek
Óh hát
A' Vir
„A világ
„Nem
Óh; csa
Ezútán
Átkozott
Átkoz
A' kik k
Tettet
Ha tuds
Szavá
Ha kit r
Hólnap
Ha a fiú
Testvé
A' kegye
Ezek
Óh mert
Legels
Mikor m
Nem t
Mikor
Ki ny
Mig nem
Plánta
Igy mint
Az en

Dézmául ment a lány álom Istenének
 Felénn' a fájdalmak, és sok nyavajának
 Magzati egy forma jússal osztóznak
 Úgy van, ha éltednek reggelét át' sirtad
 Ha a' dél szikrázó hevét alig birtad
 Oh ekkor rád lankadt élted újjítása
 Helytt' gondot hoz élted' bealkonyodása
 Mikor az életnek, e' sors játékának
 Elsőbb Felvonási már mind lefojának
 Lelj egy olyan embert, ki panaszt ne szólna
 A' ki vóltt sorsával megelégedt volna
 A' vóltt kívánságot újjabbak váltják fel
 Ezeket meg újabb fájdalmak bontják el.
 Csak azt kérlek mennyi nyomorúság nyomja
 Mely kegyetlen azon a, kínok ostromja
 A' kit a gyűlölség 's üldöztetés jajja
 Köztt csak egy Baráti szív sem vigasztalja
 Mikor kenyerét csak könnyekkel ásztatja
 'S mikor komor éjét csak villám hasítja
 Mikor az irigység és a bal ítélet
 Miatt pokollá lett rá nézve az élet.
 'S mégis a halálnak önként kívánása
 Az ember szívének titkos hazugsága.
 Különözö Bolond, Fantasta a' neve
 A' vad gyűlölségnek ki tárgyává Leve
 Ha kétségbe esés a' Lány szívet vérzi
 'S egy Szegény fájdalmát, élesebben érzi
 Mikor a Szegénység csendes kúnyhójába
 Elfogódik Szívem szánakozásába
 Mikor egy valamely ember társam jajja
 Szememből a könnyek öznét kicsalja
 Mikor a mím vagyon felderült Lélekkel
 Osztanám meg az ok nélkül szegényekkel
 Istenem te tudod, érzem azt Szívembe
 Valamit a könnyek jelentnek Szívembe
 De a' Szívek, melyek értz Testbenn hevernek
 Látják; de nem hisznek még is az embernek,
 Hítván jegyzéseket tesznek jó Szívemre
 Rosz magyarázatot cselekedetemre
 Mikor az alatsony huntzfútság a Pólgárt
 Nyómja, s' a' Szegénynek ez igazság is árt
 Mikor a' gazdagnak a Plútó zászlója
 Minden dolgaibau hív boldogítója,
 Mikor a' születés s' a' rang méltósága
 'S az alatsony arany mindenhatósága
 A Vakmerő vétket megmenti magától,
 A' bosszúlló Villám, méltó haragjától
 Mikor a meggyilkolt virtús végnyögése
 Az imádott arany bájoló pengése
 Együtt hangzanak fel a' Virtus szájából
 'S könnyeket csafarnak a' nem érző fából
 Mikor egy dohozódó Vendégség pompája
 Által ketté török a' Bíró Páltzája,
 A fontot Lenyomja az igazság célja,
 Viasszá válik az Atria aczéja,
 Mikor egy királynak hiú kegyelméért,
 Egy bájos szerető megejthetéséért
 Eladják, oh Szegény! a Szűz igazságot
 Vétekkkel fedik bé a rút hamisságot
 Oh hát ti nagy Lelkek, kérlek próbáljátok
 A' Virtus veszejét Szívülr sirassátok
 „A világ (ezt fogják nevetve felelni)
 „Nem ideál, nem kell ellene ki kelni
 Oh; csak égj hát Szívem szóttalan fájdalma
 Ezután se legyen Lelkemnek nyugalma
 Átkozott légyen a' Világ, 's ennek jaja
 Átkozott az ember; a' vipérák faja.
 A' kik között ha tudsz hazudni, gyalázni
 Tettetni, 's főképpenn a' Virtust alázni
 Ha tudsz hízkelkedni, 's a rágalmazásnak
 Szavát által tudod szépen adni másnak
 Ha kit ma öleltél Testvéri karokkal
 Hólnap azt megölhedd a' Több gyilkosokkal
 Ha a' fiút Attya vérében fereszthedd
 Testvérjével a jó Testvért össze veszthedd
 A' kegyesség Színét ha rád tudod venni
 Ezek mellett így te jó ember fogsz lenni.

Oh mert ki adhatja vissza lételemnek
 Legelső óráját Teremtésemnek
 Mikor még emberi éltem' csirájában
 Nem tudva lappang ég valamely plántában
 Mikor öröm 's kínok nélküli minden reggel
 Ki nyiltam, mint virág a' nyájas meleggel
 Mig nem egy kérődző állat útójára
 Plánta életemnek végére nem jára
 Így mint tápláló nedv, Téjjé, s vérré váltam
 Az engemet evő férget így tápláltam

Elsőbb állapotom elvétetvén Tölem
 Embert nemző erő származott belőlem
 Mely a gyönyörűség dühös hagymázzába
 Nemze 's hévetett e nyomorult hazába.

* * *
 Végzés!!! mért nem lehet Te veled perelnem
 Oh miért nem lehet ellened ki kelnem
 Megegyeztem é én planumod titkába
 Teremtésembe, 's az élet kinyába
 Mikor a Légyen szót ki mondtad felőlem
 Teremtőm! oh kérlek megkértded é tölem,
 Hogy én e' maroknyi gyönyörűség mellett
 Melyet mindenható Lelked rám Lehellett
 Akarok e élni e' jaj világában
 Szünetlenül égni e' kínok kohában
 Jobb lesz e' kijönnöm a' semmi méhéből
 A' magam nem tudás csendes éjjeléből
 Hogy itt lassann lassann győtrődjem 's egészen
 Az újabb újabb kín végre megemésszen
 De hát kegyelemért kell e ótt koldúlnom
 A' hol a' tartozott Júshoz szabad nyúlnom
 Oh nem — még szenvedek, panaszim el zárom
 És Tőled tartozott Jútalmamat várom
 Adós vagy Te nekem halhatatlansággal
 Nézd kívánom Tőled nyúgodt bátorsággal.

Jegyzet. A verseskönyvben 30 lapot
 betöltő költemény alá a leíró Karap Sándor
 latinul és magyarul két sorocsát írt,
 de később azt oly erős vonásokkal húzta
 keresztül, hogy alig lehet kivenni az ér-
 telmét. Mindazonáltal a második — a
 magyar szavakat nagy nehezen kibetűz-
 tem 's ez derült ki: »az az a mint vetsz,
 úgy aratsz!«

Ugyanezt a költeményt megtaláljuk
 Bessenyei Széll Farkas gyűjteményében
 is; de már ő nála, határozottan Csokonai
 Vitéz Mihály verse gyanánt szerepel.

Közli:

id. Komlóssy Arthur.

Klárka szerelembe esik . . .

Irta: ifjabb Móricz Pál.

Ez nem aféle harezias színezetű had-
 gyakorlat volt. Az ezred csupán néhány
 mértfölddel vonult tovább az unott hely-
 örségi városból, hogy az ezredgyakorlatot
 kevésbé ösmert határban, sok ezáltalán
 gyalogolással egybekötve ejtsék meg.

A nyalka honvédezred porosan, unot-
 tan érkezett az erdős hegyháton és a
 rétes hegyalján épült kis öreg városkába.
 Az egyenetlen piacziéren még néhány zür-
 zavaros vezényszó harsant fel; az „ima“
 bájos kúrhangjai után kisebb-nagyobb
 csapatokra szakadozott a sötét tömeg. A
 kisbírók, a kirendelt polgárok, az előre
 küldöttkatonák vezetésével kezdődött a
 „beszállásolás.“

Zsótér Pali hadnagnak nem volt
 kedvére a kiutalt szállás. Valami sok-
 macskás, szentkönyvszagu öregasszonynak
 a dohos, füledt, piszkos szobájába tele-
 pitették be. . . . Kedvetlenül ödögött az
 utcán. Vágyakozva nézegette a csinos uri-
 házakat, melyek ablakai megöl kaczkias
 fiatal női arcok bukkantak elő . . . Midőn
 az egyik kuria kapujából Vass Dénes fő-
 hadnagy, a 2-ik század parancsnoka, kü-
 lönyösen kedves, öregebb barátja lépett ki.
 . . . Részvétellel hallgatta fiatal bajtársa
 panaszkodását, a kivel az utolsó korty
 konyakot, mint nyeregtáskájából az utolsó
 falat peccenyét mindig testvériesen szokta
 megosztani. Hát hogyne kelt volna most
 is fiatal barátja pártjára.

— Ó, te éhetetlen! Hát hozzám
 költözöl.

Zsótér hadnagy így került a Klára
 kisasszonyék házához. A Klára mamája
 özvegy földesasszony volt. Lelke a taka-
 ros falusi gazdaságnak. Fehér zsalus uri
 háza lombos udvar közepén állott, mely-

nek ablaka alatt gazdagon illatoztak a
 virágok. Galambok búgtak a háztetőn . . .
 Lent a fehér meszelt hosszú eselédházak.
 A ficzkádozó kis csikó a gyepes udvar ki-
 rályával, a nagyhangú, hegyes-begyés
 pulykával rugott össze . . . És azután a
 kis Klárka kisasszony is. . . .

Zsótér hadnagy a tatai királygyakor-
 latok alkalmával, csepergős, borult őszi
 éjszakán — a főörsön, — midőn a boglya-
 oldalba húzódtunk, szivarozgatva, konya-
 kozgatva, álmatlanul vártuk az éjszaka
 bekövetkező ellenséges támadást, be-
 szélte el nekem a Klárka szerelembeesé-
 sének bájos történetét, ahogy itt követ-
 kezik:

Klárka eleinte elszaladt, ha talál-
 kozván, köszöntöttük és — mint gyermek
 kel szokás — évödni akartunk vele. Édes,
 kedves, kurtaruhás leánygyerek volt. Ab-
 ban a korban, midőn már a gyermekből
 átfelődik az asszony . . . Alig több tizen-
 négy évesnél, de a battiszt ruháskát fe-
 szítik a csipők. Szerelemrehívólag dagadoz
 a telt, piros ajka. Gyöngye orczájának a
 vonásain kiélesedik a jelleg. A mozdulata
 még ugyan szegletes, de természetére már
 domborul a fejlődő női testnek minden
 bája. Hullámos, hosszú haját fonatosan
 viselék. És midőn lopvást, a virágok, az
 ákác levelét tépegetve, fejecskejét félre-
 hajtva elmélázik, mire gondolt, vajjon
 miért szoritotta úgy kezét dobogó szivecs-
 kéjére? . . . És ha most a kardod megeső-
 dült mögötte, miért sikoltott oly kéjes
 ijedelemmel fel; miért akart elfutni; nagy
 kerek szeméit miért takarta be zsebkendő-
 jébe s amikor kis kezét békéltetősen meg-
 szoritottad, miért rántotta el oly idegesen,
 miért fakadt sírásra; miért? . . . A kis
 Klárka szíve, a kis Klárka piros ajka,
 talán a szerelmet kívánja már? A kis
 Klárkiban már ébred az ösztön. Tudatot,
 érzelmeket formál a nő. Hiában viseli még
 a kurta ruhát. Most, hogy kifeszültek a
 fekete harisnyái, érzi, kezdi érezni, hogy
 a fiu több is lehet a játszótársnál . . .

A kedves kis Klárka milyen jó czim-
 boránk is lett. Volt neki egy kis ponyyja.
 És a mama megengedte, hogy párszor,
 mikor érdekesebb gyakorlatunk ígérkezett,
 lovacskaival Klárka kisasszony is elki-
 sérhetett bennünket, mert nagyon kíváncsi
 volt a leány, de meg — a mama szerint
 még — gyermek is . . . Mint örült ilyen-
 kor. Mint nyelte velünk együtt a port. A
 bakák is mind a legszebb nótákat dalol-
 ták — hazafelé jövet — neki. Az öreg
 morva alezredes is mindig mosolyogva kö-
 szöntötte:

— Kuten morjen Klárike. Szép
 a mi zászlóaljunk, az első zászlóalj kis-
 asszonykája . . .

A Klárka pedig kaczagva nyujtotta
 ki az öreg pohos, aranygalléros után a
 nyelvét, aki úgy ült a nyergében, mint
 csak valami nagy karos székbén.

— Der alte . . . tette hozzá még
 fitymálólólag, ahogy eltanulta. És mi mind-
 nyájan kaczagtunk, különösen Vass Dénes
 főhadnagy. Magas, szálás, szép, barna,
 komoly ember, akinek majd máskor mon-
 dom el a történetét. Rendkívül tetszett
 neki, ha a Klárka a kis lovával engem
 az utszéli árokba ugratott, csak a Sipszim
 az én kis zsemlesárga színű mopsz ku-
 tyám ugatott, nyafogott ilyenkor. Rendki-
 vül finnyás, ideges kis kutyácska, melyet
 masirozás közben csaltak el valahonnét a
 bakák s melyet aztán én vettem pártfo-
 gásomba, meg a menázsunk majdnem mé-
 termáza sulyu szakácsnéja. Majd meg
 Déni főhadnagyot kaczagtuk, midőn nagy
 fekete lovát, a jámbor Anonymust, a me-
 lyet a Klárka ugyan „Nimi“-nek nevezett
 el, megijesztettem s a bakatiszti jámbor
 ló csökönnyösen ágaskodott.

— Kölyök! kiáltotta tréfásan a fő-

hadnagy — ezért három napi szobafogságot adok. Klárka lesz a börtönőröd . . .

Hanem a Klárka nem kaczagott ilyenkor. Oly édesen komoly, ártatlan arczoskát vágott, hogy szinte kívánatos lett volna megcsókolni, aminthogy meg is csókoltam egyszer, mikor már a rajzásnak, a pufogatásnak beszűntetése következett. Szőlős, erdős dombon voltunk. A bakák gulákba rakták a fegyvert. A tiszturakat megbeszélésre hívta össze a kúrtszó, de én a Klárka gavallérjaként visszamaradtam . . . Bokros, zöldes levelű birsalma fa alatt ültünk le. A bakák a sárguló fűben szenderegtek, bár az élme-sebbek elmentek almát, őszi barackot lopni. Olyan kékséges volt az ég, úgy illatozott az erdei fű, az őszi színes virágok. Ameddig a bokor árnyat tartott, zibbasztó hűvösség volt; de kint az árnyékon kívül, a melegségtől szinte fehér légben lomhán uszkált a békanyál. A kis Klárka is elbágyadt. Azután, hogy is történt csak . . . Oda-hajtott a borzas fejét a vállamra. Előbb megcsókoltam a homlokát, azután a szemét, azután a száját . . . A kis Klárka pedig sirva fakadt.

Majd sorakozásra trombitáltak. Klárka újból felült a ponnyra, azután indultunk hazafelé. A por, a melegség még türehtelenebbé vált. Az erdő zöld, árnyékos fái alig susogtak felénk és szomorú, egyhangú volt a nóta is, amit a bakák énekeltek. Nem kaczagott már egyikünk sem, a Nimi a legtunyább lépésben haladt. Dénes főhadnagy sem ügyelt reá, valószínűleg valami „orrot” kapott az én kedves öregem a megbeszélésen. Klárkára pedig ha reá néztem, mindig elpirult s olyan bánatos volt az arca a bolond kis leánynak. A Sipszi is úgy nyafogott ott mellettem, odaadtam a dobosnak, aki a bakák nagy gyönyörűségére ölében szállította a nyifogós kis sárga kutyát.

— Szervusztok urak! lovagolt el újból mellettünk az öreg morva alezredez, pá Klárka kisasszony . . . Ej kópék, kópék, kaczarászott a távolból is még felénk a vén számár.

Aztán még többször is volt gyakorlatunk; mert még tovább is ott maradtunk a kis érmenti városban, de a Klárka többször nem jött velünk, talán a mama sejdített meg valamit? Mindig nehezen is várta, hogy hazatérjünk. Egyik vagy másik ablaknál mindig ott leselkedett a borzas feje a zsalkuk mögül s ha virág esett a sípkámra, mindig tudtam, micsoda kedves kéz dobta azt . . .

Es mikor „lefújtak” s hazafelé vet-tük az irányt a kis városból, akkor igen szomorú perczet éltünk át. Klárka sirt, az anyja nem is tudta miért! Mi még este elbucsuztunk tőlük, reggel korán volt az indulás, csak a kezét szoríthattam meg, de az úgy égett, úgy reszketett . . . Nekünk valami bucsuesténk is volt még, reggelig ott töltöttük az időt, azután úgy indultunk el a csapattal. Lucskos, esős, sáros idő volt, csak úgy csaptattak a sárban a bakák, alig győztük a sok pálinkát inni . . . Épp az erdő sarkához értünk; Vass Dénes főhadnagy uram valami élet-unt tréfát mondott, midőn a bokrok közül a kis Klári kisasszony ugrott elénk, de csupa sár volt a cipője. Megszakgatva, átázva ruhája. Sápadt volt az arca. Szomorúan szorította a kezünket. Sirt . . . Mi vigasztalni sem tudtuk. Arca egészen öreges, komoly volt és nézése a szerelmes nőnek nézése volt már; holott éveire gyermek volt még, makacs gyermek Klárka . . . Betakartuk a tisztí köpenybe és az ezredorvos kocsin vitte vissza az anyja házáig a daczos gyermeket. Vagy gyermeknek mondhattuk még? . . .

Dénes főhadnagy idegesen nyomta sarkantyuját a mit sem vétett Nimi hor-paszába. Én a letört galylyal végig vágtam

a szemtelenül vigyorgó bakán . . . Az orvos kocsija a kis Klárikával hamar el-tűnt a sárgult levelű fák között. Suszter Fábán tüdővész, reszketős hangjával szomorú szerelmes nótába kezdett, de nem dudolta utánna senki. Szó nélkül, mogorván czaftatott a csapat az erdőben tovább. Mi voltunk az utóláró század. Mi utánunk már csupán, a sötét, hang-talan, hideg erdő susogott, zúgott, hervadozó, vizes lombjaival.

Alkonyat.

*Esteledik édes, leszállt a nap
Homályos, csöndes árnyát,
Sejtelmes, sötét szárnyát
Bontogatja az alkonyat.*

*Szellő suhan el a virágon,
Páros galamb bűg lombos ágon,
A jázmin bokra megremeg . . .
Ilyenkor nincsen nyugovásom:
Még jobban érzem árvaságom:
A szívem vágyva emleget.*

*Szerelmes szívek csókos álma,
A nyári éj minden bűbája
A lelkekre nehezedik . . .
Mi elmúlt, mindent újra látok.
Tágra nyit szemmel elmélázok
Sokszor egész reggelig . . .*

— *Esteledik édes, leszállt a nap.
Homályos csönd s árnyát,
Sejtelmes sötét szárnyát
Bontogatja az alkonyat . . .*

Deák Juliska.

A cigánysátor.

Nem olyan cigánysátorról van azonban szó, melynek rongyaival a játszó szellő csapkodja a puczerra öltözött rajkó sereget s mely alól a dáde dirigálja a liba lopásra indult sisera hadat. Ezuttal — talán átvitt értelemben — írók és művészek gyülekező tanyáját jelenti s nem tudnám megmondani hirtelen, hogy egy illustris társaság gyülekező tanyáját, hogy lehetett *cigány sátor*nak nevezni; van-e ebben az elnevezésben valami vonatkozás, vagy hasonlat? nem tudom; elég az hozzá, hogy annó domini ilyen is volt Debreczenben, a mikor még írók és művészek egymással szépen megfértek és sem politika, sem kenyér-irigység, sem személyes ellenszenv nem vont válaszfalat a barátság és kölcsönös becsülés útjába.

Régen volt biz ez! A hajdani „Kis pipa” volt az első fészek, hol hetenként legalább egyszer — csütörtökön este — de alkalom adtán többször is összejött a társaság a részére fenntartott külön szobába. Eljárogattak ide a többek között Vértessy Arnold, Vértessy Gyula, Szabolcska Miska, Benedek János, Bakonyi Samu stb. az összes hírlapírók és a szintársulat elsőrendű tagjai.

És ha már cigánysátor

veztük, hát ahoképest osztottuk be a szerepeket is. A primás volt Bakonyi Samu, a dáde volt e sorok írója, a vajda volt Vértessy Arnold. Azért jutottam pedig a megtisztelő álláshoz, mert a dádenak a kötelessége volt a rendkívüli *üléseket* rendezni, a szerepeket egyik hétről a másikra kiosztani, a közlendőket a tagokkal közölni.

Voltak aztán ugynevezett diszülések, a mikor nők is részt vehettek.

De hát ne gondolja senki, hogy ez a társaság csak azért járt oda, hogy a Papp Gyuri bácsi lélekrázó — nem lélek emelő — borát fogyassza. Ezek mind megannyi felolvasó estélyek voltak. Itt hozakodott elő, kiki legujabb szerzeményével; Szabolcska Miska itt szavalta legszebb verseit; itt csudáltuk Benedek János roppant memóriáját, ki nem csak a maga, hanem az összes magyarországi poéták verseit könyv-nélkül tudta. Az öreg dáde is verselt — az az döcögött a többi után, mint a Bugyi Sándor talyigája a bársonyos hintó után.

Vers és szavalt mindjárt kritikusra is talált s nem jutott eszébe senkinek, hogy haragudjék érte.

Volt még ezenkívül egy tagja a társaságnak. Egy rendkívül genialis — szerencsétlen természetű ember. A szegény Kovács Gusztáv volt ez, Debreczen hajdani híres fiskálissának a fia, kit azonban balsorsa oda sodort a veszendő lelkek közé. Ez könyv-nélkül tudta Sakespearet és szavalt egyes részleteket szívesen.

E. Kovács Gyula a nagy művész is megjelent köztünk, ha Debreczenbe jött, — sőt úgy megszeretett bennünket, hogy kedvéért minden este össze kellett jönni. — Egy ilyen alkalommal Kovács Gusztáv III. Ríchardból szavalt neki egy részt, melyen a nagy művész úgy elcsodálkozott, hogy a szavaltot össze ölelgette és csókolta. Szegény Gusztáv! mi lett volna belőle, ha másként él?

Persze folytak aztán vig tréfák is, melyek azonban duhajkodásba sohasem csaptak át. A tréfamester volt Szabolcska Miska, hogy örült, ha valakit falmellé tudott állítani. Azt is ő fedezte fel, hogy miképen készül a „bikszádi víz.” Egy este ugyanis kinnt járt Miska az udvaron s észrevette, hogy Gyuri bácsi *manipulál*. Oda settenkedve látta, hogy a bikszádi vizes üvegekbe kanállal rakja a konyhasót. Nosza befut hozzánk s hiv bennünket tanunak. Nagy csendesen kimentünk s csakugyan láttuk, hogy mi készül. Persze lett ebből nagy patália, hanem bikszádi vizet Papp Gyurinál többé nem ittunk.

De nem csak egymás szerzeményeit bíraltuk itt meg, hanem a színelőadást is, — mert majd elfeledtem mondani, hogy az összejövetel mindig színház után volt.

Ha hiba esett, direktor urnak volt mit hallgatni, meg az egyes színészeknek is; de nem haragudtak érte, mert

a kritika — akkor még — mindég tárgyilagossá volt s nem volt fűzve az isteni diva tricójához. Ez az eszmecsere adta meg legtöbbször az irányt a lapok referenseinek is, mert akkor a lapok nemcsak azt mondták meg, hogy X. Y. nem volt jó, ezt vagy azt nem jól csinálta, — hanem azt is, hogy miért nem volt jó és hogyan kellett volna azt a jelenést csinálni.

Később — azt sem tudom miért, átmentünk az „Angol királynéba”. Ezentúl itt volt a főhadi szállás, itt már kényelmesebben fűtünk s külön felolvasó-estélyeket is tartottunk. Körülbelül 40 főre szaporodott már itt a sátorralja, kiket tagsági jegyekkel láttunk el.

De egyszer aztán bekövetkezett az idő, mikor a purgyék lassanként elmaradoztak. Ki családot alapított — ezeket a dádé illő módon elbucszattatta; ki a városról eltávozott, ki meg amugy a nagyság révén *kidagadt* a fészekből.

Elsendesedett minden. — Hiába várta az öreg dádé a szép idők feltámadását, hiába! a rajkók visszatért; elmúlt minden. Ki pap, ki képviselő, ki háziur lett, csak a dádé maradt meg szegény embernek s tengődik az emlékezet hervadt virágain.

Péter Gábor.

Peregrinus Nagy József.

(A régi diák életből.)

Ha akár a bolygó hollandi, akár az örök zsidó mondájához — átok nem szövődnek: azt mondanám, hogy peregrinus Nagy József vagy az egyiknek, vagy a másiknak leszármazottja.

A bolygó hollandit, sokkal inkább az örök zsidót, az átok űzte, hajszolta ajtóról ajtóra, Nagy Józsefnek szenvedélye volt a menés. Ma a Tiszáninnen, holnap a Tiszántúl tűnt fel s alighogy megpihent, vette a sátorfát Dunáninnenre s onnan Dunántúlra — persze mindig gyalog. Nyugtalan véralkata nem szerette az egy helyen való tespedést; még ha biztos volt is az ekszisztenciája, ha feljött habókja a menésre: mindent ott hagyott, ment; neki menni kellett... Széles Magyarországnak kevés papja, tanítója van olyan (kálvinistát értek, mert ő erős, debreczeni kálvinista diák volt), ki őt nem látta, nem ösmerte volna.

Télen úgy, mint nyáron, alsó nadrág nélkül volt; ha csikorgott, ha kánikula volt, a Nyulas csapszékhez járt ki fürdeni; tele húzta a fél öl széles válut vízzel: levetkőzött nyakig meztlábba, belefeküdt s kilubiezkolván magát, felöltözött, ment haza a kollégiumba — minden nap — három kilométernyit.

Hatalmas erejű legény volt. Nagy bozontos haju, czirnos fején a nyak önkéntelen árulója lett kálvinista voltának; széles vállából, hatalmas két karja, mint az egészséges tölgynek bütkös ága; két melle megrögzött volt a mai leghiresebb „János vitéz”-einket, kik dekolletált ruhában éledegetnek bennünket a színházban. Egy kis Toldi Miklós.

*

Mint kis diák találkoztam legelőször peregrinus Nagy Józseffel — Hajduböször-

ményben. A Máté-fiuknál voltunk valami névestén (még akkor a most már ősz Máté-fiuk kondor haju délezzel legények voltak). Mi apró diákok muzsikáltunk; bőgők nem voltak.

— No, megálljatok fiuk — szól hozzánk Józsi — elszaladok a bőgőmért.

Azzal vette a botját, kalapját, elment a bőgőjéért Balmazújvárosra. Este 10 óra volt az idő; éjjelre ott volt a bőgőjével a társaságban; játszott rajta; tánczolt is, mikor hogyan esett a sorja. Nem nagytok, ha állítom, hogy Hajduböszörménytől Balmazújvárosig legkevesebb 20 kilométernyi távolság nyújtózkodik.

*

Nem szerette az urizálást. Böszörmény város fogata utólérte, amint gyalog Debreczenbe igyekezett; kinálták, hogy üljön fel a hintóra:

— Nem ülök — szokta mondani — sietek. S mire a város fogata a Bikához ért, már akkor József csinált vagy két forint kontót Fáninál.

*

Szóvátton voltam legátus egy Husvétkor. Ünnepszombatján beállított Józsi a rektorhoz; gyomorhajos ember lévén a rektor, nem mondhatom, hogy valami jó szívet látta, de azért haza izent anyjának, hogy estére őt emberre valót főzzön.

Volt töltött káposzta nagy tállal, rajta kolbász, oldalhus, két sült tyúk, két nagy fonott kalács. Józsi mindent eltemetett magába; utána egy loesoló bort.

Nem volt olyan étlap Debreczenben, akár a Bikában, akár a Fehérlóban, akár Papp Gyuri bácsinál, melyet elejétől végéig, végétől elejéig, — tehát visszafelé is — végig nem evett.

*

Sohse felejttem el. Nagy K. jó barátunk meghívott bennünket friss hurkára. Jó ízűet, jó ízűen ettünk. Vacsora után elmentünk egy kávéházba; ott találtuk Nagy Józsit.

Volt bor, puncs, tea, kávé; de a mi Józsinak nagyon szótlan volt. Laczka László kérde tőle:

— Éhes vagy te ugy-e Józsi?!

— Hát biz' az én — válaszolt Józsi lakónice.

Süttetett neki 20 tojásból rántottát; a virslissel főzetett neki 10 pár virslit: mint a feneketlen kút — nyelte el Józsi a feltálat holmikát. Reggel felé Nagy K.-nál megevett egy tepszi hurkát, egy tepszi kolbászt és oldalt káposztával, 25 fánkot s az ég tudja még mi mindent. Mi a látottak után egy hétig nem birtunk jó ízűen enni.

*

Torna majális volt. Mikor vége lett a versenynek, Józsi összeszedte valamennyi súlyt, ami künn volt s dobálózott vele, mint gyermek a labdával. Valami erő-mérő is volt; kaucsuk készülék réz fogóval. Mi örvendtünk, ha félig kihúzhattuk. Józsi egyszeri húzásán kettészakította. Hátán, mellén, két karján, két lábán egy-egy diákkal sétált fel s alá a versenytéren.

Nagy ehető, nagy erejű ember volt.

*

Neki csak a debreczeni diák volt diák; a pataki, pesti, pápai: *kóczé*... Bűzke volt Debreczenre erősen. Jaj volt annak, ki — ahol ő volt — diákok meg mert bántani. Nagy erejével sohse kérkedett; birka türelmü volt. Papp Gyuri bácsinál voltunk egy napon; asztalunktól nem messze ült, iszogált pöffeszkedett egy óriás termetű mészáros. Mi daloltunk, ő is. Ő azt kívánta, hogy hallgassunk; mi

még jobban szoritottuk; ő felállt s egyet közülünk úgy ütött nyakon, hogy a kalap kiesett fejéből. Mint a megbolygatott darázsészék ugráltak fel helyünkről mindannyian, kézbe ragadva minden megfogható. Aadtunk is, kaptunk is ütleget. Józsi nyugodtan ült, iszogált, míg valami véletlen folytán a mészáros egy székvége a fejébe ütközött. Ekkor aztán megragadta a mészáros ülőrészén a nadrágot egyik kezével, másikkal rokkja gallérját, kihajította az udvar közepére. Azt hittük, sohse kél fel többet.

*

Tíz, vagy tizenöt éve, hogy nem találkoztam peregrinus Nagy Józseffel. Talán valamelyik kis temetőben pihen azóta.

A debreczeni főiskolának, mely anynyi kiválót adott már az életnek: egyik speciálitása volt ő. Itt is, ott is széles e hazában regélnek személyéről. Más viszonyok közt az az erő, szenvedély, nyugtalan vér, ki tudja, hova fejlődött volna?!

Író diák.

Kell, hogy szeress!

*Kell, hogy szeress! Szivem nagy indulatja
Lányszivedet kell hogy hozzám ragadja,
Hogy érezd, mit a fa is sejtve érez,
Ha a meleg lekúszik gyökeréhez
S ágából a tavasznak forró ajka
Alvó virágait kicsókolgatja.*

*Kell, hogy szeress! Szivem hívó szavára
Kell, hogy fakadjon lányszived virága,
Áldott tavasz virágozzék ki benned
S az én lelkemet álmódja meg lelked,
Nekem nyiljék, amennyit csak virágozik
A hóvirágtól őszirózsáig . . .*

*Kell, hogy szeress. Isten nekem teremtett
Az én lelkemből vette volt a lelked
S formálta az enyémmel szebbnek, jobbnak,
S mindkét felét egymáshoz sóvárgónak,
Istentől van jogom rád, látom, érzem,
Te tán csak sejtet, — én hiszem egészen.*

*Kell, hogy szeress! Oh áldom Istent, áldom,
Hogy megláthattuk egymást e világon,
Hogy rádismertem mérhetetlen távol
Az én világom küzdelmes zajától;
Csakhogy megláttalak s szemedbe néztem:
Kivülak, nincs felöle kételkedésem!*

*Kell, hogy szeress! Mert Isten úgy ígérte
Mert türtem, vártam, megszenvedtem érte,
Isten mosolyja hív egymáshoz minket,
Isten ajka csókolja szíveinket,
Az ő hatalmát érzem két karomban,
Hitemmé lett, amíg csak szivem dobban:
Kell, hogy szeress!*

Bodor Aladár.

Régi idők, régi emberek.

Botka Imrével jött Nábrádra, a Szamosközre Szögedéből Simon Rudolf képviselő. Nem mert haza, túl a Dunára menni.

Csendes, hallgatag uri ember volt, többnyire az angolkert tekervényes utjait mérte gondolataiban elmerülve. Egy alkalommal szembe került a Mor

vay Ida nevelőnéjével. Simon Rudi érezte, hogy szólni kellene valamit ennek a szintén idegenbe került nőnek, nagy merészen bele is kezdett:

— Gevisz frailain Palacsak fon Nordwelt, ich bin auch *fugitiv!* . . .

Azt akarta szegény Simon értésére adni teljes bizalommal, hogy ő is menekült.

A kisasszony még 1846 ban került Magyarországra — és így ha különös accentussal is, de beszélt magyarul s ő beszélte el Botkának a társalgásokból ezt a kifejezést, a mely jó izü nevetésre fakasztá. Ez a nevetés is ért akkor valamit!

*

Volt a Botka háznál, mint zongora tanár, alkalmazva a Botka fiuk mellett, Debreczenből jött Engesszer nevű. Sugár termetű magas fiatal ember. Verhenyeges szöke pofa szakállal, bajsz nélkül. Fiatal volt igen és még nem jött ki a bajusza.

Egyszer csak világlátni bekérekedett a szomszédos kis mezővárosba Fehérgyarmatra. E biz majdnem vesztét okozta szegény fejének.

A kutató katonákkal leskelődő császári biztosnak feltűnt ez az idegen kinézésű, urias tartású ifju és le tartóztatták.

Megjött a hire hozzánk is. Természetes, hogy nem a legkellemesebb érzést keltette bennünk. Mi lesz most?

A boldogtalan császári biztos angolemiszariust szimatolt benne, ezért fogatta el.

Szerencséjére Dr. Halász János és pár izraelita kereskedő, kik gyakran érintkeztek a Botka házzal, felkeresték a császári biztost, alibijét igazolták, felelősséget vállalva érte.

Engesszer sem kérekedett ki többet, megelégette az egy napi fogásot.

*

A Bachkorszakbeli cseh beámtérekét csak nem akarta észrevenni a magyar birtokos osztály, ám a Schmerling ur renegátjait pedig lelkiből gyűlölte, mivel fajbéli volt köztök elég.

Megtudta a nagynéném, hogy ide tart a napokban hozzánk egy ilyen spécziés.

— Csak az az utálatos *Cse* — (e volt a neve) be ne támitana ma! ki nem álhatom a színes, mázos embert, a nagynéni ezt mondta nekem.

Alig ejtette e szavakat ki, robog a kocsis be az udvarház elé. Jól láttuk a nyitott ablakból, ki jött be rajta? A szolgabíró ur pattant le róla.

A nagynéném, mint háziasszony, elébe ment fogadni! Én bent maradtam a nagynéném öltözőjében. Minden szót jól kivehettem.

— Isten hozta édes *Cse*! éppen önt emlegettük!!

Meglehetett elégedve a jó ur! Én meg elgondoltam ott bent, csak nagy diplomaták a nők.

Morvay Károly.

Virágos fák.

*Virágba borult kert
Napsugaras útján,
Gyönyörű szép május
Illatozva hull rám.
Ezer virág lelke
Kiszakadva leng,
Mint illatok árja:
A lége kereng.*

*Virágba borult fák
Piros zuzmarája —
Suhogva lengeti
Sugár lány ruhája.
Sugár lány ölében,
Bimbó rózsafán:
Gügyögi örömet
Csepp szöke leány.*

*Óh hasadó hajnal!
Nyáregji szent álm!
Fehér galamboknak,
Fehér fellegeknek
Futását csodálom!
Csengenek a rózsák,
Álom és valóság
Itt egybevegyül . . .
S én, magános szirtfok,
Tehetetlen sirok,
Árván, egyedül.*

Oláh Gábor.

Hogy lett az én fiam katona?

— Eredeti debreczeni czivis történet.* —

Elbeszéli: **Hajdu Gyula** ny. szenátor.

Hajdu Gyula kezdi az elbeszélést:

— A kaszálók átadása alkalmával kimentem a Nagy-Cserére, a holott is találkoztam önnön Erdélyi Pál debreczeni muskotály czivis polgártársammal, a kinek ott három kaszálója volt átadás alatt Azt kértem Pál bátyámtól, hogy átveszi-e a kaszálót, mert: mint tudom: a felebbezése a kurián van, mivel *határtól-határt* követel? . . .

Erdélyi Pál „aszondja“:

— Hát hogy ne venném át, 'isz' azir' vagyok itten! *Ez a dolog eldül idelenn, az a dolog eldül odafenn!* . . .

Hajdu Gyula folytatja:

— Átadtam Erdélyi Pál uramnak a kaszálót és a kaszáló átadás után betértünk a *Jóljárt Balogh István* szomszid *belsőkaszálójába* ebédre . . . Ebéd közben az öreg Pál bátyám megveregeti a vállamat és azt kérdezi tőlem:

— Tudja i mán a tanácsnok ur, hogy lett az én fiam katona?

— Hogyne tudnám! mondom szóra a szót.

— Ej, ej, mondja ő, ott a *nagyháznál* már mindent tudnak . . . Pedig ez mán a hetedik fiu, mégis besorozták katonának!

* Itt egy pompásan előadott, jóízű találó és debreczeni czivis történetet adunk közre, kedves és derék barátunk Hajdu Gyula szenátor kitűnő megfigyelése, zamatos elbeszélése után. A történet még abból az időből származik, mikor még Hajdu Gyula fiatal szenátor volt és a legalább is 200 ezer forint értékre becsülhető vagyonu régi hű független polgár, nemzeti Erdélyi Pál bátyánk délczeg fiát, a hetediket a katona sorból kiakarta szabadítani, majd ez nem sikerülvén, jóízűen tárja fel a szabadelődés, hogy a kiszolgált délczeg huszár őrmestert miképen helyezi városi hivatalba Pál bátyánk a mai népszerű grófunk, Degenfeld József gróf főispánása idején.

Szerk.

— Hát hogy törtint ez az eset? kérdezem.

— Hej, uram! Nagy eset ez, mondja ú; mer' ugy nizzik a tanácsnok ur a szemembe, hogy azir' a mir' én gatyaszárba járok, több eszem van nekem, mint négyszáz nadrágos embernek, mer' én vagyok az az egy ember, a ki Budapestet meg egy ötmeletet bejártam és besziltem Rónyai méltóságos urral is . . . Előadtam neki a sort. Erre csak megcsóválta a fejt és ú tett hogy: — Ejnye! Ajnye! . . . A vállamra vert . . . Így lett az én fiam katona . . . Hazamegyek. Előadom a sort az asszonynak. Hát Sári sir! Mondom neki *szerinyen: ne rücskölj mán!* Van mán nekem jó emberem Debreczen városában . . . Ebid után fel is öltözök. Felteszem a kalapom. A kis pálezát a kezembe veszem, oszt *fellepek egyenesen* a városházához. Oláh Károly tanácsnok urhoz . . . Jó emberem! Hogy a fekibe ne is vóna; hisz én tápláltam az ides apját . . . sokat megfordult az asztalomnál főjegyző korában . . . Node szívesen is fogadott, aszonta, hogy üljek le! Hát le is ültem. Előadom a sort. Aszondja, hogy:

— Jaul van! és elővett egy nagy fene papirost, oszt' telefirkálta! Mikor mán nem tudott többet irni, aszondja, hogy: — tegyem oda az *m. k.-t.* Megtettem a kedviir'. . . Egyszer csak jön a nagy fene Mile* . . . Tetczik ismerni ezt az embert. Ez vót az, a ki a *labrót* elfogta, mikor a gözmalmost kirabolta. Aszondja hogy:

— Hónap reggel lipjik ki a Babilonyba! (Pavillonkaszárnya, igazabban Kossuth kaszárnya! Szerk.) Kiliptem szemilyesen reggel fél nyolezkor. Aszondja a fene Mile: — Menjik be ken' a zispányolfal mellé, oszt' vetközzik le és ha szólitják, lipjik ki, a hogy illik . . . Megfogadtam a szíp szót, egyszer csak hallom, hogy kajabálják:

— Erdélyi Pál! . . . Persze, hogy nem liptem ki, *mert nem tettik utána az uramat.* Mikor aztán harmadszor is kajátják, aszondja az öreg Mile: — *kerüljön ki mán ken', iszen kennek szól ez a zokszó!* Kilipek gangosan, a mint illik: *ballábbal*; hát csak körül fog a sok fene felcser. *Úrgetnek-forgatnak* jobbra-balra. Tapogatják a hasamat, lágyikommat, megnizik a talpamat, kinyúttatják a nyelvemet; de nem tanálnak rajtam kifogásolni valót semmit. Azt kérdi a doktor, hogy:

— Mir' jött kend ide? Hisz' maga egiszsiges! aszondom: avagyok uram, hála Istennek!

— Hát akkor mit akar? panaszolja a nimet.

— Hát kirem, csak az a panasom, hogy vak vagyok mind a két szememre, Megvizsgálnak. Aszondják: — Ez bizony igaz! Így maradt bent az én hetedik fiam katonának . . . Hazamegyek. Megint sir az asszony. Aszondom neki: Lelkem, ha az Isten rámirte ezt a uri hivatalt; majd megfelel neki . . .

*

Időközben kiszolgálja a János fiu a három esztendőt és mint szabadságos katona hazajön. Kezdődik a történetnek második része, midőn is Hajdu Gyula — illetőleg Erdélyi Pál bátyánk elbeszélését így folytatja:

— Hazajött a fiu! *Csillagot* fogott, huszárőrmester lett. Átadok neki egy tanyát, oszt' utasításba adom: *ürgesd, forgasd!* Osz't ebből ilj! S azir, hogy én vak vagyok — kirem —, utána szoktam én minden dolognak nizni. *Ez irányba* ki is liptem a következő vasárnap a tanyára. Nizem, hogy a Jancsi mit csinál ott? És csak azt látom, hogy a Jancsi ninesen ott . . . Szemilyesen kimegyek a következő vasárnap is, akkor is csak azt látom, hogy a Jancsi még sincs' ott; de harmadszor is ugyanigy törtint . . . Mondom

* Népszerű, városzerte ösmert derék, szálas öreg hajdu volt. Szerk.

az asszonynak, hogy ebből a fiúból a katonaságnál urat nevelték és valamit kell tenni, hogy megillessen. Aszondja hogy:

— Ezt már sejtettem akkor, mikor a fiu hazajött . . . Osztán a következő vasárnap hazalipett a fiu is, midőn is a feketekávét beadtam neki, aszondom hogy:

— Jancsi te! Jancsi te! Nagy ur lettél te a katonaságnál. Ugy látom, hogy nem füllik már a te fogad a *tisztességes munkához* . . . Aszondja hogy:

— Örmeister vótam apám! A századnál én parancsoltam! Azt hiszem, hogy a századnál én vótam csak az ur . . . E szók után láttam a fiu sorját, mindjárt ki is böktém hogy:

— Fiam, hogyha te már dógozni nem akarsz és ur akarsz lenni, akkor *így te városi tisztviselő* . . . Aszondja a fiu, hogy *vállalja* . . . Nekem sem kellett több, a mint a feketekávét lenyeltük, aszondom Sárinak, hogy ötzteess fel engem az ünneplő ruhámba, mert *egy nagy lipist teszek* . . . Fellipek egyenesen a feőspány ur ú mil-tóságához a fiu sorjában. Két óra volt az idő — tetszik ismerni azt a nagy őszba juszu megyehajdut, a ki ott a kapuban áll, azzal találkoztam. Kérdem: Itthon van a méltóságos ur? aszondja:

— Ippog most jött haza a kisjányával együtt, de siessen ken', mert ha az ebidhez leülnek, akkor ám ma nem fogadja . . . Egy lipissel felliptem az emeletre, osztég kopogtattam az ajtón . . . Nem szoktam én ajtóstól rohanni a házba. Az első kopogtatás után már hallottam, hogy a feőspány ur aszondja hogy:

— Szabad! Levettem a kalapomat, körülsimítottam kétszer a könyökömmel és osztán megint kopogtattam, harmadszor körülsimítottam szórmenten a kalapomat, de akkor már megint kajátotta a főur, hogy:

— Szabad! Belipek gangosan, a hogy illik . . . Tekintetes tanácsnok ur tetszik tudni, hogy mi törtint? Egy nagy fene íróasztalnál ült a feőspány ur. Hát amikor beliptem, kirem szerezettel, menten megismert . . . Meg a! Felállott. Elébeim jött. Nyujtotta a kezit . . . Nohát elfogadtam! Bevezetett a belsőterembe, azt kérde tültem, hogy:

— Mi *járatban van Erdélyi Pál* uram? Milyen ész ez uram! aki még aztat is tudja, hogy én *járatban vagyok* . . . Hiszen ő már akkor azt is tudja, hogy mit akarok . . . De azir' mondom neki:

— Instánzia a dógom, méltóságos uram! Van nekem egy fiam . . . derik ember. A katonaságnál kitüntették. *Minden tekintetben megfelel, de tisztességes munkára nem alkalmas* . . . Ezt jöttem beajánlani méltóságodnál — *városi tisztviselőnek* . . . Feláll a feőspány ur, oszt' egy szót se szól, hanem mint a kerge birka — abba a nagy fene terembe — keringőzik körülöttem huszonhétszer és akkor megtoppan . . . Aszondja hogy:

— Baj van! (En ezt már a járásából láttam!) aszondja hogy: jó volna minden, *csak hogy kedves Pál bátyám nem a mi hitvallásunkból való* . . . Aszondom hogy:

— A bizony ugy van, mert én a *függetlenségi hitvallásban születtem, de abban is döglök meg*; aszondja, hogy szereti az őszinte nyilatkozatot . . . De osztán még egyszer megkeringett és akkor gondolkodólag egész komolyan azt vágta elibem, hogy:

— Hát a Pál bátyám fia *milyen hitvalláson van?* Mondom nagy őszintén és igazán:

— Méltóságos uram! *a fiu csak azon a hitvalláson lehet, a kit a hivatal hoz meg*. Így lett az én fiam mező rendőrbiztos!

Őszinteség.

Irta: **Vértessy Gyula.**

I.

Az élethez, te rajtad kívül
Biz' isten, nem köt semmi sem —
S hogy más czélom is lenne, mint te,
Hiába mondják, nem hiszem.

Pedig sok szép, nagy eszme lenne
Mind méltó, élni, halni érte
S én meg se látom, meg se értem —
Csak lököm az utamból félre.

Te vagy hibás! Tőled tanultam,
Hogy egy csók száz eszmével ér fel,
És hogy nem ér fel ezer eszme
Egy forró, tüzes öleléssel.

II.

Égbetörő czélom
Sohase volt nékem;
Boldog voltam, ha valami
Keveset elértem.

Kincsek után, vagyon után
En biz' sose jártam,
Gyönyörködtem a virágban,
Dalban, napsugárban.

Egy virágért vagy egy csókért
Odadtam a lelkem
Nem csoda, hogy nem lehetett
Sem mire se mennem!

III.

Igy maradtam, ami voltam
Vig, bolond, poéta,
Akinek az egész élte
Egy virágokréta.

Rendetlenül kötve benne
A virág, a füvel,
Értékes a mihasznával
Hütelén a hüvel.

Szép bokréta volt valaha,
De már végét járja
Hervadásnak indult minden
Fűszála, virágja.

Nyár helyett, felém a tél jön
Rá nyugodtan várok —
Mért élni, ha elhervadtak
Már mind a virágok . . .

A jégkorszakok és a vizözön.

Már megjelent egy kis értekezletem, melynek főczélja az volt, hogy az égi testek valódi mozgásait a térben feltüntesse, hogy szükséges következményképen azután ezen mozgások megvizsgálása és helyes meghatározása megtörténjen.

Leginkább tehát a szakkörök figyelmét akartam felhívni egy körülményre, melyről ez eddig — bizonyára más iránybeli kutatások és észlelések folytán — ideig-óráig eltereltetett. De talán most felszólalásom után sem tulajdonitanak az ügynek elegendő fontosságot. Talán mert a bolygók mindenkor helyzetei egymáshoz és a naphoz viszonyítva az eddigi rendszer szerint is mindenkor helyesnek találtnak és ez alapon előre is pontosan meghatározhatók.

En azonban igen fontosnak tartom, hogy nemcsak a helyzetek, hanem a valódi pályák s az igazi mozgások is megvizsgáltnak és lehető pontosan megállapíttnak, hogy aztán helyes és a valóságnak megfelelő levezetéseket nyerjünk.

Már említett közleményemben is rámutattam, hogy a bolygók pályáinak he-

lyes felismerése által igen sok oly tünet talál természetes magyarázatot, melyekre nézve eddig csak igen homályos és ingadozó teoriák léteztek. Oly elméletek, melyek mindig újabbak által halomra döntettek, a nélkül azonban, hogy a legutolsók is általános helybenbagyásban részesülhettek volna, most elfogadható módon felállíthatók.

Egy ilyen jelenség a földünkön régi időkben létező jégkorszak, melyben földünk nagy része jégmezőkkel és örökös hóval volt borítva. A geologia jelen stádiumában pedig nemcsak egy (a Diluviumban), de több, hosszabb időközökben visszatérő jégkorszakot határoz meg. Eleinte a jégkorszak nyomait főleg az Alpeselekben délfelé egészen Lombardiáig észlelték, később azonban határait nagy terjedelemben állapították meg s most már tudjuk, hogy a jégkorszakok az északi földgömb nagy részét borították s hogy a déli földgömbön is jóval tovább értek a jelenlegi jégvidék határainál. — Addig mig csak egy ily régi jégkorszak létezését és csak az Alpeselekben állapították meg, keletkezését szűkebb körre ható okoknak tulajdonították. Például a meleg „Főn“ szél nem létezésének, melyre nézve egy időben még azon vélemény uralkodott, hogy az a Sahara sivatagban keletkezik, mely sivatagot azonban a diluvium idejében még tengernek hitték, miáltal egy ily természetű szél keletkezésének oka tehát hiányzott volna.

De később beigazolódtott, hogy a Főn iránya s így keletkezése sem a Saharából indul ki s későbbben még az is, hogy a Sahara már a diluviumban is sivatag volt.

Egy másik elmélet szerint a Gol áram, melynek az európai éghajlatra vonatkozó enyhítő befolyását most élvezzük ezen korszakban Európát nem érinthette mert egy az atlanti oceanban azóta elszűnyedt continens Európa felé tartó irányát elterelte. De ezen elmélet is csak addig tarthatta magát, mig a jégkorszak, vagy korszakok fellépésének nyomai csak Európában találtattak. De azután a tudósok azon meggyőződésre jutottak, hogy ily korszak földünkön csak az általános hő-csökkenés folytán keletkezhetett, melyet véleményök szerint előidézhetett a föld napközeli állásának változata, vagy a napnak nagymennyiségű napfolt által előidézett hőszugárzó képességének csökkenése, vagy hogy a föld pályafutása közben hidegebb közegen hatolt át, vagy a forgó tengely elhajlásának változása stb.

Földünk s egyáltalában az égi testek mozgásából azonban erre vonatkozólag egy elfogadhatóbb elméletet lehet felállítani. Ráműtattam már említett kis munkámban, hogy a bolygók mialatt a térben haladnak, a haladást hol gyorsabban, hol lassabban végzik s e tekintetben igen nagy különbségek mutatkoznak, sokkalta nagyobbak, mint a minőnek azok eddig elképzelték voltak, mig ezen pályákat kerülek alakuaknak véltük. Ha földünk valódi pályájának alakját tekintjük, azonnal látjuk, hogy az, mig a napközelből a naptávoli állásig érkezik, körülbelül kétszer akkora utat tesz meg, mint azalatt, midőn a naptávoltól a napközelbe halad, vagyis, hogy az egyik időszakban körülbelül kétszer oly gyorsan halad, mint a másikban, midőn valamely erő hatása folytán a gyorsabb mozgásban feltartóztatatik. Tudjuk azt is, hogy azon mozgás egy része, melylyel valamely test a térben halad, hővé változik, ha haladásában feltartóztatatik s hogy ezen átalakulás annál nagyobb, minél nagyobb mérvű a feltartóztatás. Kifejtettem már azt is, hogy a térben mozgó testek pályái hasonlóak, miből azt is következtethetjük, hogy napunk pályája, mialatt a térben előre siet,

nagyobb arányokban ugyanoly mozgást végez, mint rendszerének bolygói. Előfordul tehát a napnál is, hogy pályájának egyik részén lényegesen gyorsabban halad, mint a másikban s midőn haladásának gyorsasága csökken, akkor rendszere javára több hőt juttat, mint akkor, midőn gyorsasága nagyobb. Nem tudjuk ugyan, hogy a nap hány ezer év alatt végez egy ily körforgási pályát, de bátran állíthatjuk, hogy az egyik időszak alatt rendszerének sokkal kevesebb hőt juttat, mint a másikban. Érthető tehát ebből, hogy földünkön már többször volt jégkorszak és feltételezhetjük, hogy ilyen még többször fog bekövetkezni.

A bolygók pályáinak alakja a mellett oly jelleget is mutat, mely szerint a gyors mozgásból a lassabb menet meglehetősen hirtelen, aránylag csekély átmenettel következik, úgy, hogy bizony a meleg és hideg korszakok meglehetősen átmenet nélkül következnek egymás után. Következik pedig ebből, hogy a jégkorszakoknak, a mily gyorsan keletkeznek, oly rohamosan kell végződnie. És akkor nagy jégtömegek hirtelen elolvadnak és a föld nagy részét elönti a vizáradat. Ez pedig a *vízözön*, melyről minden nép hagyományai megemlékeznek.

Az ezután következő aranykorszak talán a vész után megmaradt, tönkrement emberiség kis töredéke újabb gyarapodásának és fejlődésének stádiuma. De ki tudja, hogy ily nagy arányú katasztrófák az emberiséget hánszor pusztították már s ki tudja nem-e esett már egy-egy fejlett kultúra is áldozatul.

De az emberiség nagy része közönyös ily tárgyban és sokan mondhatják, hogy nem fontos mi történt rég elmúlt időkben s mi fog a távol jövőben bekövetkezhetni. Az emberiséget inkább a jelen és közel jövő érdekli. S ezért említem, hogy a bolygók pályáinak meghatározása és megfigyelése által oly tanúságok is levonhatók, melyek valószínűleg a jelen embereit is érdeklik.

Újabb támpontokat nyerhetünk ugyanis az időjárást befolyásoló körülmények okozatainak felderítésére vonatkozólag és ennek fontosságát talán korunk praktikusai is elhiszik. De szükséges előbb, hogy a tudomány az észleléseket és tanulmányozásokat megtegye

Tegye tehát ki-ki a maga kötelességét!

(Debreczen, 1905.)

Mattyasovszky Andor.

Csak egy nőnek . . .

Csak egy nőnek lelke birja,
Arra csak egy asszony képes;
Eltemetni titkon, némán,
Mindazt, a mi szép volt, édes!

Forró könnyét mélyre rejtve,
Tört virágként el-omolni;
Gyilkos sebtől hervadozva,
Mosolyogva haldokolni,

Zivuska Andor.

A régi világból.

— Apróságok. —

Irta: **Wespertilió.**

A modern civilizációnak csak két vivmánya van olyan, a mit mindenki, ur, szegény egyaránt élvez: a posta és a vasut. Mert bizony akárki mit beszéljen is, a többi csak annak élvezet, a kinek van is módja hozzá. És éppen ezt a kettőt

nem méltányoljuk eléggé a megszokás folytán, olyan természetes dolog ez már előttünk, mintha ennek így kellett volna lenni mindig. Pedig hát másképen volt ez száz esztendővel ezelőtt.

Hát posta, az volt akkor is. Csak hogy lassu és drága, Budapestről (persze még akkor Budáról, vagy Pestről) Tokajon keresztül jött a levél Debreczenbe, kellett neki 3 nap. Postabélyegnek még hire sem volt, a postadíjat a távolság szerint készpénzben fizette a feladó, vagy a címzett közül valamelyik. Falu helyen aztán nem volt szokás a nemes urakat minden levélért megzaklatni, hitelezett is a posta és az év végén nyújtotta be a hadházi postamester is Tettes nemes Oláh Mihály hajdukerületi főkapitány ur privát leveleinek a contóját.

Irt és kapott a nemes ur 45 levelet egy esztendő alatt, fizetett érte 8 Rénes forint 32 krajczárt. (Ma ennyi levelet csak az osztálysorsjáték révén is kap az ember.) Eperjesen volt egy diák fia, annak egy-egy hihetőleg pénzt kérő-levele 6 krajczárba került.

Bécsbe egy levél 28 krajczár, Pestre 12, Budára néha 10, néha 12, Miskolcra, Nagyváradra, Leleszre 4 kr. Pályiba, Létára 2 kr. volt a posta költség.

Pénzt se nem kapott, se nem küldött a főkapitány ur sehová.

*

Azt mondtuk az imént, hogy drága volt a posta. Hát igenis drága, mert minden a világon relativ dolog. Drága volt akkor, mikor a Hajdukerület 1805-ben egy font hus árát 7 krajczárban állapította meg.

A mi meg a ruha féléket illeti:

Asszonyinak való egy pár rózsaszín, kék vagy zöld tzipellő pántlikával	1	Renes frt.	18	kr.
Item sárga vagy fekete	1	"	08	"
Fischléder fekete, pántlika nélkül 1	1	"	—	"
Egy pár sárga vagy fekete kordovány legnagyobb férfi eszima selyem zsinórral, steklivel	3	"	—	"
Asszonyinak való piros kordovány eszima patkóra varrott	2	"	—	"
Egy debreczeni nagy kankó (szűr) 2	2	"	33	"
Férfinak való posztóból csinált mentének egy sor arany vagy selyem sinórral való selyemmel varrásáért	1	"	25	"
Ujjas dolmány varrása hasonló készülettel	1	"	30	"
Egy bélelt nadrág varrása	—	"	25	"
Férfi lajbi varrása	—	"	36	"
Pulideres nadrág varrás	—	"	42	"
(Ez valami elegáns lehetett!)				
Három sorral való mente dolmány nadrág varrás	3	"	45	"
Öt sorjával	4	"	—	"
Asszonyinak való lajbi	—	"	24	"
" " szoknya	—	"	18	"
Magyar váll	1	"	30	"
Asszonyinak való debreczeni mente 1	1	"	—	"
Pozsonyi váll kapotsra	3	"	—	"
Közönséges asszony rekli	—	"	36	"
Selyem szoknya ha paszomántos is 1	1	"	—	"
Selyem asszonyi lajbi	—	"	30	"

Hogy pedig abban az időben az ilyen hivatalos árszabást komolyan is vették, mutatja az, hogy az árszabás végén ez áll: „Mely meghatározások ki ki által szorosan egy pontig megtartatni rendeltetnek, ezeken felül semmi névű más zsarolásokat tenni 24 páltza ütés büntetés alatt tiltva legyen“.

*

Hát bizony ezek szerint drága volt akkor a pénz. De hát a mire kellett: akkor is volt az bőven.

1820-ban Budán mulatott a „felséges császári királyi udvar“. A Hajdukerület Oláh Mihály fő- és Pély Nagy Gábor viczkapitányokat, Somossy Péter, Kürthy János és Orosz András táblalabirákat 3 haj-

duval „eő felségeik udvarlására“ felküldte Budára. Adott nekik 1000 Rhenes forintokat uti költségre. Persze mikor hazajöttek, el kellett számolni. Még perszebb, hogy a pénz éppen csak hogy elég volt, (15 Rénes forint maradt meg belőle), de hisz ez minden ilyen uti költségre kapott előlegnek hagyományos sorsa volt és lesz idők során, erről beszélni is felesleges, jellemzőbb ennél az a számla, a mit 1808-ban Vecsey Péter comissarius nyújtott be egy Szoboszlótól Pestig és vissza tett utazásáról. Fizetett forspontért korbáts pénzzel együtt (ez volt a kocsis borralalója):

Nádudvartól Karczagig	1	statio	1	Rf.	42	kr.
Karczag—Kisujzállás	1	"	1	"	42	"
Kisujzállás Törökszt.-miklós 1 ¹ / ₂	2	"	33	"	33	"
Törökszentmiklós—Szolnok . 1 ¹ / ₂	3	"	40 ¹ / ₂	"	40 ¹ / ₂	"
Szolnok—Abony	1	"	2	"	33	"
Abony—Czegled	1	"	3	"	18	"
Czegled—Albertirsa	1	"	3	"	18	"
Alberti—Monor	1 ¹ / ₄	"	4	"	03	"
Monor—Vecsés	1	"	3	"	18	"
Vecsésről Pestig	1 ¹ / ₄	"	4	"	03	"
					32	Rf. 10 kr.

(Mert egy Rhénes forint 40 krajczár volt).

Akkor hozták be a *Posonyi mérőt* s a Commiszarus ur egy ilyen mérték beszerzése végett küldetett fel.

Beszállott a Kerepesi-ut 2. szám alatt ma is meglévő „*Fehér Hattyu*“ szállodába. Akkor azt úgy hitták, hogy „*Weisse Schwan ausser dem Hatvaner Thor*“.

Február 12—14. napjain időzött Pesten. Ezalatt (3 nap) fizetett szobáért 8 Rf. 18 kr.

fűtésért	5	"	15	"
ebédért	8	"	30	"
bor és kenyér	8	"	02	"
1 üveg egri bor —	—	"	35	"
kávé	2	"	12	"

Hogy ilyen árak mellett, hogy költethetett el az a másik deputatio 10 nap alatt 100 o forintot? Ehhez kevés tudomány a kétszerkettő. De jól élhettek, az bizonyos.

Piros pünköszt napján . . .

Irta: **Petrus Jenő.**

Piros pünköszt napján,
Ring a rózsza gallyán, —
Kedvesének hő szívéhez
Rózsát tüzdel a lány.

A rózsákat nézem
Az arany napfényen,
Édes öröm csillogását
Emberek szemében . . .

Hő, dobogó keblet
Rózsabimbó lep meg; —
Tán ezek is a magasból
Szállt tüzes szent nyelvek?! . . .

Szép pünköszt rózsza
Szerelem hő csókja:
Nyitogatnak keblet, ajkat
Édes üdvös szókra . . .

Ugy szorul a keblem,
Sir, zokog a lelkem:
Hogy a sok szép bimbó, rózsza —
Annyi szivre tépve, szórva
Elkerülget engem . . .

